

‘Vrij denken en doen’: op weg naar humanisme 2020

Beleidsplan Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging (HVV) vzw 2016 – 2020

‘Humanism is the only – I would go so far as saying the final – resistance we have against the inhuman practices and injustice that disfigure human history.’

– Edward W. Said

‘Vrijzinnig humanisten hebben (...) een bijzonder relevant verhaal te vertellen: ze beleven en creëren hun leven zonder dat een god of goden er een rol in spelen. Dat spaart meteen al een hoop irrationalisme en dogmatisme uit. (...) De waarden die humanisten verdedigen slaan op de wereld zoals die is en zoals die beter kan worden voor iedereen. Ze baseren zich niet op ijdele speculatie en houden hun verwrongen fantasieën niet voor de werkelijkheid. Bovendien omvat hun morele cirkel de hele mensheid.’

– Johan Braeckman

Inhoudstafel

1.	Voorwoord.....	3
	<i>Door Mario Van Essche, voorzitter HVV</i>	
2.	Inleiding.....	5
	<i>Door Gert De Nutte, algemeen coördinator HVV en Philippe Vlayen, adjunct-coördinator HVV</i>	
3.	Hoe kwam het Beleidsplan tot stand? Procesbeschrijving	9
4.	Missie en visie	13
	<i>De missie van HVV .....</i>	<i>13</i>
	<i>De missie van HVV wordt ondersteund door de volgende visie.....</i>	<i>14</i>
5.	Gegevensverzameling.....	17
5.1.	Interne gegevensverzameling	17
5.1.1.	Beschrijving van de organisatie.....	17
5.1.1.1.	Ontstaansgeschiedenis, groei en realisaties	17
5.1.1.2.	De Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging en de georganiseerde vrijzinnigheid anno 2015.....	19
5.1.2.	Interne stakeholdersbevraging: analyse en ambities.....	25
	<i>Inleiding.....</i>	<i>25</i>
	<i>Synthesenota brainstormsessie Gent (oktober 2014) .....</i>	<i>26</i>
5.2.	Externe gegevensverzameling	32
5.2.1.	Externe stakeholdersbevraging: analyse en ambities	32
5.2.2.	Omgevingsanalyse.....	36
6.	Uitdagingen	41
6.1.	SWOT-analyse en interpretatie	41

6.1.1.	Inleiding	41
6.1.2.	SWOT-analyse	45
6.1.3.	Kernwoorden uit de SWOT-analyse als basis voor beleidsopties	51
7.	Het Beleidsplan: beleidsopties, strategische doelstellingen en operationele doelstellingen.....	55
7.1.	Inleiding: keuze van beleidsopties, vertrekkend vanuit de gegevensverwerking en de SWOT-analyse	55
	<i>Van gegevensverzameling naar beleidsopties .....</i>	<i>55</i>
	<i>Vrij denken, maar ook doen.....</i>	<i>57</i>
	<i>Integrale kwaliteitszorg.....</i>	<i>57</i>
7.2.	Overzichtsschema	60
7.3.	Beleidsopties, strategische doelstellingen en operationele doelstellingen	62
	<i>Inhoudelijke kern .....</i>	<i>62</i>
	<i>Indicatoren.....</i>	<i>63</i>
	<i>Overzichtslijst doelstellingen .....</i>	<i>67</i>
8.	Mensen en middelen	101
8.1.	Personeel	101
8.2.	Budget.....	103
9.	Beoordelingselementen.....	105
10.	Besluit	129
11.	Bijlagen	131

1. Voorwoord

Het voorliggende Beleidsplan is voor de Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging vzw niet zomaar een administratieve noodzakelijkheid.

Wij hebben van de gelegenheid gebruikgemaakt om te herbronnen en te vernieuwen.

Onze sterktes (communicatie met leden, bv. via het tijdschrift 'Het Vrije Woord' en de intensiteit van de activiteiten van onze talrijke afdelingen) blijven wij als een prioriteit zien, maar tegelijk willen wij van HVV vzw opnieuw de sociaal-culturele ledenbeweging maken van de georganiseerde vrijzinnigheid. HVV moet de stem vertolken van de vrijzinnige gemeenschap, er een profiel aan geven en er het maatschappelijk debat mee aangaan.

In eerste instantie doen we dat door de afdelingswerking aan te vullen met een verregaande thematische debatcultuur. We gaan het debat aan met onze leden en gooien onze deuren open. We investeren in de eigen werking, in de afdelingen, maar ook in de dialoog met buitenstaanders en andersdenkende humanisten.

De Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging vzw had omwille van haar levensbeschouwelijke profiel tot voor kort de naam om anti-andersdenkenden te zijn, meer bepaald antiklerikaal. Dat is niet meer onze aanpak. Rationele, filosofische en maatschappelijk verantwoorde kritiek op andersdenken kan nog, voor zover het met respect gepaard gaat, maar we moeten in eerste instantie onze eigen waarden gestalte geven: zelfbeschikking, humanisme, vrij onderzoek, rationalisme, vrijheid van meningsuiting, verlichtingswaarden, gelijkheid van man en vrouw, maar ook scheiding van kerk en staat.

HVV moet een humanistische stem in en voor de maatschappij bieden en de humanisten ook een stem geven.

Na financiële moeilijkheden te hebben gekend de voorbije jaren en nadat het debat verstild was, hebben wij een nieuw HVV in de stellingen gezet. De eerste vruchten worden daar nu reeds van geplukt, maar het is pas met de uitvoering van dit nieuwe Beleidsplan dat we onze doelen die we willen bereiken ook daadwerkelijk zullen bereiken.

Dat doel is ambitieus, maar de Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging is dan ook dé vrijzinnige vereniging bij uitstek en zelfs de oudste vrijzinnige vereniging in ons land. Wij hebben een eer hoog te houden en strepen te verdedigen en zullen dat met verve, ambitie en enthousiasme doen, niet

louter omdat wij daarvoor afhankelijk zijn van ons financiële voortbestaan, maar omdat dat onze maatschappelijke opdracht is.

Als sterkste der vrijzinnige verenigingen trachten we ook met andere samen te werken en onze voortrekkersrol te spelen. Internationaal gezien heeft HVV een zeer hoog ledenaantal. Daar zijn we fier op, maar dat willen we ook waard zijn.

Mario Van Essche, voorzitter HVV

2. Inleiding

‘Humanisme’, zo schrijft de Nederlandse filosoof Floris van den Berg in de inleiding tot zijn recente boek ‘Beter weten’, ‘is een dynamische levens- en wereldbeschouwing die steeds weer gekalibreerd moet worden’. Je zou kunnen stellen dat de basisprincipes van dat humanisme zo ongeveer vastliggen en alom gekend zijn. We spreken hier dan over een verzameling van ideeën die naar voren gekomen zijn uit het verlichtingsproject van enkele eeuwen geleden en die onder meer de volgende elementen bevatten: democratie, vrijheid en autonomie van het individu met daaraan gekoppeld het recht op zelfbeschikking, mensenrechten die verzekerd worden door de rechtsstaat, secularisme met een scheiding van kerk en staat, wetenschap met kritisch denken en vrij onderzoek als methode, gelijke rechten met respect voor vrouwen en minderheden, religiekritiek en in het algemeen vrijheid van denken en spreken. In meer recente tijden zijn daar nog elementen aan toegevoegd, zoals ecologie en streven naar duurzaamheid of kinderrechten en dierenrechten. Zoals dat humanisme dus volgens van den Berg permanent moet worden herijkt, moet ook een sociaal-culturele vereniging als HVV die zich inhoudelijk beroept op dat humanisme en er de explicitering ‘vrijzinnig’ aan toevoegt, zich voortdurend bezinnen over de eigen uitgangspunten, doelstellingen, methodiek en organisatie. Het opmaken van een nieuw Beleidsplan voor een werkperiode van vijf jaar is een unieke gelegenheid om de eigen identiteit en werking te analyseren, te evalueren en de richting of richtingen aan te duiden waar de vereniging morgen en mogelijk op langere termijn naartoe kan en wil gaan.

Daarom hebben we bij HVV de oefening ernstig genomen en het traject in de aanloop naar het Beleidsplan gebruikt om de vereniging grondig te bevragen, door te lichten en een voor de toekomst relevante en potentieel succesvolle richting uit te sturen. Zoals in de omgevingsanalyse verderop in het Beleidsplan omstandiger aan de orde komt, heeft HVV een enigszins bijzondere plaats in het sociaal-culturele landschap. De kern van haar werking, met een wijdvertakt net aan lokaal verankerde afdelingen ondersteund door provinciale geledingen en door een goed uitgebouwd nationaal secretariaat, én de methodieken die zij als vereniging hanteert, zijn uitgesproken sociaal-cultureel. Maar inhoudelijk wordt haar werking bepaald en geïnspireerd door een duidelijke visie van vrijzinnig humanisme dat steunt op de hierboven vermelde waarden en ideeën en die waarden ook expliciet uitdraagt. Op die manier biedt HVV een unieke verstrengeling van sociaal-culturele methodiek én van levensbeschouwelijk-filosofische agogiek, en het zijn die twee in elkaar gevlochten en onlosmakelijk met elkaar verbonden strengen die de consequente rode draad vormen doorheen het Beleidsplan.

Met de missie en visie van HVV als permanente toetssteen vertaalt het Beleidsplan de veelheid van elementen uit het voortraject in een coherent geheel van beleidsopties, strategische doelstellingen en operationele doelstellingen, waarbij gestreefd werd naar een evenwichtige mix van een brede visie op de identiteit en de toekomstige ontwikkeling van de vereniging enerzijds en een heel concrete vertaling en invulling daarvan in welomschreven taken en doelen op het operationele niveau anderzijds. De manier waarop het Beleidsplan tot stand kwam, wordt uitgebreid beschreven in de hoofdstukken 3, 5 en 6. Daarin komen alle details aan bod die verband houden met de arbeid van het beleidsplanningsteam, het beleidsplanningsproces, de input van vele interne en externe stakeholders, de evaluatie van de werking van de voorbije jaren vanuit het beleid (onder meer de aanbevelingen van de visitatiecommissie), de zeer uitgebreide SWOT-analyse, de evaluatie en ondersteuning door professionelen en vooral de breed gedragen aftoetsing bij 'de basis', d.w.z. de medewerkers, de vrijwilligers, de leden. Samen met de positieve feedback en enthousiaste goedkeuring door de Algemene vergadering, maakt dit alles van het Beleidsplan een concreet, positief en praktisch instrument dat als werkzame handleiding kan dienen voor de werking van HVV gedurende de volgende beleidsperiode.

De grote lijnen worden in eerste instantie bepaald door de missie, geëxpliciteerd en geconcretiseerd door de visie. De missie luidt als volgt: 'HVV verenigt mensen die vrij en kritisch denken en doen, binnen een moraal zonder goden. HVV vormt en activeert, stimuleert tot dialoog, respect en participatie, en bepaalt mee het maatschappelijk debat. Centraal staat daarbij een duurzaam ontwikkelde en verantwoorde levenskwaliteit, gebaseerd op zelfbeschikking'. De missie sluit nauw aan bij de werking van HVV als erfgenaam van het toenmalige Humanistisch Verbond en de Oudervereniging voor de Moraal en getuigt van continuïteit in de visie op mens en samenleving waar de vereniging al sedert haar oprichting meer dan 60 jaar geleden voor staat. Maar anderzijds getuigen zowel de visie als de concrete uitwerking en invulling van het Beleidsplan eveneens van een openheid voor, een drang naar en een eigentijdse kijk op vernieuwing, een proces van innovatie dat vertrekt van een grote aandacht voor en empathie met maatschappelijke, sociaal

economische, sociaal-culturele en levensbeschouwelijke ontwikkelingen. Die komen aan bod in de omgevingsanalyse (zie verder), maar ook in de SWOT-analyse en in de aanbevelingen van de stakeholders. Het Beleidsplan toont duidelijk aan dat HVV inspeelt op de samenleving van vandaag en zowel vanuit haar verleden als kritische, vooruitstrevende en emancipatorische vereniging met impact op het beleid en de publieke opinie, als vanuit haar huidige visie op mens en maatschappij en haar concretisering daarvan in sociaal-culturele activiteiten en actie, de vinger aan de pols

houdt van wat anno 2015 essentiële aandachtspunten zijn voor een sociaal-culturele vereniging. Voor HVV zijn kernbegrippen als participatie, emancipatie en empowerment, samenwerking (ook internationaal), duurzaamheid en innovatie geen modieuze etiketten maar heel concrete aandachts- en werkpunten. Het aanmoedigen van kritisch zelfbewustzijn en van zelfbewust, kritisch en solidair burgerschap, het gebruikmaken van cultuur en van sociaal-culturele methodieken om burgers te informeren en emanciperen, behoort al vele tientallen jaren tot de essentie van de werking van HVV (en haar voorgangers). Wie kijkt naar het brede aanbod van activiteiten van de vele afdelingen van HVV in Vlaanderen en Brussel, zal in ieder geval een aantal krachtlijnen kunnen ontwaren die verband houden met het kritische informeren en het uitnodigen tot nadenken en van gedachten wisselen over actuele en maatschappelijk relevante onderwerpen. De illustratie daarvan vind je onder meer in de uitgebreide brochure Etalage waarin een breed aanbod van activiteiten wordt voorgesteld aan de afdelingen en de leden, maar bv. ook in de recente themanummers van het magazine Het Vrije Woord (van beide worden ter illustratie exemplaren meegestuurd als bijlage). Ook de recente (her)invoering van het werken met maatschappelijk relevante jaarthema's (zoals overbevolking, onderwijs, gezondheidszorg, armoede en ongelijkheid ...) is hiervan een illustratie.

Uitnodigen tot participatie met de uiteindelijke bedoeling om de sociale cohesie in een complexer en diverser wordende samenleving te versterken is evenzeer een ordewoord in de huidige en toekomstige werking van HVV. Het aanspreken en actief betrekken van (minder voor de hand liggende) doelgroepen is een belangrijk aandachtspunt. Vanuit haar eigenheid en duidelijke maar ook open en tolerante levensbeschouwelijke visie, neemt HVV deel aan de interlevensbeschouwelijke dialoog en probeert de vereniging ook bruggen te slaan naar andersdenkenden en kansengroepen in de superdiverse samenleving.

Centraal in onze werking staat het grote engagement van onze leden en onze vrijwilligers die binnen het kader van een vrijzinnig-humanistische visie op mens en samenleving willen uitnodigen tot reflectie en actie en zo willen bouwen aan een betere wereld. Het is een ambitieus project, maar het enthousiasme van de vele vrijwilligers en de interesse van de talrijke leden en andere geïnteresseerden tonen aan dat het een relevant project is waar de samenleving nood aan en baat bij heeft.

De SWOT-analyse die ook inhoudelijk een belangrijke plaats inneemt in het Beleidsplan maakt duidelijk dat er in de huidige samenleving weliswaar heel wat bedreigingen zijn voor een vereniging als HVV (en vergelijkbare verenigingen), maar toont bovenal aan dat er ook ontzettend veel kansen zijn, vooral als we op een goede, efficiënte en empathische manier

kunnen inspelen op de uitdagingen van een zeer snel evoluerende maatschappij. HVV heeft het voorbije (zeer actieve) werkingsjaar ook daadwerkelijk aangetoond dat het klaar is om de uitdaging aan te gaan, met vele en diverse ook vanuit het nationaal secretariaat geïnitieerde en ondersteunde activiteiten (zoals Het Vrije Woord on Stage met Sihame El Kaouakibi, een groot abortusdebat n.a.v. van 25 jaar abortuswet, de Prijs Vrijzinnig Humanisme voor prof. Wim Distelmans uitgereikt in een volle zaal van Bozar, het gesmaakte jaarthema overbevolking, het jaarthema onderwijs, een studiedag over Afrikaanse holebi's, hulpacties voor vluchtelingen, een kunsthappening met jonge kunstenaars, een studiedag over islam en het vrije denken, een gespreksavond over levensbeschouwelijk onderwijs, uitgebreide themanummers/dossiers van Het Vrije Woord magazine over gezondheidszorg, ongelijkheid, stedelijkheid, onderwijs en de vluchtelingenproblematiek, enz.).

HVV zet een lange traditie voort door burgers te stimuleren om vrij te denken en te doen met respect voor anderen en andersdenkenden, maar de vereniging is ook klaar om de nieuwe wereld met zijn vele nieuwe uitdagingen tegemoet te treden, een wereld die zoals prof. Johan Braeckman schreef n.a.v. de tragische gebeurtenissen in Parijs in januari 2015 meer dan ooit nood heeft aan de rationele inzichten, de kritische analyse en de empathische medemenselijkheid van het geëngageerde vrijzinnig humanisme: '(...) Maar vrijzinnig humanisten hebben meer te bieden dan enkel dat. Ze kunnen op het grote belang van redelijk denken wijzen en op de nefaste invloed van pseudowetenschap en irrationalisme dat binnen religie, ook in de gematigde interpretaties, vaak nog welig tiert. Ze kunnen de verantwoordelijkheid van elke mens naar zijn medemensen toe beklemtonen, evenals het respect dat iedereen moet ontwikkelen voor universele mensenrechten, voor vrije meningsuiting en voor alternatieve relatievormen. Humanisten zijn het levende bewijs dat het blinde geloof in een god, in zijn feilbare aardse vertegenwoordigers of in zijn door mensen opgeschreven woorden, niet nodig is om een zinvol, waardevol en moreel hoogstaand leven te leiden. Het antwoord op radicale religie is niet méér religie, maar betere verspreiding van het humanistisch gedachtegoed. Misschien moeten we die opvatting toch wat radicaler gaan verdedigen'. Met HVV zijn we er klaar voor om dat nieuw gekalibreerde, geactualiseerde vrijzinnig-humanistische gedachtegoed op een positieve en wervende manier sociaal-cultureel te gaan uitdragen.

Gert De Nutte, algemeen coördinator HVV

Philippe Vlayen, adjunct-coördinator HVV

3. Hoe kwam het Beleidsplan tot stand? Procesbeschrijving

Van bij het begin werd vanuit de Raad van bestuur van HVV veel aandacht besteed aan de planning en het proces van het tot stand komen van het Beleidsplan. Dat plan is immers niet alleen een ‘formele verplichting’, maar biedt vooral ook een uitgelezen kans om ernstig te reflecteren over de doelstellingen, de organisatie en de werking van de vereniging en om de kwaliteit, de efficiëntie en de slagkracht ervan te analyseren en evalueren en daaropvolgend bij te sturen en te verbeteren. Daarom werd al in een vroeg stadium (begin 2014) vanuit de Raad van bestuur in overleg met de coördinatoren van de vereniging een methodologie afgesproken, een planning opgesteld en een beleidsplanningsteam samengesteld met leden van het Dagelijks bestuur, de coördinatoren en vertegenwoordigers van de afdelingen, in casus de voorzitters van de provinciale besturen. Waar veel nadruk op gelegd werd en wat meteen in het proces en de planning werd ingebouwd, was een frequente terugkoppeling van de stand van zaken en de voortgang naar de eigen medewerkers (personeel) en de interne stakeholders (bestuurders, afdelingen, leden), met de bedoeling om uiteindelijk te komen tot een beleidsplan dat zo breed mogelijk gedragen werd door een zo representatief mogelijk deel van de vereniging.

In grote lijnen kunnen we de planning en het proces van de totstandkoming van het Beleidsplan als volgt synthetiseren.

Doorheen het hele proces was er terugkoppeling naar en feedback van zowel het Dagelijks bestuur als de Raad van bestuur, van begin 2014 tot september 2015. Verder waren er geregeld voorlichtings- en informatiemomenten voor de professionele medewerkers, zowel ter gelegenheid van personeelsvergaderingen als tijdens de bijeenkomsten van het operationele beleidsteam (bestaande uit de coördinatoren, educatieve medewerkers, communicatiemedewerkers, iemand van het nationale secretariaat, de financieel verantwoordelijke en een afgevaardigde van de Raad van bestuur).

In het voorjaar van 2014 werden de missie en de visietekst opnieuw onder de loep genomen en lichtjes aangepast tegenover het vorige Beleidsplan. Er werd een begin gemaakt met de externe stakeholdersbevraging en er was een eerste interne bevraging bij de leden (onder meer ook n.a.v. de methodiek van het zogenaamde ‘standpuntenprogramma’ van HVV, waarbij afdelingen en leden gepeild werden naar een mogelijke consensus over inhoudelijke standpunten). Er werd een ‘foto’ gemaakt van de organisatie, er was een zelfevaluatie door de medewerkers, de bestuursleden en de effectieve leden, en op basis van de eerste bevindingen werd ook de

aanpassing en update van de bestaande SWOT-analyse voorbereid. Dit alles met een permanente terugkoppeling van de stand van zaken naar de Raad van bestuur.

In het najaar van 2014 werd een begin gemaakt met het formuleren van de beleidsopties en werd een eerste aanzet gegeven voor het bepalen van de strategische doelstellingen, op basis van de eerste bevindingen, de voorlopige SWOT-analyse en de ervaringen opgedaan tijdens de uitvoering van het vorige Beleidsplan. In oktober 2014 organiseerde HVV een grote brainstormdag in het Geuzenhuis te Gent met vertegenwoordigers van alle provinciale geledingen en alle afdelingen, waarbij intensief werd gediscussieerd over de voorstellen van beleidsopties, over de werking van HVV tijdens de periode van het vorige Beleidsplan en over de uitdagingen voor de toekomst, met onder meer de bevindingen van het ontwerp van SWOT-analyse als uitgangspunt. De discussies werden begeleid door de leden van het beleidsplanningsteam en door de provinciale educatieve medewerkers van HVV, en de resultaten van de verschillende werkgroepen werden na afloop van de brainstormsessies plenair voorgesteld, toegelicht, bediscussieerd en gesynthetiseerd. De grote rijkdom van ideeën, suggesties en verzuchtingen die het resultaat was van deze unieke samenkomst, werd in de daaropvolgende weken en maanden verder verwerkt in een definitieve en uitgebreide SWOT-analyse en werd nadien ook mee vertaald in de zorgvuldige formulering van de strategische en operationele doelstellingen.

In het voorjaar van 2015 werden beleidsopties, strategische en operationele doelstellingen verder uitgewerkt en verfijnd, vertrekkend en getoetst aan de missie en visie, rekening houdend met het hele hierboven beschreven voortraject, de bevindingen van de bevroagde externe stakeholders en de permanente feedback van de eigen medewerkers en de bestuurders. In deze uitwerkingsfase werd bovendien ook feedback gevraagd aan de beroepsfederatie FOV die vanuit hun grote expertise nog een aantal suggesties hebben geformuleerd waarmee dankbaar rekening werd gehouden door het beleidsplanningsteam. Bovendien werden de uitgewerkte doelstellingen getoetst aan het organogram van de vereniging en de beschikbare competenties van de medewerkers en aan een realistische inschatting van de financiële middelen. Het uitgewerkte voorstel van Beleidsplan werd dan nogmaals voorgelegd aan alle afdelingen, in de aanloop naar de presentatie, de bespreking en de evaluatie door de effectieve leden op de Algemene vergadering van 27 juni 2015. Tijdens die Algemene vergadering werd het Beleidsplan grondig doorgenomen en na bespreking met grote consensus goedgekeurd door de Algemene vergadering, met een beperkt aantal inhoudelijke suggesties voor de definitieve redactie.

Het proces van de totstandkoming van het Beleidsplan was op zich een bijzonder interessante, breed gedragen en leerrijke oefening in zelfreflectie én toekomstplanning voor HVV als sociaal-culturele vereniging. Het heeft in ieder geval aangetoond dat bij de afdelingen en de leden en vrijwilligers, maar ook bij de professionele medewerkers, een groot enthousiasme en engagement aanwezig zijn om zich permanent te vernieuwen, om de eigenheid, de waarden en de doelstellingen van de vereniging te toetsen aan maatschappelijke ontwikkelingen en om die toekomst op een relevante manier vorm te geven, met respect voor de vrijzinnig-humanistische waarden die al meer dan zestig jaar het fundament vormen van de Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging.

4. Missie en visie

De missie en visie van HVV zijn via een uitgebreide en consequent democratische procedure tot stand gekomen in de aanloop naar het vorige Beleidsplan 2011-2015. Missie en visie werden ontwikkeld door het toenmalige beleidsplanningsteam en uitgebreid teruggekoppeld naar de afdelingen, de provinciale geledingen en het landelijk bestuur. Na veel overlegmomenten en frequente aanpassingen werden missie en visie uiteindelijk goedgekeurd op de Algemene vergadering van 18 september 2010. Omdat de toen goedgekeurde missie en visie op een grote consensus konden rekenen bij de leden en omdat zij de essentie van de filosofie, doelstelling en werking van HVV adequaat en ook toekomstgericht omschreven, werden er in het voortraject van het nieuwe Beleidsplan 2016-2020 slechts een aantal beperkte punten in aangepast en aan toegevoegd. Op die manier werd de kern van de formulering behouden en werd bovendien gezorgd voor een herkenbare en vertrouwenwekkende continuïteit, terwijl tegelijk de boodschap gegeven werd dat de vereniging ook resoluut openstaat voor verandering als maatschappelijke, sociaal-culturele en sociaal-economische ontwikkelingen daartoe aanleiding geven. Dit alles resulteerde in de hieronder vermelde missie en visie, die samen met het nieuwe Beleidsplan werden voorgesteld en goedgekeurd op de Algemene vergadering van 27 juni 2015. Missie en visie fungeren als permanente toetssteen en als oriënterend ijkpunt voor de formulering van de beleidsopties, strategische doelstellingen en operationele doelstellingen.

De missie van HVV

HVV verenigt mensen die vrij en kritisch denken en doen, binnen een moraal zonder goden.

HVV vormt en activeert, stimuleert tot dialoog, respect en participatie, en bepaalt mee het maatschappelijk debat.

Centraal staat daarbij een duurzaam ontwikkelde en verantwoorde levenskwaliteit, gebaseerd op zelfbeschikking.

De missie van HVV wordt ondersteund door de volgende visie

HVV wil via een sterk uitgebouwde, lokaal verankerde sociaal-culturele werking, met hedendaagse middelen en aandacht voor innoverende werkvormen, vrijzinnig humanisten en zoekende mensen argumenten en stimulansen aanreiken om een persoonlijke overtuiging te vormen, de discussie te kunnen onderbouwen, het kritische en creatieve denkvermogen aan te spreken. HVV wil ook in ethische, bio-ethische en morele thema's mee het maatschappelijke debat voeren, vanuit een emancipatorische instelling en het individuele recht op zelfbeschikking.

De vrijzinnig humanisten van HVV willen daarom:

mensen verenigen

HVV wil zich blijven engageren voor alle mensen, in de meest ruime zin: zonder territoriale begrenzing en met een open cultureel vizier. HVV benadert ieders cultuur respectvol vanuit meerdere invalshoeken.

HVV heeft een gezonde en positieve kijk op de globale wereld. Om een wereldgemeenschap te bouwen zijn de verlichtingsidealen 'vrijheid, gelijkheid en broederschap' de waarden van waaruit elke vrijzinnig humanist individueel en lokaal handelt.

vrij en kritisch denken en doen ...

HVV werkt verder aan een bevrijdende ontvoogdings- en emancipatiebeweging die al begon in het klassieke Griekenland en in een stroomversnelling kwam in het tijdperk van de verlichting, waarin de mens zich losmaakte van het godsdienstige en politieke autoriteitsdenken.

HVV hanteert hiervoor waarden als kritisch denken, eerbied voor de fysieke, geestelijke, morele en seksuele integriteit van de mens, gelijkberechtiging van alle mensen en morele verantwoordelijkheid voor de anderen en de gemeenschap. Solidariteit en een democratische ingesteldheid zijn vanzelfsprekende waarden.

HVV onderschrijft het vrij onderzoek en de wetenschappelijke methode als instrument om de werkelijkheid te benaderen en verklaren. De wetenschappelijke onderzoeksmethode leidt immers tot geargumenteerde, controleerbare en verifieerbare en bekritiseerbare benaderingen van de werkelijkheid. Wetenschappelijk onderbouwde theorieën vormen de legitieme basis voor de opinievorming. De wetenschappelijke methode gebruikt een duidelijke en ondubbelzinnige taal, is test- en toetsbaar, en zoekt naar objectieve, op feiten gebaseerde verklaringen.

binnen een moraal zonder goden

Het geloof in een godheid is voor een vrijzinnig humanist niet nodig om als een goed mens te leven in een complexe en soms problematische wereld. Gezien de mondiale grote diversiteit aan culturen en levensbeschouwingen, biedt een atheïstische ethiek de beste garantie om harmonieus samen te leven, met volle respect voor de rechten van de mens. HVV streeft immers naar een maatschappij waarin alle levensbeschouwingen (die de mensenrechten respecteren) met gelijke rechten en plichten kunnen bestaan. HVV participeert daarom in een interlevensbeschouwelijke dialoog met eenieder die de op verdraagzaamheid en wederzijds respect gestoelde spelregels van zo een dialoog onderschrijft.

vormen en activeren, stimuleren tot dialoog, respect en participatie

HVV ontwikkelt op alle niveaus van de vereniging opinievormende activiteiten zoals debatten, discussies, lezingen, colloquia. HVV organiseert en faciliteert ook vorming en activiteiten om de inhoudelijke, organisatorische en activerende vaardigheden van vrijwilligers, beroepskrachten en kaderleden aan te scherpen.

HVV stimuleert de leden om kritisch te zijn over hun eigen denken, om twijfel te aanvaarden en om eigen keuzes te maken, met respect voor de keuzes en opinies van anderen, tenzij die eenzijdig, onethisch, extreem of ongefundeerd zijn.

HVV respecteert de diversiteit en ziet in de dialoog tussen de levensbeschouwingen een middel om een gezamenlijke kern te zoeken. Het respect van de vrijzinnig humanist voor de medemens uit zich in het moreel handelen. HVV respecteert visies die een eigen identiteit opbouwen en ook trouw blijven aan dit geheel van rechten en plichten. Anderzijds nodigt HVV ook andersdenkenden en zoekende mensen met diverse levensbeschouwelijke, culturele en/of etnische achtergronden uit tot dialoog en participatie.

het maatschappelijk debat mee bepalen

HVV wil zich nadrukkelijk profileren in het maatschappelijk debat, met thema's en opinies die aansluiten bij een vrijzinnig-humanistische visie op mens en maatschappij in het algemeen, en bij het concrete standpuntenprogramma van HVV in het bijzonder. Zo verdedigt HVV het recht op vrije meningsuiting, democratische waarden en verworvenheden, openbaar en pluralistisch onderwijs, het vrij onderzoek, het recht op zelfbeschikking, de neutraliteit en onafhankelijkheid van de overheid met een correcte toepas-

sing van de scheiding tussen kerk en staat en daaruit volgende gelijkberechtiging van alle belanghebbenden in de maatschappij, enz.

HVV ondersteunt en initieert progressieve tendensen naar innovatie, emancipatie en participatie. HVV komt op voor een samenleving waarin de gelijkwaardigheid en de waardigheid van de mens voorop staan. Die waardigheid wordt gerealiseerd door solidariteit en een eerlijke verdeling van kennis, welvaart en macht. HVV wil ook een bruggenbouwer zijn in een superdiverse samenleving en via sociaal-cultureel en maatschappelijk engagement bijdragen tot de sociale cohesie.

een duurzaam ontwikkelde levenskwaliteit

Vanuit zijn visie op evolutie, zijn respect voor een kwalitatief hoogstaand leven en zijn bekommernis voor de medemens en voor toekomstige generaties, wil de vrijzinnig humanist een duurzame en respectvolle visie ontwikkelen op de voorwaarden voor dit leven en de omgeving waarin de mens zijn leven uitbouwt. Daarom draagt de vrijzinnig humanist zorg voor het milieu, voor water, lucht, grondstoffen, schone energie, biodiversiteit en klimaat, en is hij zich bewust van de ecologische voetafdruk van zijn handelingen en zijn levenswijze. De aandacht en zorg voor levenskwaliteit wordt door de vrijzinnig humanist doorgetrokken naar ethisch handelen, op individueel en collectief niveau.

gebaseerd op zelfbeschikking

Voor de vrijzinnig humanist is het recht op zelfbeschikking, met respect voor de integriteit en de rechten van de ander, een van de belangrijkste uitgangspunten en waarden. Het individu heeft het recht om binnen de contouren van democratie, mensenrechten en respect voor en solidariteit met de ander, vrij en autonoom te beslissen en zijn eigen lot in handen te nemen. HVV verdedigt de ethische consequenties die daaruit voortvloeien, met name op het vlak van belangrijke (bio-)ethische beslissingen en dilemma's.

5. Gegevensverzameling

5.1. Interne gegevensverzameling

5.1.1. Beschrijving van de organisatie

5.1.1.1. Ontstaansgeschiedenis, groei en realisaties

De oprichting van het Humanistisch Verbond (1951), de voorloper van de huidige Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging

De vrijdenkersbeweging en de georganiseerde vrijzinnigheid vormen belangrijke componenten van de Belgische politieke en intellectuele geschiedenis. Georganiseerde vrijzinnigheid en vrijdenkersbeweging zijn geen naoorlogse uitvindingen. Zij vormen de belichaming van een traditie van organisatie en strijd die haar wortels heeft in het midden van de 19de eeuw. Een strijd die als hoofddoel had het realiseren van de scheiding van kerk en staat. Hoewel de Vlaamse Vrijdenkersfederatie aan het einde van de jaren 1930 een veertigtal lidverenigingen telde, schoot daar na de Tweede Wereldoorlog niet veel meer van over. Toen de Federatie zich in 1951 omvormde tot Vrijdenkersunie, was het eigenlijk alleen maar de Antwerpse afdeling die stelselmatig activiteiten organiseerde, zoals het Feest van de Vrijzinnige Jeugd. Het antiklerikalisme en de antigodsdienstigheid van de Vrijdenkersunie was in feite een overblijfsel van de 19e eeuw. Intussen was er, onder meer onder impuls van de Nederlander Jaap Van Praag, een andere invulling gegeven aan vrijzinnigheid. Voortaan werd de mens en niet zozeer het antiklerikalisme centraal gesteld. Het was vanuit deze benadering, en onder impuls van de ideologische bewustwording ten gevolge van de koningskwesitie en de daarop aansluitende verkiezingsoverwinning van de CVP, dat eveneens in 1951 het Humanistisch Verbond werd opgericht. Een uittreksel uit de principiële verklaring van het Humanistisch Verbond geeft een beeld van haar uitgangspunten:

“Het Humanistisch Verbond is een vereniging van vrije mensen, die onafhankelijk van elke politieke en kerkelijke organisatie, een ruime verstandhouding nastreeft in een gelukkige, harmonische en sociaal evenwichtige samenleving. Het Humanistisch Verbond betracht erkenning van de waarheid langs de weg van het vrij onderzoek. Steunpunten van de werking zijn: eerbied voor de menselijke persoonlijkheid en waardigheid en erkenning van de mens als schepper en drager van morele waarden.

Het Humanistisch Verbond wil zijn doel bereiken door richtinggevend op te treden in ethisch, cultureel, pedagogisch en sociaal opzicht.

Daartoe doet het Humanistisch Verbond een beroep op alle mensen van goede wil, om in de mate van hun mogelijkheden, zowel materiële als geestelijke, tot de verwezenlijking van dit doel bij te dragen.”

De Oudervereniging voor de Moraal (OVM), de leerkrachten Niet-Confessionele Zedenleer (NCZ)

Ten gevolge van het Schoolpact moest er worden nagedacht over de precieze invulling van het vak zedenleer en de opleiding die de leerkrachten ervan moesten volgen. In maart 1961 werd door de minister van Onderwijs een specifiek leerplan uitgevaardigd voor dit vak, gegeven in de lagere scholen. Het vak was verplicht in het rijksonderwijs en vrij te kiezen in de gemeentescholen. Onder invloed van inspecteur zedenleer Richard Van Cauwelaert, en met steun van de Antwerpse afdeling van het Humanistisch Verbond, werd op 23 juni 1961 de Oudervereniging voor de Moraal opgericht. De OVM kende direct succes. In haar doelstellingen riep de OVM op om alle krachten te verenigen die begaan waren met de cursus niet-confessionele moraal. Haar ambitie bestond erin om de cursus uit te bouwen, de leerkrachten te steunen en wantoestanden en misbruiken aan te kaarten. Op de Algemene Vergadering van december 1962 werd een nationaal bestuur aangesteld. De OVM werd bovendien gedefinieerd als een werkgroep van het Humanistisch Verbond.

Het Humanistisch Verbond (HV) en de Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging (HVV), voorvechters van de zelfbeschikking van elk individu

Het Humanistisch Verbond (HV) sinds haar ontstaan in 1951 en later de Humanistisch-Vrijzinnige vereniging (HVV) sinds haar ontstaan in 2005, zijn voorvechters van de zelfbeschikking van elk individu. Als ledenvereniging was het altijd al één van de opdrachten de vrijzinnigheid, en bijgevolg ook de zelfbeschikking, op de maatschappelijke agenda te zetten, zoals het ook beschreven staat in de missie en de visie van de vereniging HV en later HVV. De vereniging stond mee op de barricades voor het recht op abortus en euthanasie, thema's die erg gevoelig liggen en ethisch geladen zijn. De vrijzinnigheid heeft nooit nagelaten ervoor te ijveren dat deze thema's maatschappelijk ingebed geraakten en door de politici en het beleid vertaald werden in wetten, zodat ze een recht konden worden voor elke burger. Tussen 1999 en 2007 kreeg ons land er een aantal wetten bij die zeer vrijzinnig van inspiratie zijn. De abortuswet kwam er al in mei 1990, tussen 1999 en 2007 (tijdens de paarsgroene en paarse legislaturen) kwam er de wet die het wetenschappelijk onderzoek op embryo's regelt, de wet op de patiëntenrechten, de euthanasiewet, de wet op de palliatieve zorgen, het homohuwelijk, een adoptierecht voor homoseksuele relaties, een wet op de transseksualiteit. Wetten die de zelfbeschikking maximaal in handen leggen van het individu. En wat er ook over het 'ket-

terse' België gezegd wordt, het is het enige land waar er zo veel ethische dilemma's in wetgevend werk gegoten worden. België is samen met Nederland en Luxemburg het enige land met een euthanasiewet.

5.1.1.2. De Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging en de georganiseerde vrijzinnigheid anno 2015

HVV als sociaal-culturele vereniging en ledenvereniging met levensbeschouwelijke inslag

Identiteit: vrijzinnige uitgangspunten en humanistische waarden

HVV moet als vereniging die levensbeschouwelijke standpunten inneemt en verdedigt haar uitgangspunten duidelijk formuleren. De bedoeling van die uitgangspunten is niet om deuren af te sluiten of mensen af te schrikken of te weren. Individuen die toetreden tot de vereniging nemen zelf de beslissing of ze zich in voldoende mate in de uitgangspunten en de visie herkennen. Die uitgangspunten vormen geen verzameling van absolute standpunten maar ze vertolken wat als consensus leeft binnen de vereniging. Naar buiten toe vormen ze een uitnodiging tot dialoog en debat.

Vrijzinnig zijn betekent zich in zijn denken over de wereld, de mens en het bestaan niet te laten leiden door dogma's en gezagsargumenten. Zelf informatie verzamelen en die informatie op basis van rationele argumenten analyseren en beoordelen is de boodschap.

Een vrijzinnig humanist is ervan overtuigd dat waarden en normen hun ontstaan, fundering en voltooiing vinden in nauwe verbondenheid met al wat op aarde leeft. Bij de ontwikkeling van waarden houdt hij daarom rekening met zowel de eigen noden, als met die van anderen en betreft hij ook de natuur. Daarbij hanteert hij als methode het vrij onderzoek: hij streeft naar kennis op basis van ervaringen en rationele argumenten en heeft hierbij oog voor wetenschap en de wetenschappelijke methode. Aanvaarding van verschillende mogelijke opinies en aanvaarding van de twijfel zijn hierbij belangrijke elementen. Vrijzinnigheid impliceert niet het idee van de absolute waarheid in pacht te hebben, integendeel, maar impliceert wel het respect voor de gefundeerde mening van de ander en verdraagzaamheid. Deze wetenschappelijke oriëntatie van de vrijzinnig humanist sluit 'menselijke kanten' als intuïtie en emotie absoluut niet uit, integendeel, ze omarmt die.

Vrijzinnigen zullen zelf zin en inhoud, vorm en betekenis geven aan het eigen bestaan en aan het samenleven met de ander. Dat is niet altijd gemakkelijk, want iedereen heeft momenten van twijfel en onzekerheid. Dit alles veronderstelt natuurlijk ook dat mensen vrij mogen kiezen. Vandaar dat vrijheid één van de fundamenteën is van het humanisme. Humanisten

beseffen wel dat die vrijheid door allerlei factoren van onder meer biologische, economische en sociaal-culturele aard wordt beïnvloed en zelfs begrensd. Vanuit die keuzevrijheid kan de mens verantwoordelijkheid opnemen tegenover zichzelf en tegenover anderen. Individuele vrijheid en sociale verantwoordelijkheid komen het best tot hun recht in gesecculariseerde, pluralistische maatschappijen. De keuzevrijheid of het zelfbeschikkingsrecht moet uiteraard gelden voor alle mensen, zonder enig onderscheid. Gelijkheid moet dan ook vooral begrepen worden als een gelijkheid in rechten, als een gelijkberechtiging. Hieruit volgt een gevoel van verbondenheid. Wie de mensen ziet als medemensen, met dezelfde rechten en plichten, voelt zich met hen verbonden. Die verbondenheid uit zich in aandacht voor de ander, in een gevoel van solidariteit. HVV heeft zich door de jaren heen altijd ingezet voor emancipatie en empowerment. Respect en verbondenheid met de medemens gaan samen met respect voor de natuur. Samengevat heeft de vrijzinnige humanist een geest en een hart voor een waardige en duurzame samenleving.

De essentie: een sociaal-culturele vereniging en een ledenvereniging

HVV is in hart en nieren een sociaal-culturele vereniging en een ledenvereniging en werd ook als zodanig gesubsidieerd van bij het in voege treden van het Decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk.

Deze traditie van breed en maatschappelijk uitgebouwd en verankerd sociaal-cultureel werk gaat zelfs terug tot de vroege 20ste eeuw, toen de Vrijdenkersfederatie reeds afdelingen had die zich met activiteiten inzetten voor de realisatie van de scheiding van kerk en staat op lokaal vlak. Die traditie werd voortgezet en versterkt in de periode van het Humanistisch Verbond en de Oudervereniging voor de Moraal en ook nu is er met HVV die sterk vertakte en actieve socioculturele afdelingswerking vanuit een vrijzinnig-humanistische levensvisie.

De kern van de organisatie zijn de afdelingen en vrijwilligers die socioculturele activiteiten organiseren. Het palet aan activiteiten is erg breed en heeft als doel om niet alleen bestaande leden maar ook andere geïnteresseerden te bereiken.

In het werkingsaanbod is er een grote verscheidenheid in klemtonen en voorkeuren voor inhoudelijke thema's en types activiteiten. Er zijn afdelingen die voornamelijk denk- en discussieavonden organiseren onder de vorm van lezingen en debatten. Daarbij komen brede en vaak actuele maatschappelijke thema's aan bod, terwijl sommige afdelingen ook meer specifieke thema-avonden organiseren over filosofische en levensbeschouwelijke onderwerpen. Typierend voor dergelijke avonden is dat er

naast het overbrengen van informatie ook altijd plaats is voor dialoog, discussie en ontmoeting.

Andere afdelingen leggen eerder de nadruk op culturele activiteiten en op cultuurgerichte bezoeken. Eigen aan de Grijsze Geuzen (senioren) werking is de klemtoon op ontmoeting, onder de vorm van praatcafés of babbelbars. Grijsze Geuzen getuigen dat die verbondenheid en sociale contacten binnen het verenigingsleven hen vaak terug zin in het leven hebben gegeven na het verlies van een partner en het uit huis gaan van de kinderen.

Als men de totale afdelingswerking bekijkt, ziet men dat de vier functies van het sociaal-cultureel volwassenenwerk – educatie en ontmoeting, cultuur en maatschappelijke actie – ruimschoots aan bod komen, vaak zelfs gecombineerd.

Het nationale niveau van HVV initieert zelf sociaal-culturele projecten maar pikt ook activiteiten vanuit de basis op en versterkt en ondersteunt deze. Daardoor ontstaat er een sterke dynamiek doorheen de hele vereniging, met betrokkenheid van alle niveaus, nationaal, provinciaal en lokaal. De functie sociale actie is duidelijk aanwezig op het nationale niveau. Op het lokale niveau is die ook aanwezig, maar kan daar zeker nog versterkt en uitgebouwd worden. Dit doen we door sensibilisering van de afdelingen en het aanbieden van kadervorming en modellen van sociale actie.

Activiteiten worden georganiseerd vanuit een vrijzinnig-humanistische levenshouding, maar dit wil niet zeggen dat deelnemers aan activiteiten gescreend worden aan de hand van hun levensbeschouwelijke vingerafdruk. Iedereen die bereid is om op een open manier in dialoog te gaan met anderen en de mening van anderen respecteert is welkom.

Het levensbeschouwelijke aspect komt op diverse manieren tot uiting in onze werking, waarbij er van oudsher toch wel een sterke voorkeur is voor en nadruk op debat, dialoog en gesprek rond wetenschappelijk getinte lezingen. Dit is een sterkte, maar houdt anderzijds ook een uitdaging in voor onze vereniging. We moeten absoluut ook aandacht hebben voor andere werkvormen en actiemodellen. Daar zijn we trouwens al een hele tijd geleden mee gestart, wat onder meer duidelijk terug te vinden is in de lijvige HVV-brochure Etalage, met een bijzonder uitgebreid en gevarieerd aanbod met eigentijdse socioculturele activiteiten voor de afdelingen.

HVV is ook altijd een partner geweest in interlevensbeschouwelijke ontmoetingen en dialoog. Ook het intergenerationele komt ruim aan bod: de provinciale werking Oost-Vlaanderen zet bijvoorbeeld al vele jaren zeer sterk in op ontmoetingen en debatmomenten tussen de verschillende ge-

neraties rond verschillende thema's, dit in samenwerking met hogescholen in de provincie.

HVV heeft in haar werking zowel de Grijze Geuzen als de (jonge) feestelingen, wat zoals reeds aangehaald mogelijkheden biedt voor ontmoeting, dialoog en thematische projecten.

De leerkrachten niet-confessionele zedenleer zijn een belangrijke schakel en doelgroep in de werking van HVV. Mede daardoor was er in het verleden en is er ook nu nog een sterke oriëntatie op en aandacht voor opvoeding, onderwijs en ontwikkeling vanuit vrijzinnig-humanistische waarden. Die aandacht wordt vandaag nog versterkt omwille van de vele uitdagingen waarmee het onderwijs momenteel geconfronteerd wordt, uitdagingen die ook raken aan vrijzinnig-humanistische waarden, zoals gelijke kansen, burgerschapseducatie, verdraagzaamheid, aandacht voor diversiteit, pluralisme, neutraliteit en keuzevrijheid, enz.

Het kloppende hart en de motor van HVV zijn de afdelingen, de vele enthousiaste vrijwilligers en de leden van de vereniging. Zij worden ondersteund door het nationaal secretariaat en de al even geëngageerde professionele medewerkers.

De organisatiestructuur van HVV: kansen tot participatie en dynamiek

Zoals gezegd zijn de HVV-afdelingen het kloppend hart en het lokale uithangbord van de vereniging. Zij vormen het lokale niveau. Er zijn een kleine 150 HVV-afdelingen verspreid over Vlaanderen en Brussel. Deze afdelingen worden rechtstreeks begeleid en ondersteund door de provinciale educatieve krachten, ook wel eens regiomanagers of relatiemanagers genoemd.

Voor de fusie in 2005 was er een landelijke Oudervereniging voor de Moraal en een landelijk Humanistisch Verbond die dus werden samengevoegd in de Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging.

Anno 2015 zijn alle voormalige HV- of OVM-afdelingen officieel HVV-afdelingen maar er is nog wel die oorspronkelijke historische basis van HV en OVM. Die zorgt absoluut voor een rijkdom en verscheidenheid binnen de vereniging en verklaart ook het diverse activiteiten aanbod en de bereikte doelgroepen van de vroegere HV- en OVM-afdelingen.

De leden en vrijwilligers (afdelingsbestuursleden) worden in brede zin ondersteund door het nationale secretariaat van HVV. HVV nationaal is dus het nationale niveau van de vereniging. HVV nationaal initieert sociocultureel maatschappelijk relevante projecten en acties en ondersteunt en versterkt lokale initiatieven. Deze wisselwerking en wederzijdse kruisbestui-

ving zorgt voor een dynamiek doorheen de organisatie die onder meer verder wordt gestimuleerd door te werken met jaarthema's waarbij er ruimte is voor provinciale en lokale voorstellen en invullingen.

Naast het lokale en het nationale niveau is er een provinciaal tussenniveau. De provinciale geledingen zijn de verbinding tussen nationaal en lokaal. De provinciale besturen ondersteunen de provinciale educatieve krachten, zorgen mede voor informatiedoorstroming en het optimaliseren van de afdelingswerking. Zij hebben daar ook een signaalfunctie. De lokale afdelingen zijn vertegenwoordigd in de provinciale besturen en vanuit de provinciale besturen is er een vertegenwoordiging in de nationale Raad van bestuur.

Op die manier, via een permanente informatiedoorstroming, uitwisseling en wisselwerking tussen de verschillende niveaus, worden participatie en besluitvorming optimaal mogelijk gemaakt doorheen de organisatie. Bovendien is er een Stuurgroep Afdelingswerking waarvan onder meer alle provinciale educatieve krachten deel uitmaken, die de afdelingswerking ondersteunt en optimaliseert en mee zorgt voor een goede communicatie en permanente feedback.

Een overzicht van de georganiseerde vrijzinnigheid in Vlaanderen

Hieronder volgt een beknopt overzicht van vrijzinnige organisaties en verenigingen, actief in Vlaanderen en Brussel, en hoe deze zich tot elkaar verhouden.

Het geheel van deze vrijzinnige organisaties en verenigingen wordt ook aangegeven met de term 'georganiseerde vrijzinnigheid'. De georganiseerde vrijzinnigheid staat tegenover de niet-georganiseerde vrijzinnigheid, namelijk de mensen die weliswaar vrijzinnig zijn, vrijzinnig-humanistische waarden hanteren en/of zich niet (meer) identificeren met een 'confessionele' levensbeschouwing, maar die anderzijds ook niet expliciet zijn aangesloten bij een vrijzinnige organisatie, vereniging of structuur.

In Vlaanderen en Brussel is deMens.nu / UVV (Unie van Vrijzinnige Verenigingen) de koepelorganisatie van een aantal vrijzinnige lidverenigingen. UVV is de officiële gesprekspartner van de overheid voor de vrijzinnige levensbeschouwing. Deze levensbeschouwing is in Vlaanderen grondwettelijk erkend sedert 1993.

De organisatie deMens.nu ressorteert onder het ministerie van Justitie en heeft als opdracht morele dienstverlening. deMens.nu overkoepelt momenteel 37 vrijzinnig geïnspireerde lidverenigingen waarvan een aantal

eveneens socioculturele verenigingen zijn die onder het decreet en het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media vallen. Van deze lidverenigingen is de Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging HVV de grootste en de meest geprofileerde vrijzinnige (en ook politiek neutrale) organisatie, met zoals hierboven kort geschetst een lange en belangrijke traditie in de geschiedenis van de levensbeschouwelijke ontvoogding in Vlaanderen. Andere lidverenigingen onder de koepel van deMens.nu/UVV zijn onder meer HuJo (Humanistische Jongeren), het Vermeylefonds, het Willemsfonds, Uitstraling Permanente Vorming (UPV, verbonden aan de Vrije Universiteit Brussel), Oud Studenten Bond (OSB, eveneens verbonden aan de Vrije Universiteit Brussel), enz.

De IMD of de Instelling Morele Dienstverlening ondersteunt financieel vrijzinnige initiatieven onder welbepaalde voorwaarden.

Het CAL (Centre d'Action Laïque) is de tegenhanger van deMens.nu in het Franstalige landsgedeelte. deMens.nu en het CAL ressorteren samen onder de Centrale Vrijzinnige Raad (CVR), voluit de Centrale Vrijzinnige Raad der niet-confessionele levensbeschouwelijke Gemeenschappen van België vzw. De CVR heeft als opdracht de niet-confessionele levensbeschouwelijke gemeenschappen te vertegenwoordigen in hun betrekkingen met de burgerlijke overheid.

Tot zover een summier 'foto' van de georganiseerde vrijzinnigheid in Vlaanderen en Brussel.

Lokale afdelingen, centra, 'huizen' van deze organisaties zijn de plaatselijke actoren van de vrijzinnigheid in Vlaanderen en Brussel. Zij organiseren activiteiten, staan in voor vrijzinnig-humanistische dienstverlening en zijn het uithangbord van de vrijzinnigheid in steden, gemeenten, wijken en buurten. In 'huizen van de Mens' staan de vrijzinnig-humanistische consultants in voor morele dienstverlening (morele begeleiding bij levensvragen), organiseren gemeenschapsvormende activiteiten en vrijzinnige plechtigheden. De lokale afdelingen van HVV en andere lidverenigingen van deMens.nu bieden een breed palet van sociaal-culturele activiteiten aan vanuit de Vrijzinnige Ontmoetingscentra of andere gemeentelijke of stedelijke locaties. De Vrijzinnige Ontmoetingscentra (VOC's) zijn vaak de draaischijf van het 'lokale vrijzinnige leven'. De sociaal-culturele werking van HVV en de gemeenschapsvormende functie van deMens.nu vullen elkaar aan, maar overlappen elkaar ook gedeeltelijk en zijn soms ook concurrenten van mekaar, zoals onder meer wordt aangegeven in de SWOT-analyse bij dit Beleidsplan. Een overleg op organisatieniveau en op lokaal niveau is daarom noodzakelijk. In een aantal provincies worden al dergelijke overlegmomenten georganiseerd om op provinciaal en lokaal niveau projecten en activiteiten beter op elkaar af te stemmen, om knelpunten

bespreekbaar te maken, maar ook om versterkende samenwerkingsverbanden aan te gaan.

5.1.2. Interne stakeholdersbevraging: analyse en ambities

Inleiding

Een heel belangrijke set van gegevens die gebruikt werden voor de samenstelling van het nieuwe Beleidsplan is afkomstig van de bevraging van de eigen leden (bestuursleden, vrijwilligers, leden) en de eigen medewerkers, een bevraging die een orgelpunt vond in een grote brainstormsessie in het Geuzenhuis in het najaar van 2014, met vele afgevaardigden van de provinciale geledingen en lokale afdelingen en met professionele medewerkers van HVV. Vertrekkend van een brede set aan gegevens, zoals een voorlopige SWOT-analyse, voorlopig geformuleerde beleidsopties, toelichtingen bij het decreet, de beoordelingselementen, de bevindingen van de visitatiecommissie, de voorafgaande voortgangsrapportering, het vorige Beleidsplan en de jaarplannen, de eerdere bevragingen van de afdelingen en leden, de input van externe stakeholders en de bevindingen van het zogenaamde 'standpuntenprogramma' van HVV (tot stand gekomen in een 'ronde van Vlaanderen' met provinciale gespreks- en overlegmomenten), werd er in verschillende werkgroepen uitvoerig van gedachten gewisseld over de beleidsopties en (strategische) doelstellingen die de komende jaren de koers van HVV zouden kunnen en/of moeten bepalen. De output van de werkgroepen die begeleid werden door de professionele medewerkers van HVV en de leden van het beleidsplanningsteam werd plenair toegelicht en besproken en werd nadien gesynthetiseerd in de hiernavolgende nota, gestructureerd volgens de voorlopige beleidsopties zoals die als discussiepunt werden meegegeven aan de groep. Deze voorlopig geformuleerde beleidsopties waren: HVV verenigt / Inhoud (HVV trekt de inhoudelijke kaart) / Communicatie / Groei en vernieuwing.

Synthesenota met de voornaamste bevindingen van de brainstorm-sessie in het Geuzenhuis te Gent over het nieuwe Beleidsplan (oktober 2014)

Hieronder worden de meest relevante en pregnante bevindingen weergegeven (in de kernachtige vorm waarin de verslaggevers ze hebben genoemd), onder meer om duidelijk de link te leggen na wat hierna in de SWOT-analyse vermeld wordt.

HVV verenigt

- Down-top werken; afdelingen zijn het fundament van de vereniging; wat kan HVV nationaal betekenen voor het lokale niveau?
- Betere communicatie tussen HVV nationaal en de provinciale geledingen (via provinciale educatieve krachten, bezoeken van medewerkers nationaal aan de afdelingen enz.); groot belang van de functie van de provinciale educatieve krachten (zogenaamde 'peks')
- Rol van provinciale voorzitter/geleding opwaarderen? Anderzijds moeten voorzitter en pek ook solidair en loyaal zijn tegenover nationaal. Functie van de provinciale voorzitter duidelijk omschrijven
- Vraag naar organisatie provinciale denktanks (decentralisatie + lokale inhoudelijke input)
- Nationale activiteiten organiseren in de provincie (zoals denkavonden enz.)
- Ook meer communicatie/samenwerking tussen afdelingen onderling (deels op te lossen via provinciale vergaderingen met aanwezigheid afdelingen)
  - opmerking Limburg: provinciaal ledenblad 'Glauks' versterkt het groepsgevoel
  - anderzijds: kunnen de provinciale bladen niet opgaan in een nationaal blad (Het Vrije Woord) met aparte katernen?
- Bevorderen van groepsgevoel door gezamenlijke activiteiten (lokaal, provinciaal, nationaal)
- Zie ook communicatie:
  - evenement organiseren om leden bij elkaar te brengen (bv. nationale familiedag, bv. in samenwerking met de Humanistische Jongeren HuJo)
- Jeugdiger uitstraling en campagnes ('God ziet uw onderbroek'); ook jeugd aanspreken
- Samenwerking met ngo's en andere organisaties (niet met politieke partijen of vakbonden: HVV is politiek neutraal); wel eigenheid behouden; organisaties die onze waarden delen, maar niet noodzakelijk dezelfde levensbeschouwing hebben
- Contact met politici/lokale mandatarissen (maar niet vereenzelvigen met politieke partij)

- De vraag wordt gesteld hoe HVV eensgezind met standpunten naar buiten kan treden?
- HVV mag volgens vele leden wel degelijk met kritische standpunten (en actiegericht) naar buiten treden
- Oprichten van community's in de schoot van HVV:
  - vrijzinnige jeugdvereniging (wat met HuJo? Kan gezamenlijk lidmaatschap?)
  - ouders (via kinderen, ncz) zijn een groot potentieel doelpubliek (met ideale leeftijd)
  - studenten hoger onderwijs zijn moeilijk te bereiken
  - trend van tijdelijk lidmaatschap: hoe aanzetten tot bestendigen?
  - qua leeftijd: ideaal zou zijn aansluiten als kind en blijven tot derde leeftijd
- Inzetten op jongeren:
  - gratis lidmaatschap tot bepaalde leeftijd
  - opvolgen feestelingen: gratis lidmaatschap 18-jarigen + geschenkbond
- Opmerking over de ingewikkelde structuur van de georganiseerde vrijzinnigheid + de versnippering (geen centraal aanspreekpunt, ook geen centrale woordvoerder, zie bv. Ivo Mechels Testaankoop)
- Actiegericht: laagdrempelige en publieksgerichte activiteiten in drukke centra, activiteiten met lokale focus (voor herkenbaarheid + inspelen op behoeften), creëren van interesse en band met niet-leden (die potentiële leden zijn), inspelen op trends

Inhoud

- Focussen op corebusiness:
  - HVV is bij uitstek vrijzinnig-humanistisch, dus ook als zodanig profileren
  - vrijzinnig geweten schoppen, niet bang zijn om enkele leden te verliezen (cf. hart boven hard)
  - blijven inzetten op ethische thema's, dat is onze sterkte
- Wat zijn onze thema's (Oost-Vlaanderen)?:
  - euthanasie
  - abortus
  - scheiding kerk en staat
  - onderwijs
  - zelfbeschikking
  - atheïsme
  - vrij denken
  - humanisme (tolerantie, verrechtsing ...)
  - ecologie
  - praktisch humanisme (van ideologie naar dagelijkse praktijk)

- Zie standpuntenprogramma: dat gaat volgens sommigen te breed voor HVV, we zouden eerder moeten inzetten op 'de essentie van' vrijzinnig humanisme
- Inzetten op maatschappelijke thema's: waarvan liggen de mensen wakker? (verrechtsing, armoede, vergrijzing, ecologie, globalisering ...)
- Inspelen op actuele thema's, maar geen politieke invulling
- Suggestie om een top vijf te maken van prioritaire thema's
- Thema's van de toekomst (Limburg):
  - technologische innovaties + (ethische) implicaties (gentherapie, trans-humanisme, ggo's ...)
  - toename van de controlestaat; afzwakking democratie (verzwakking van parlement)
  - toename werkdruk en stress
  - individu wordt verheerlijkt, maar stelt hoe langer hoe minder voor; eenheidsworst (bezigheden, ontspanning, aspiraties ...)
  - islamfundamentalisme: HVV moet ook hier de individuele morele vrijheid verdedigen in de maatschappij van morgen
- Zie ook Vereniging:
  - HVV mag met kritische standpunten (en actiegericht) naar buiten treden
- Verdedigen van het openbaar onderwijs
- Verdedigen van de cursus ncz (er zijn vele leerkrachten ncz aanwezig in lokale besturen)
- Lacune in Het Vrije Woord: doelgroep leerkrachten ncz en ouders worden niet meer aangesproken
- Zie ook communicatie:
  - actievoeren om boodschap over te brengen (professioneel actievoeren)
- Beleid moet focussen op sterke inhoud en vorming; de lat hoog leggen
- Het 'merk' HVV moet worden uitgebouwd
- Vraag stellen: waar willen we naartoe over X jaar?
- Hoe positioneren tegenover deMens.nu? Vaststelling dat de georganiseerde vrijzinnigheid geen sterk merk is, er is geen interne verbondenheid
- Ook experts zoeken in de geledingen/afdelingen

Communicatie

- Zie ook Vereniging:
  - betere communicatie tussen HVV nationaal en de provinciale geledingen (via provinciale educatieve krachten, bezoeken medewerkers nationaal aan de afdelingen enz.); groot belang van de functie van de provinciale educatieve krachten (peks)

- ook meer communicatie/samenwerking tussen afdelingen onderling (deels op te lossen via provinciale vergaderingen met aanwezigheid afdelingen)
- opmerking Limburg: provinciaal ledenblad 'Glauks' versterkt het groepsgevoel
- anderzijds: kunnen de provinciale bladen niet opgaan in een nationaal blad (Het Vrije Woord) met aparte katernen?
- Vraag naar sterke en vaste woordvoerder met uitstraling, goede persrelaties, grote zichtbaarheid intern en extern, iemand die vertrouwen geniet van de afdelingen en gedragen standpunten verwoordt
- Woordvoerders aanduiden rond specifieke thema's (vakspecialisten met mandaat om publiek te reageren, bv. arts, filosoof, politicoloog ...)
- Imagoprobleem: te veel anti, te negatief
- Open communicatie naar leden, afdelingen, personeel is absolute noodzaak (momenteel te veel 'need to know'); ook communicatie over wat fout loopt
- Zie ook Vereniging:
  - vraag hoe HVV eensgezind met standpunten naar buiten kan treden?
  - HVV mag met kritische standpunten (en actiegericht) naar buiten treden
  - deelname aan het maatschappelijke debat, aanwezig op het publieke forum
- Kalender maken voor een jaar, vooruitplannen
- Geen woordenkramerij, geen te moeilijke terminologie, geen intellectualisme
- Ludieke aanpak, zelfrelativering
- Zie ook Vereniging:
  - jeugdiger uitstraling en campagnes ('God ziet uw onderbroek'); ook jeugd aanspreken
- Geen overkill aan berichten, wel planmatig communiceren. Opletten voor overkill in externe communicatie
- Aanwezig zijn op evenementen, zoals bv. cultuurmarkt
- Actievoeren om boodschap over te brengen (professioneel actievoeren); vuurtjes stoken (voor relevante thema's)
- Evenement organiseren om leden bij elkaar te brengen (bv. nationale familiedag, bv. in samenwerking met de Humanistische Jongeren HuJo)
- Zie ook Inhoud:
  - lacune in Het Vrije Woord: doelgroep leerkrachten ncz en ouders worden niet meer aangesproken
- Het Vrije Woord: ontwikkelen van een sterker vrijzinnig magazine, ook interessant voor leden in hun dagelijkse praktijk (bv. info over geslaagde acties die door andere afdelingen kunnen worden overgenomen)

- Leden en afdelingen aanmoedigen om met de eigen visie, houding, overtuiging naar buiten te treden (ervoor uitkomen dat je vrijzinnig bent)
- Zie ook Inhoud:
  - het merk HVV verder uitbouwen en profileren
  - zorgen voor goede 'branding'
- Ook de 'vorm' van het project HVV is belangrijk (huisstijl enz.)

Groei en vernieuwing

- Ledenwerving:
  - stimulans inbouwen voor afdelingen die meer leden werven
  - zie hierboven: inzetten op jongeren en ouders
  - zie hierboven: inzetten op leerkrachten (o.m. via dienstverlening gelinkt aan Lentefeesten en Feesten Vrijzinnige Jeugd)
- Het Vrije Woord: aandacht voor de doelgroepen die we willen bereiken (ouders, jongeren, leerkrachten ...)
- Zichtbaarheid van HVV op Feesten, Feestbeurzen enz. Ook ouders duidelijk maken dat het Feest een vrijzinnig feest is (maar niet met saaie speeches)
- Opvolging van Feesten qua ledenwerving:
  - binden van de jongeren en hun ouders
  - ook denken aan vrijzinnige jongeren/scoutsbeweging
  - ouders 'volgen' hun kinderen in hun hobby's en interesses
- Zorgen voor sterk inhoudelijk programma en goede campagnes; de leden volgen dan wel
- Intergenerationele activiteiten om jongeren in contact te brengen met HVV en het gedachtegoed
- Deelnemen aan de Gentse Lente (Oost-Vlaanderen)
- Vernieuwende actiemodellen/afdelingsmodellen (Limburg):
  - vereniging van verschillende vrijzinnige verenigingen onder Vrijzinnig Limburg: dit geeft positieve impulsen, gemiddelde mens maakt geen onderscheid tussen de verschillende vrijzinnige initiatieven (geeft meer draagvlak voor grotere initiatieven, maar ook wel opletten dat HVV duidelijk vertegenwoordigd en zichtbaar is)
- Zorgen voor een interactieve database met best practices
- Humanistische pop-upacties + aantrekkelijke acties in de publieke ruimte (wel goed over nadenken: waarop zetten we wel/niet in?)

Deze bevindingen die afkomstig waren vanuit de 'onderbuik' van onze vereniging, die een soort 'staalkaart' of momentopname maar tevens een zelfevaluatie vormen van de werking en de betekenis van HVV vandaag, vormden een van de belangrijkste bronnen voor de verdere uitwerking en finetuning van de (uitgebreide) SWOT-analyse en van de uiteindelijke sa-

menstelling en formulering van de beleidsopties en de strategische en operationele doelstellingen.

5.2. Externe gegevensanalyse

5.2.1. Externe stakeholdersbevraging: analyse en ambities

Aan diverse externe stakeholders werden de volgende vragen gesteld die niet telkens systematisch beantwoord werden (ook omdat externen niet altijd een duidelijk of volledig zicht hebben op de precieze organisatie en werking van HVV), maar waarop toch een aantal reacties en suggesties kwamen die in vele gevallen gelijklopend waren en die hieronder in gesynthetiseerde vorm worden weergegeven.

De volgende vragen werden gesteld:

1. Wat verwacht u van HVV en beantwoorden wij als vereniging volgens u aan deze verwachtingen?
2. Wat moet HVV volgens u meer doen en wat minder?
3. Welke zijn volgens u de sterke en de zwakke punten van HVV?
4. Welke ontwikkelingen/problemen verwacht u de volgende jaren rond de thematieken waarmee HVV werkt? Welke onderwerpen verdienen onze aandacht? Geef gerust algemene of zeer specifieke suggesties!
5. Hebt u suggesties voor sociaal-culturele methodieken of actievormen die HVV in de toekomst zou moeten gebruiken?

Als externe stakeholders werden 'bevriende' verenigingen aangesproken, maar ook minder voor de hand liggende organisaties als bv. Kerkwerk Multicultureel Samenleven. Bovendien werd ook input gevraagd aan vrijzinnig-humanistische intellectuelen die mee het publieke debat vormgeven, zoals bv. de professoren Johan Braeckman of Dirk Verhofstadt.

Hieronder enkele bevindingen die voldoende relevant waren om te worden weerhouden en meegenomen in de SWOT-analyse en de concrete doelstellingen van het Beleidsplan:

Voor vraag 1:

- HVV wordt gezien en erkend als een vereniging van bewogen vrijzinnig humanisten die bovendien staat voor een open, tolerante en pluralistische houding.
- Vertrekkend vanuit de eigen filosofische uitgangspunten drukt HVV een continu engagement uit naar het brede levensbeschouwelijke veld en de nog bredere socioculturele sector.
- Vele organisaties uit het middenveld zijn vragende partij om bruggen naar elkaar te slaan: HVV speelt daarin een versterkende rol en kan die rol ook in de toekomst in toenemende mate blijven spelen. HVV

wordt inderdaad door heel wat organisaties gezien als een open en geëngageerde samenwerkingspartner.

- Volgens sommigen moet HVV nog wel een actievere rol spelen in het verspreiden van een seculier humanistisch gedachtegoed en doet de vereniging dat momenteel in het publieke domein in onvoldoende mate. Er wordt op gewezen dat er binnen de (niet noodzakelijk georganiseerde) vrijzinnigheid toch heel wat (ook bekende) intellectuelen en opiniemakers zijn die hieraan in sterke mate een bijdrage kunnen leveren. Namen die in dit verband worden genoemd zijn onder meer: Etienne Vermeersch, Johan Braeckman, Dirk Verhofstadt, Paul Cliteur, Herman Philipse, Floris van den Berg, Karin Heremans, Jean Paul Van Bendegem, Maarten Boudry, Assita Kanko, Griet Vandermassen, Machteld Zee ...

Voor vraag 2:

- HVV kan haar inbreng in relevante levensbeschouwelijke en sociaal-culturele (denk)groepen versterken.
- In functie van de diverse (en almaar diverser wordende) samenleving kan HVV stappen zetten om nieuwe en creatieve ideeën verder te onderschrijven en zelf te ontwikkelen.
- Een grote meerwaarde kan zijn om de eigen levensbeschouwelijke kijk weliswaar duidelijk in de verf te zetten, maar tegelijk op actieve en pluralistische (en actief pluralistische) wijze de dialoog aan te gaan met geïnteresseerden van andere levensbeschouwingen en/of culturen.
- Het kan verrijkend zijn om voorbij te gaan aan historisch beladen thema's of om daar op nieuwe manieren mee om te springen.
- HVV kan veel meer betekenen in het doorbreken van stereotypen over levensbeschouwelijke en etnisch-culturele diversiteit, bv. door hieraan meer aandacht te besteden op de website en in publicaties.
- Geregeld komt de vraag en suggestie terug om meer publieke standpunten in te nemen, via opiniestukken, persberichten en/of concrete acties. Ook komt de vraag naar meer duidelijkheid, naar minder 'enerzijds/anderzijds' en minder cultuurrelativisme.
- Ook hier wordt door sommigen de vraag gesteld om meer te organiseren (via de afdelingen maar ook voor een breder publiek) om mensen te laten kennismaken met een universeel seculier humanistisch gedachtegoed.

Voor vraag 3:

- Als sterkten worden onder meer vermeld dat HVV een stabiele werking heeft, een goede zichtbaarheid in het veld, een continuïteit van professionele krachten en vele geëngageerde vrijwilligers, en een goede en brede kijk op vele items en domeinen die raken aan de vrijzinnig-humanistische levensbeschouwing (zoals de sociaal-culturele sector, onderwijs, gezondheidszorg ...).
- Een sterkte is ook de bereidheid en daadwerkelijke inzet om samen te werken rond bepaalde thematieken met andere organisaties en verenigingen. HVV wordt gezien als een betrouwbare partner en bondgenoot, met geëngageerde en fijne medewerkers (professionelen en vrijwilligers).
- Als zwakten staan daartegenover de vaststelling dat de profilering toch nog een stuk sterker kan, dat de mogelijkheid tot samenwerken en het bouwen van bruggen verder moet worden uitgespeeld, dat vele actuele thema's een continu hernieuwde aandacht en capaciteit vragen om aan te passen en flexibel bij te sturen.
- Een sterkte is ook de reeks boegbeelden die de waarden van het vrijzinnig humanisme verdedigen, waaronder heel wat bekende Vlaamse en Nederlandse filosofen en intellectuelen, maar ook gewaardeerde artsen als Wim Distelmans of Marleen Temmerman.
- Een zwakte is dan weer het gebrek aan aantrekkingskracht naar jongeren toe, het gebrek aan 'seksappeal' voor een jonger publiek.

Voor vraag 4:

- Hier wordt gewezen op het door allerlei maatschappelijke ontwikkelingen wellicht toenemende belang van levensbeschouwing, van religieuze en culturele diversiteit. HVV moet vanuit de eigen filosofische en levensbeschouwelijke visie en positie een belangrijke rol kunnen spelen in dit levensbeschouwelijke debat. Volgens sommige externe stakeholders zouden hier de interlevensbeschouwelijke dialoog, de aandacht voor en verdediging van het pluralisme voorop moeten staan. HVV zou er mee moeten op toezien dat precies in naam van het secularisme de nodige ruimte gegeven wordt aan alle levensbeschouwelijke (lees ook religieuze) groepen en gemeenschappen om in alle vrijheid en verdraagzaamheid hun levensbeschouwing te beleven.
- Andere stakeholders pleiten dan weer voor een blijvende waakzaamheid op het vlak van scheiding van kerk en staat en verwachten van HVV een actieve verdediging van secularisme en neutraliteit van de overheid. Van HVV wordt dan onder meer verwacht dat de vereniging militant opkomt voor de vrije meningsuiting, strijdt tegen parallelle wetgevingen (religieus geïnspireerde wetgevingen zoals shariarechtbanken, rabbijnse rechtbanken, canoniek recht ...), strijdt tegen discrimina-

tie van vrouwen (inbegrepen besnijdenissen), pleit voor atheïsme als basis voor de moraal en zelfs radicaal ijvert voor een strikte scheiding van kerk en staat die een einde zou maken aan iedere vorm van subsidiëring van religies en levensbeschouwingen.

- Hier vinden we dus bij geraadpleegde stakeholders het hele spectrum van de benadering van de verhouding tussen kerk en staat, tegenover de achtergrond van ingrijpende sociale, demografische en maatschappelijke veranderingen, en van HVV wordt gezien haar historische rol in de voortschrijdende evolutie in die problematiek in ieder geval verwacht dat haar vertegenwoordigers daarover de publieke discussie zouden voeren en standpunten zouden innemen.

Voor vraag 5:

- Hier wordt opnieuw verwezen naar het grote belang van het bewaken van elementen van diversiteit binnen groepen en van daar in de werking ook effectief en actief op in te zetten.
- Methodieken kunnen naast de eerder klassieke werkvormen die meestal gehanteerd worden door sociaal-culturele organisaties met een sterke inhoudelijke focus (zoals debatten, lezingen, informatiemomenten, bezoeken, feesten ...), ook dynamische en actieve processen zijn, zoals theater, evenementen, rollenspellen, ludieke en/of sociale acties, enz.
- Verder worden ook allerlei tips en suggesties gegeven voor alternatieve activiteiten en methodieken, zoals inzetten op digitale media (met bv. een digitaal weekblad), intensief werken met en rond boeken (bekroning van beste non-fictieboeken, organiseren van activiteiten op de Boekenbeurs, organisatie van een eigen boekenfestival (met focus op humanisme), inzetten op internettelevisie, werken met (bekende) HVV-ambassadeurs, aantrekken van jongeren (door bv. oprichten van jonge afdelingen op universiteiten en hogescholen), financiële en/of publicitaire steun aan schrijvers over verlichting en humanisme, enz.

Tot daar een synthese van een aantal relevante, interessante en belangrijke bevindingen die alle op een of andere manier werden meegenomen in de definitieve redactie van de uitgebreide SWOT-analyse en verwerkt werden in de strategische en operationele doelstellingen van het Beleidsplan.

5.2.2. Omgevingsanalyse

In dit onderdeel bekijken we een aantal externe factoren die verband houden met het maatschappelijke, sociaaleconomische, sociaal-culturele en levensbeschouwelijke kader dat de achtergrond vormt voor het functioneren van HVV als sociaal-culturele vereniging. We vertrekken daarbij vanuit de vaststelling dat HVV een bijzondere positie inneemt. De kern van haar werking is immers uitgesproken sociaal-cultureel, met een wijdvertakte spreiding van lokale afdelingen ondersteund door provinciale geledingen en een nationaal secretariaat – lokale afdelingen met duizenden leden en vrijwilligers die een breed scala aan sociaal-culturele methodieken hantieren om de missie en de visie van de vereniging in de praktijk te realiseren. Maar de sociaal-culturele methodiek wordt anderzijds aangestuurd door een duidelijke levensbeschouwelijke visie van vrijzinnig-humanisme dat autonomie en zelfbeschikking van het individu, kritisch denken en vrij onderzoek binnen het maatschappelijk-politieke kader van een democratische en seculiere rechtsstaat vooropstelt. Die combinatie en verstrengeling van sociaal-culturele methodiek en levensbeschouwelijk-filosofische agogiek bepaalt de eigenheid en de heel specifieke plaats van HVV in het sociaal-culturele landschap. Dat betekent ook dat elementen uit een omgevingsanalyse die verband houden met levensbeschouwelijke ontwikkelingen als gevolg van allerlei maatschappelijke evoluties bijzonder relevant zijn om de plaats te bepalen van en na te denken over de werking van HVV als vereniging.

Een belangrijk gegeven bij dit alles zijn diverse evoluties die verband houden met de manier waarop burgers aankijken tegen levensbeschouwing, de plaats van religie in de maatschappij en de verhouding tussen wat we gemakshalve kerk en staat kunnen noemen. We kunnen vaststellen dat in het algemeen de trend tot secularisering zich drastisch en wellicht onomkeerbaar doorzet in West-Europa, maar dat anderzijds religie en het religieuze fenomeen niet verdwijnen. Dat geldt a fortiori voor andere plaatsen in de wereld, zoals de Verenigde Staten, Zuid-Amerika en vele Afrikaanse en Aziatische landen, maar ook hier in West-Europa betekent secularisering niet dat religie niet meer aanwezig is in het maatschappelijke weefsel. De secularisering van de staat is niet noodzakelijk hetzelfde als de secularisering van de maatschappij en het verdwijnen van religie uit de samenleving en het straatbeeld. Dat heeft uiteraard ook en vooral te maken met allerhande demografische ontwikkelingen, waarbij door een toenemende migratie ook andere religies dan het gedurende eeuwen dominante christendom een belangrijke plaats opeisen in de maatschappij. Dit brengt belangrijke uitdagingen en ook problemen met zich mee en de vraag stelt zich dan ook hoe we op politiek en sociaal-cultureel vlak moeten omgaan met de blijvende aanwezigheid van godsdiensten en met een toenemende levensbeschouwelijke diversiteit. We kunnen, om terug te keren tot onze

vereniging, wel stellen dat de ‘traditionele levensbeschouwelijke tweedeling’ tussen gelovigen en ongelovigen (en meer concreet wat België en Vlaanderen betreft tussen katholieken en vrijzinnigen) zo ongeveer tot het verleden behoort (hoewel we dat ook moeten relativiseren, zie hieronder), maar dat betekent geenszins dat de vrijzinnigheid op het vlak van levensbeschouwelijke en politiek-filosofische alertheid op haar lauweren kan rusten, wel integendeel. Misschien zijn de uitdagingen vandaag wel groter dan tevoren omdat de problematiek van het goed samenleven in superdiversiteit veel complexer is dan een ‘strijd’ tussen wit en zwart (en het gaat trouwens al lang niet meer om een ‘strijd’ in traditionele zin, vormen van polarisatie moeten hier plaats ruimen voor dialoog, participatie en empowerment).

Anderzijds moeten er misschien toch enkele kanttekeningen gemaakt worden bij die vaststellingen van processen van secularisering en ontzuiling. Het is hier niet de plaats om daarop verder in te gaan, maar om te beginnen is België tot op heden nog altijd geen consequente seculiere staat (met als enkele voorbeelden de financiering van de levensbeschouwing en dit overigens volgens criteria die niet meer beantwoorden aan een sociologische realiteit, het levensbeschouwelijk onderwijs in de scholen, de overheidsfinanciering van scholen die vertrekken van een uitgesproken confessioneel pedagogisch project, enz.). Bovendien is die zogenaamde ontzuiling ook enigszins relatief: de zuil is inderdaad minder dan vroeger het geval was een alomvattende cocon waarin de meeste burgers hun hele leven doorbrachten, van de wieg tot het graf. Maar hoewel de zuilen vandaag minder zichtbaar zijn, nemen ze nog altijd een bijzonder sterke positie in het onderhuidse maatschappelijke en politieke weefsel van onze samenleving in, met een nog altijd sterk verzuild (en dus gepolariseerd) ‘middenveld’, met een gezondheidszorg die grotendeels gedomineerd wordt door de katholieke zuil (met bv. het van origine en inspiratie katholieke Zorgnet als enige resterende zorgkoepel, met een geestelijke gezondheidszorg die quasi uitsluitend katholiek is enz.) en met een sterk uitgebouwd katholiek onderwijsnet (dat zo’n 70 % van de markt heeft voor het lager en secundair onderwijs en dat ook het landschap van het hoger onderwijs in grote mate domineert).

Dit alles betekent dat HVV als levensbeschouwelijke vereniging die opkomt voor een seculiere staat waarin het individu zich maximaal in alle vrijheid kan ontplooiën en zijn recht op zelfbeschikking (met volle respect voor anderen) maximaal kan realiseren, nog altijd bijzonder relevant is en nog altijd haar zelfgestelde opdracht van levensbeschouwelijke emancipatie en empowerment kan en moet voortzetten. Hoewel volgens sommigen de zogenaamde ‘strijd’ van het vrijzinnig humanisme vandaag achterhaald is, waarbij dan verwezen wordt naar de grotere levensbeschouwelijke openheid en tolerantie en naar de realisatie gedurende de voorbije tiental-

len jaren van heel wat ‘progressieve’ wetgeving, blijft in religieus geïnspireerde middens de tegenkating groot (wat recent gebleken is in onder meer de discussie over de uitbreiding van de euthanasiewet) en zijn er bovendien in de context van de nieuwe, plurale en superdiverse maatschappij die zich aan het vormen is, nieuwe en belangrijke uitdagingen voor een progressieve en emancipatorische vereniging die de vinger aan de pols wil houden.

In de marge van deze problematiek die uiteindelijk ook een ‘politiek’ gegeven is, worden we als HVV toch ook geconfronteerd met een afnemende betrokkenheid van ‘de politiek’ en van individuele politici in het brede levensbeschouwelijke debat. Daar waar in het (ook recente) verleden heel wat politici resoluut vrijzinnig-humanistische standpunten verdedigden en hun levensbeschouwelijke visie ook probeerden te vertalen in beleid, is dit vandaag heel wat minder (expliciet) het geval. Daarom wordt in het Beleidsplan ook verwezen naar die politieke en beleidsgerichte component (zonder dat er daarbij sprake is van partijpolitiek, want HVV is een politiek neutrale vereniging).

Naast de hierboven geschetste ontwikkelingen wordt een vereniging als HVV ook geconfronteerd met andere externe uitdagingen. Die komen ook uitgebreid aan bod in de vrij exhaustieve SWOT-analyse die mee de inhoudelijke basis vormt van het Beleidsplan, maar we vermelden hier toch enkele factoren die van belang zijn.

Er is in de eerste plaats een sterk veranderde context waarbinnen een sociaal-culturele vereniging vandaag werkt. De eerder traditionele verenigingscultuur, met lokale afdelingen en besturen waarin mensen (gedurende jaren na elkaar) wekelijks of toch heel regelmatig samenkomen om activiteiten te organiseren voor zichzelf en anderen, die cultuur is vandaag eerder voorbijgestreefd en beantwoordt niet meer zo goed aan een sociologische realiteit en nood. Vele mensen hebben het professioneel bijzonder druk en kunnen of willen zich niet meer zo gemakkelijk op regelmatige basis vrijmaken. Naast de hoge werkdruk (én gezinsdruk als het over bv. tweeverdienende koppels met kinderen gaat ...) is er ook het gegeven van een groot en ruim aanbod aan culturele, sportieve en entertainende activiteiten waaruit mensen een keuze kunnen maken. Een sociaal-culturele ledenvereniging moet daarom zorgen voor een sterk en competitief aanbod dat voldoende interessant, relevant en stimulerend is om de concurrentie te kunnen aangaan. En bovendien zijn er de verregaande technologische ontwikkelingen, waardoor vele mensen ontspanning en educatie en zelfs sociaal contact eerder ‘virtueel’ beleven, met behulp van nieuwe (sociale) media (waarin het woord ‘sociaal’ ook niet toevallig gekozen is).

Voor HVV als sociaal-culturele organisatie die ook is ingebed in het netwerk van de georganiseerde vrijzinnigheid in Vlaanderen en Brussel is er

bovendien de vaststelling dat we vandaag een minder duidelijk profiel hebben dan in het verleden het geval was (met het beter gekende Humanistisch Verbond en in een onderwijscontext de Oudervereniging voor de Moraal) en dat we geconfronteerd worden met een vorm van ‘interne concurrentie’ met andere vrijzinnig geïnspireerde verenigingen en met de koepelorganisatie deMens.nu, die binnen de opdracht van morele dienstverlening ook aan ‘gemeenschapsvorming’ doet. Hier dienen zich dus uitdagingen aan die evenwel ook opportuniteiten zijn in de vorm van intensere samenwerking en kruisbestuivingen, waar in het Beleidsplan trouwens uitgebreid aandacht aan wordt besteed.

Demografische ontwikkelingen vormen nog een andere uitdaging. Daar is hierboven al naar verwezen waar het ging over migratie en integratie en ook dit vormt een bijzonder belangrijk aandachtspunt in het Beleidsplan. Maar er is ook het fenomeen van de vergrijzing, met een steeds groter wordende groep senioren. Ook daar bevindt zich een uitdaging en opportuniteit voor HVV (dat traditioneel onder de leden al heel wat 50- en 60-plussers telt). Maar aandacht voor ouderen mag ons niet doen vergeten dat we ook moeten vernieuwen en verjongen en ook dit is een belangrijke focus van het Beleidsplan. Voor die jongeren en jongvolwassenen geldt trouwens a fortiori hetzelfde als wat we hierboven voor de druk werkende 30- tot 50- (en meer)jarigen hebben gezegd: ook voor hen moeten we andere en nieuwe activiteiten, acties en methodieken vinden om hen op een boeiende en zinvolle manier te kunnen betrekken bij en warm maken voor ons sociaal-culturele aanbod.

Een competitieve, prestatie- en consumentgerichte economische context, een veranderend levensbeschouwelijk landschap, demografische ontwikkelingen op diverse niveaus, een almaar diverser wordende samenleving, een mentale ontzuiling die niet helemaal spoort met een reële ontzuiling, technologische revoluties, een veranderde politieke context, een snel evoluerende sociaal-culturele omgeving, andere manieren om met vrije tijd om te gaan, grote en nieuwe sociale uitdagingen (zoals een maatschappij met verschillende snelheden, toenemende ongelijkheid en kansarmoede, de problematiek van vluchtelingen en asielzoekers ...): het is maar een greep uit de vele factoren die de evoluerende context bepalen waartegenover een moderne en alerte sociaal-culturele vereniging zich moet positioneren om ook in de toekomst een relevante en gewaardeerde rol te kunnen spelen.

In dit Beleidsplan hebben we getracht om met al deze en andere factoren – die zoals gezegd ook ruim aan bod komen in de SWOT-analyse – terdege rekening te houden in het formuleren van de doelstellingen voor onze vereniging voor de volgende vijf jaar.

6. Uitdagingen

6.1. SWOT-analyse en interpretatie

6.1.1. Inleiding

Het grondig uitgewerkte voortraject, met de bestaande SWOT-analyse als uitgangspunt, de uitgebreide bevraging van externe en interne stakeholders en ten slotte de intensieve afsluitende brainstormsessie met de vertegenwoordigers van alle provinciale geledingen en afdelingen én de professionele medewerkers, hebben uiteindelijk geresulteerd in een uitgebreide maar ook erg instructieve en relevante SWOT-analyse die een uitstekend werkinstrument is gebleken voor de concrete invulling en praktische uitwerking van het Beleidsplan. Vooraleer de eigenlijke SWOT-analyse (die het resultaat is van een grondige syntheseoefening vertrekkend van een grote hoeveelheid informatie) weer te geven, volgt hieronder een inleidende samenvatting die de algemene contouren schetst met enige bijkomende achtergrondinformatie en de voornaamste bevindingen in synthetische vorm weergeeft. Daarna volgt de eigenlijke SWOT-analyse in puntvorm, waarbij de inhoudelijk meest relevante analyses en opmerkingen weerhouden werden.

Inleidende samenvatting met de belangrijkste vaststellingen

HVV is als sociaal-culturele vereniging door haar sterke afdelingswerking ingebed in heel Vlaanderen. Als lidvereniging van deMens.nu, voorheen de Unie Van Vrijzinnige Verenigingen, is HVV de belangrijkste vertegenwoordiger van de georganiseerde vrijzinnigheid als erkende levensbeschouwing. In essentie is HVV een sociaal-culturele vereniging die vanuit deze humanistisch-vrijzinnige levensbeschouwing mensen 'zingeving' tracht te bieden. Mensen die zingeving zoeken binnen een context van secularisering en ontkerkelijking.

HVV zet daarbij sterk in op de autonomie van het individu en het recht op zelfbeschikking, dit vanuit het gegeven dat de mens een sociaal wezen is en zichzelf ontwikkelt en realiseert binnen een klimaat van respect en draagzaamheid. HVV wil sociale cohesie realiseren door als vereniging kansen te bieden voor gemeenschap en ontmoeting. HVV nodigt uit tot kritisch denken, vrij onderzoek en debat. HVV doet dit niet alleen, maar in samenwerking met de koepelorganisatie deMens.nu en bevriende lidorganisaties van deMens.nu. Het project van HVV wordt op het terrein vormgegeven door een grote groep gemotiveerde vrijwilligers, ondersteund door onderlegde medewerkers en een goed uitgebouwd nationaal secretariaat. Om deze wisselwerking tussen de werking van het secretariaat en de afdelingswerking optimaal te laten functioneren heeft HVV een gepaste

structuur met provinciale geledingen als tussenniveau en provinciale educatieve medewerkers als bindmiddel.

HVV is reeds sinds haar oprichting in 1951 (onder de algemeen bekende naam 'Humanistisch Verbond') een voortrekker op het gebied van maatschappelijke en levensbeschouwelijke emancipatie en progressiviteit.

De waarden van het vrijzinnig humanisme worden ondersteund en uitgedragen door sterke boegbeelden, die duidelijk zichtbaar zijn in de actualiteit en de media.

HVV neemt stellingen in over haar kernthema's en andere maatschappelijke thematieken. Voor sommige thema's gebeurt dit nog te aarzelend en te weinig uitgesproken, wat de duidelijkheid van haar profiel niet ten goede komt. HVV wil niet enkel een organisatie uit het verleden zijn, maar vooral een organisatie van het heden en van de toekomst. Vele maatschappelijke en levensbeschouwelijk-ethische strijdpunten uit het verleden zijn gerealiseerd en HVV moet ook nu en in de toekomst maatschappelijke relevantie kunnen aantonen. Voor de buitenwereld blijft de georganiseerde vrijzinnigheid nog te vaak een ingewikkeld kluwen van organisaties en lidverenigingen met een soms onduidelijk profiel.

De plaats van HVV binnen dit geheel en de relatie tot de koepelorganisatie is voor veel mensen absoluut niet duidelijk, wat nog wordt versterkt door het gegeven dat deMens.nu in het kader van haar opdracht 'gemeenschapsvorming' lokale activiteiten organiseert die soms gelijklopend zijn met of verwant zijn aan de activiteiten van de lokale HVV-afdelingen. Door sommigen wordt HVV aangezien als symbool voor de ideologische verzuiling en mogelijk gepercipieerd als voorbijgestreefd en intellectualistisch: veel denken en weinig doen. Een perceptie die niet noodzakelijk aansluit bij de realiteit van de lokale afdelingswerking.

Ook op het vlak van communicatie kan het zeker nog een stuk beter. Lokaal zijn HVV-afdelingen absoluut actief aanwezig, maar in communicatie en promotie van initiatieven is de link met de moedervereniging niet altijd duidelijk. De communicatie is vaak ook zeer heterogeen, verschillende websites en tijdschriften die mekaar soms overlappen maar vaak ook een andere look & feel hebben zodat er bij het publiek nauwelijks of geen gevoel van 'herkenning' is dat zo'n communicatiemiddel uitgaat van een grote en wijdvertakte vereniging die actief is in heel Vlaanderen en Brussel.

HVV bereikt via de almaar in populariteit toenemende Lentefeesten en de Feesten Vrijzinnige Jeugd heel veel jongeren, maar er wordt nauwelijks een duurzame relatie opgebouwd met feestelingen, ouders, grootouders en andere familieleden. Ook het potentieel aan nieuwe leden wordt te weinig benut.

Heel wat mensen staan positief tegenover de boodschap van HVV maar voelen niet de behoefte om deel uit te maken van de georganiseerde vrijzinnigheid. Ledenwerving verloopt enigszins moeizaam en te weinig creatief via originele campagnes. HVV heeft het moeilijk om een positieve, sprankelende seculiere moraal uit te dragen en de stap van potentiële of zelfs effectieve sympathie voor en affiniteit met naar daadwerkelijk engagement en/of lidmaatschap blijkt in de praktijk niet altijd evident te zijn.

Maar er zijn ook duidelijk kansen en opportuniteiten voor HVV voor de toekomst.

Diversiteit binnen de superdiverse samenleving biedt kansen en mogelijkheden voor HVV om vanuit de vrijzinnigheid mee te bouwen aan sociale cohesie. Er is in de maatschappij absoluut aandacht voor het interlevensbeschouwelijke en de plurale samenleving.

Creativiteit en innovatie moeten leiden tot het ontwikkelen van nieuwe werkvormen en actiemodellen en het bereiken van nieuwe doelgroepen waaronder jongvolwassenen.

Een strijdbaar humanisme, uitgedragen door het nationale niveau, moet lokaal leiden tot vormen van zichtbare sociale actie. HVV heeft altijd een sterke woordcultuur gehad. Opinies worden opgebouwd via debatten en lezingen. Opinies worden kenbaar gemaakt via standpuntenprogramma's en opiniestukken. Maar HVV moet absoluut ook meer aandacht hebben voor beeldcultuur in deze samenleving die sterk bepaald wordt door nieuwe media en multimediale communicatie. Dit moet leiden tot nieuwe socioculturele werkvormen en frisse doelgroepencommunicatie.

Dit is ook absoluut noodzakelijk indien HVV jongere doelgroepen wil bereiken. HVV moet meer aanwezig en zichtbaar zijn op hogescholen en universiteiten. HVV moet ook inzetten op een aantrekkelijk aanbod voor deze doelgroepen. Maatschappelijke en socio-economische ontwikkelingen en tendensen bieden kansen voor zinvolle maatschappelijke activiteiten en verbindend sociocultureel vrijwilligerswerk.

De band tussen HVV nationaal en de lokale afdelingen kan nog versterkt worden door initiatieven op te pikken en aan te moedigen die geïnitieerd worden door het lokale niveau, door meer ruimte te geven aan deze bottom-updynamiek.

Om de maatschappelijke en actiegerichte component van sociocultureel werk uit te bouwen is het aangewezen om ontwikkelingen in de lokale en bovenlokale politiek op te volgen en te monitoren. Het is wenselijk om politici en beleidsmensen met affiniteit voor HVV te betrekken bij de werking.

Zowel wat de vrijzinnige seniorenwerking als de doelgroep vrijzinnige vrouwen betreft, is het noodzakelijk om de inhoudelijke werking te versterken en in te zetten op externe profilering. HVV moet op zoek gaan naar bijkomende fondsenwerving via schenkingen, legaten en testamenten.

Betere samenwerking met de humanistische jongerenwerking HuJo moet leiden tot continuïteit in lidmaatschappen. Nu zijn we jongeren vaak 'kwijt' als ze hun Feest Vrijzinnige Jeugd achter de rug hebben. Door een relevant inhoudelijk aanbod te ontwikkelen voor leerkrachten ncz (niet-confessionele zedenleer), kan een beter bereik van en een betere samenwerking met de leerkrachten worden bekomen.

Er moet niet alleen ingezet worden op samenwerking met bevriende vrijzinnige lidorganisaties van deMens.nu maar ook met andere organisaties en verenigingen: ngo's, etnisch-diverse organisaties, sociaal activerende initiatieven enz. Betere afspraken en communicatie tussen HVV en deMens.nu moeten leiden tot wederzijdse versterking.

Maar hoewel de opportuniteiten voor de vereniging legio zijn, moet HVV ook oog hebben voor bedreigingen die zich manifesteren.

Verjonging en vernieuwing van vrijwilligersgroepen en afdelingsbesturen zijn duidelijk een probleem, ook voor de draagkracht van de huidige vrijwilligers die ouder worden.

HVV wordt door sommigen in de buitenwereld eerder beschouwd als een vereniging uit het verleden. De klassieke vrijzinnige thema's worden immers vaak beschouwd als voorbijgestreefd, omdat reeds heel wat belangrijke strijdpunten gerealiseerd zijn, zoals keuzevrijheid in onderwijs, afwezigheid van religieuze (levensbeschouwelijke) symbolen in publieke ruimtes, progressieve wetten zoals de euthanasiewet, de wet op de patiëntenrechten en de wet op de palliatieve zorg, het homohuwelijk, enz. HVV heeft het moeilijk om een nieuwe inhoudelijke invulling te vinden, die aansluit bij de maatschappelijke realiteit van vandaag. Thema's waarin HVV in het verleden een pioniersrol vervulde worden vandaag (ook) geclaimd door andere organisaties.

Een aantal elementen maken dat jonge mensen minder makkelijk aansluiten bij een vereniging: een opslopend gezins-en professioneel leven, een overaanbod aan vrijetijdsbesteding, de concurrentie van sociale media. HVV zal op deze tendensen moeten inspelen door naast de klassieke afdelingswerkingen, projectmatige kortdurende en uitdagende vrijwilligersengagementen aan te bieden die inspelen op de wensen en vaardigheden van jonge mensen.

Het is niet evident om zichtbaar te zijn met acties en standpunten zonder in sensatiezucht te vervallen. Er is duidelijke concurrentie met bevriende verenigingen en met de koepelorganisatie van deMens.nu wat betreft het organiseren van activiteiten en het aantrekken van vrijwilligers. Ook hier moet gestreefd worden naar duidelijkheid, goede samenwerkingsverbanden en afspraken en een heldere communicatie.

6.1.2. SWOT-analyse

Hieronder volgt de uitgebreide SWOT-analyse in puntvorm.

Sterkten

- Op lokaal vlak als sociaal-culturele vereniging de voornaamste vrijzinnige actor in Vlaanderen.
- Als lidvereniging van deMens.nu de belangrijkste vertegenwoordiger van de georganiseerde vrijzinnigheid als erkende levensbeschouwing.
- Traditie van maatschappelijke en levensbeschouwelijke emancipatie en progressiviteit.
- Aanbod van zingeving vertrekkend vanuit humanistisch-vrijzinnige levensbeschouwing.
- Vereniging die via een sterk uitgebouwde afdelingswerking ruimte creëert voor gemeenschap en ontmoeting en inzet op sociale cohesie.
- Uitnodiging tot kritisch denken en vrij onderzoek.
- Traditioneel sterke debatcultuur die nog verder wordt gestimuleerd via nationaal gecoördineerde jaarthema's en via uitgebreid aanbod in activiteitenbrochure Etalage.
- Sterke inzet op autonomie van het individu en het recht op zelfbeschikking, in een context van respect en verdraagzaamheid.
- Sterk uitgebouwde communicatie: website, blog, elektronische nieuwsbrieven, sociale media, Het Vrije Woord tv, Het Vrije Woord magazine, mediamix rond het 'merk' Het Vrije Woord, ...
- Gemotiveerde en onderlegde medewerkers die samen werken aan een inhoudelijk project én een grote groep gemotiveerde vrijwilligers die op het terrein invulling geven aan het project.
- Goed uitgebouwd en efficiënt nationaal secretariaat dat een uitstekend contact heeft met de basis en de vrijwilligerswerking permanent ondersteunt en faciliteert.
- Structuur die een goede wisselwerking mogelijk maakt tussen de werking van het nationaal secretariaat en de afdelingswerking die de kern vormt van de vereniging, met provinciale geledingen als tussenniveau en provinciale educatieve medewerkers als bindmiddel met de lokale vrijwilligers.

- Samenwerking met de koepelorganisatie deMens.nu en bevriende lidorganisaties van deMens.nu, onder meer binnen het kader van het Vrijzinnig Cultuurforum.
- Sterke boegbeelden die de waarden van het vrijzinnig humanisme ondersteunen en uitdragen. Zie onder meer de laureaten van de Prijs Vrijzinnig Humanisme: Karel Poma, Etienne Vermeersch, Marleen Temmerman, Wim Distelmans ..., maar ook denkers en doeners als Johan Braeckman, Jean Paul Van Bendegem, Dirk Verhofstadt, Karin Heremans, Assita Kanko ...

Zwakten

- De vereniging is voor sommige thematieken weinig uitgesproken in haar stellingnames en heeft daardoor een onduidelijk profiel.
- Vele maatschappelijke en levensbeschouwelijk-ethische strijdpunten uit het (recente) verleden zijn inmiddels gerealiseerd, waardoor de perceptie van progressiviteit en inhoudelijke relevantie daalt.
- De georganiseerde vrijzinnigheid heeft een weinig transparante structuur met verschillende lidorganisaties die voor de buitenwereld een soms onduidelijk profiel hebben. De plaats van HVV in het geheel is ook niet altijd duidelijk, evenmin de afbakening met de koepelorganisatie deMens.nu waarvan de opdracht gemeenschapsvorming soms nauw aansluit bij de sociaal-culturele methodiek van HVV.
- HVV staat voor sommigen nog altijd symbool voor de ideologische verzuiling en wordt bijgevolg soms gepercipieerd als voorbijgestreefd (voor wie ervan uitgaat dat de verzuiling inderdaad een voorbijgestreefd gegeven is).
- Het imago is te intellectualistisch (te veel denken, te weinig doen), wat ook niet noodzakelijk strookt met de realiteit van de lokale afdelingswerking.
- Te veel afdelingen dragen de naam HVV niet uit naar de buitenwereld. Het profiel dat HVV als (moeder)vereniging maatschappelijk en sociaal-cultureel wil uitdragen is vaak ondergeschikt aan de lokale profilering waardoor de link met de koepel niet altijd even duidelijk is.
- De communicatie gebeurt in verspreide slagorde en is erg heterogeen (verschillende websites met telkens andere look & feel, verschillende tijdschriften met verschillende lay-out en soms overlappende inhoud).
- Hoewel HVV dankzij de Feesten (Lentefeest en Feest Vrijzinnige Jeugd) erg veel jongeren bereikt en enthousiasmeert, wordt dit potentieel aan nieuwe leden (jongeren én hun ouders) voor de vereniging niet voldoende benut.
- Er wordt in onvoldoende mate een duurzame relatie opgebouwd met ouders, grootouders en andere familieleden of begeleiders van de feestelingen.

- HVV kampt met de perceptie dat het er onvoldoende in slaagt een positieve, sprankelende seculiere moraal uit te dragen, hoewel het draagvlak daarvoor wel aanwezig is in een maatschappij die in toenemende mate (mentaal) ontzuilt en seculariseert.
- Heel wat mensen staan principieel positief tegenover de boodschap van HVV, maar willen anderzijds niet noodzakelijk formeel deel uitmaken van de georganiseerde vrijzinnigheid.
- Ledenwerving gebeurt nog te statisch, er wordt te weinig ingezet op actieve en originele campagnes.

Kansen

- Er is een groot potentieel aan zinzoekers binnen de context van secularisering en ontkerkelijking.
- Toenemend aantal kinderen dat deelneemt aan Lentefeesten en Feesten Vrijzinnige Jeugd.
- Secularisme uitbouwen als positieve unieke eigenschap (en niet vanuit een negatieve of defensieve houding): formulering van een positieve, sprankelende seculiere moraal. Dit kan samengaan met het ontwikkelen van een frisser imago voor HVV.
- Inspelen op de uitdagingen en de mogelijkheden geboden door de superdiverse samenleving. Diversiteit biedt kansen om vanuit de vrijzinnigheid mee te bouwen aan een sterkere sociale cohesie.
- Aandacht en openheid voor het interlevensbeschouwelijke (met deelname aan de interlevensbeschouwelijke dialoog) en de plurale samenleving, vertrekkend vanuit de eigen levensbeschouwelijke visie en waarden.
- Aandacht voor het verdedigen van de seculiere staat in de context van opkomend (islam)fundamentalisme en tendensen tot uitholling van seculiere waarden.
- Verder uitbouwen van 'Het Vrije Woord' als keurmerk voor kwalitatieve publieke communicatie vanuit HVV ('branding'). 'Het Vrije Woord on Stage', met spraakmakende publieke lezingen of evenementen, is hiervan een vernieuwende spin-off.
- Verder ontwikkelen van visies binnen de labofunctie (creativiteit en innovatie), met aanzetten tot nieuwe werkvormen en actiemodellen, aanspreken van doelgroepen, enz.
- Het spanningsveld dat bestaat tussen de rol van HVV als spreekbuis van een strijdbaar vrijzinnig humanisme en de kern van de sociaal-culturele activiteiten georganiseerd door vrijwilligers in de lokale afdelingen, kan bijkomende kansen bieden voor een sterkere lokale uitbouw van maatschappelijke activering.
- Naast de eerder traditionele keuze voor woordcultuur ook volop aandacht besteden aan beeldcultuur, ook in functie van vernieuwende sociaal-culturele werkvormen en doelgroepgerichte communicatie.

- Maatschappelijke en sociaaleconomische ontwikkelingen en tendensen (armoede en ongelijkheid, diversiteit, vereenzaming, levensbeschouwelijke onzekerheid ...) bieden kansen voor zinvol, zingevend, maatschappelijk activerend en verbindend sociaal-cultureel vrijwilligerswerk.
- Bij inzetten op 'nieuwe' thematieken mag HVV wel haar inhoudelijke corebusiness niet uit het oog verliezen (vrijzinnig humanisme als toetssteen voor maatschappelijke ontwikkeling en persoonlijke levenshouding).
- Organisatiestructuur van HVV biedt mogelijkheden tot verdere uitbouw van duidelijke aansturings- en communicatielijnen (dynamiek en communicatie vanuit HVV nationaal naar provinciale geledingen en afdelingen en vice versa).
- Er is nog ruimte om de band tussen HVV nationaal en de lokale afdelingen te versterken (vertrekkend van de vraag wat HVV nationaal kan betekenen voor het lokale niveau, aandacht voor down-top i.p.v. vice versa).
- Rol van provinciale geleding en provinciale voorzitter beter in kaart brengen en verder optimaliseren.
- Meer inzetten op provinciale 'denktanks'.
- Om de maatschappelijke en actiegerichte component van de sociaal-culturele werking verder uit te bouwen, is het aangewezen om de vinger aan de pols te houden van de ontwikkelingen in de lokale en bovenlokale politiek en politici en beleidsmensen (van diverse partijen) met affiniteit voor de missie van HVV op een positieve manier te betrekken bij de werking.
- Het Grijs Geuzen Platform kan verder worden uitgebouwd, met aandacht voor inhoudelijke werking en externe profilering van een vrijzinnige seniorenwerking.
- De doelgroep Vrijzinnige Vrouwen kan ook worden uitgebouwd tot een dynamisch platform met een duidelijk profiel en een doelgroepgerichte inhoudelijke werking.
- Het succes van de HVV-Shop kan worden bestendigd en verhoogd met een vernieuwd en origineel aanbod aan producten en een verbeterde zichtbaarheid.
- Voor bijkomende fondsenwerving kan worden ingezet op extra inkomsten via schenkingen, legaten en testamenten.
- Het potentieel aan nieuwe leden en geïnteresseerden dat HVV bereikt via de Feesten (Lentefeest en Feest Vrijzinnige Jeugd) kan beter worden benut. Er moet worden geprobeerd om een duurzame relatie op te bouwen met ouders, grootouders en andere familieleden of begeleiders van de jongeren. Lokale afdelingen met een werking OVM (Oudervereniging voor de Moraal) kunnen hierin een positieve rol spelen.

- HVV kan inzetten op een betere samenwerking met HuJo met het oog op het behouden van continuïteit in het lidmaatschap en met de mogelijkheid van een structurele samenwerking.
- HVV kan onder meer door het ontwikkelen van een relevant inhoudelijk aanbod inzetten op een beter bereik van en een betere samenwerking met de leerkrachten niet-confessionele zedenleer, zowel vanuit hun betrokkenheid bij de Feesten als vanuit hun visie en engagement die doorgaans volledig aansluiten bij de missie en de doelstellingen van HVV.
- Betere afspraken en een intensievere samenwerking en communicatie tussen HVV en deMens.nu kunnen zorgen voor een wederzijdse versterking.
- Aantrekken van jongvolwassenen door een interessant en eigentijds aanbod aan activiteiten en werkvormen.
- Streven naar een frissere en jongere uitstraling en communicatie, zodat ook jongere doelgroepen worden aangesproken.
- Aanwezigheid op universiteiten en hogescholen.
- Nieuwe media bieden nieuwe kansen voor een sterkere communicatie en een beter bereik van potentiële (ook jongere) doelgroepen.
- De diverse communicatiekanalen kunnen beter op elkaar worden afgestemd (websites, tijdschriften, nieuwsbrieven enz.). Zorgen voor eenheid in verscheidenheid en/of bundelen van inspanningen.
- De HVV-nieuwsbrief verder uitbouwen met naast de aankondiging van activiteiten ook een inhoudelijk luik, boekbesprekingen, standpunten, enz.
- Sterker uitgebouwde samenwerking en samenwerkingsverbanden met de koepelorganisatie deMens.nu en de bevriende vrijzinnige lidorganisaties van deMens.nu (zoals Willemsfonds, Vermeylenfonds, UPV, OSB ...), onder meer binnen het platform van het Vrijzinnig Cultuurforum.
- Samenwerking met andere verenigingen en organisaties (sociaal-culturele verenigingen, ngo's, etnisch-diverse organisaties, sociaal activerende initiatieven enz.).
- Uitwerken van een sterke en creatieve ledenwervingscampagne (vertrekend van sterk inhoudelijk aanbod).

Bedreigingen

- Ontgroening en vergrijzing van de bestaande afdelingsbesturen en van de vrijwilligers. Dit vormt mogelijk op termijn een probleem als er bij jongere generaties onvoldoende gerekruteerd kan worden.
- Gebrek aan vernieuwing in de lokale besturen met op termijn ook een probleem van draagkracht voor de vrijwilligers.

- De vereniging wordt door sommigen in de ‘buitenwereld’ (ook opinie-makers, journalisten enz.) beschouwd als behorend tot het verleden, onder meer ook gezien de perceptie van een voortschrijdende secularisering en ontzuiling.
- Toenemende individualisering, cocooning in gezinsverband en opslorpend gezins- en professioneel leven, waardoor er voor de (leeftijds)categorie van actief werkende ‘tweeverdieners-met-kinderen’ minder behoefte en/of noodzaak is om aan te sluiten bij een vereniging.
- Overvloed aan mogelijkheden en aanbod om op andere manieren aan (al dan niet sociaal-culturele) vrijetijdsbesteding te doen + concurrentie van nieuwe (sociale) media als virtueel alternatief voor verenigingsleven.
- De ‘klassieke’ vrijzinnige thema’s worden vaak beschouwd als voorbijgestreefd (omdat heel wat strijdpunten ook gerealiseerd zijn) en leden hebben het niet makkelijk om zich ook inhoudelijk te verenigen rond ‘nieuwe’ thema’s die aansluiten bij de maatschappelijke realiteit van vandaag. Op die manier ‘vervaagt’ het vrijzinnig-humanistische project.
- Hoe omgaan met de voorstellen om het levensbeschouwelijk onderwijs (inclusief het vak niet-confessionele zedenleer) af te schaffen en te vervangen door een overkoepelend vak over levensbeschouwing, ethiek, filosofie en burgerschap (LEF)?
- Thema’s waarin HVV in het verleden een pioniersrol vervulde, worden vandaag ook geclaimd door andere organisaties of vormen geen strijdpunt meer dat (vooral) geassocieerd wordt met HVV (bv. bio-ethische thema’s).
- Het is hoe langer hoe moeilijker om publiek te communiceren en impact te hebben zonder ‘sensationele’ standpunten te hebben, opvallende acties te voeren of uit te pakken met bekende figuren als woordvoerder of spreekbuis.
- Er zijn weinig of geen ‘bekende Vlamingen’ die zich uitgesproken en consequent willen vereenzelvigen met HVV en spreken uit naam van HVV.
- Er is minder dan vroeger expliciet ‘politieke’ ondersteuning van vrijzinnig-humanistische standpunten.
- Binnen de georganiseerde vrijzinnigheid is er ‘interne concurrentie’ met bevriende verenigingen die gelijkaardige sociaal-culturele doelstellingen hebben en met de koepelorganisatie deMens.nu, die binnen haar werkingsspanne ‘gemeenschapsvorming’ ook aan sociaal-cultureel werk doet.

6.1.3. Kernwoorden uit de SWOT-analyse als basis voor beleidsopties

Als schematische synthese van de erg uitgebreide SWOT-analyse, selecteren we hieronder nog even voor de duidelijkheid en overzichtelijkheid de kernwoorden die het centrale idee van de belangrijkste bevindingen weergeven. Deze kernwoorden en/of -ideeën zijn alle opgenomen en/of verwerkt in de uitgeschreven doelstellingen van het Beleidsplan, geclusterd in de prioritaire beleidsuitdagingen of beleidsopties:

Sterkten

- Voornaamste **vrijzinnige actor**
- Belangrijkste vertegenwoordiger van **vrijzinnigheid**
- Traditie van **emancipatie en progressiviteit**
- **Aanbod zingeving** (humanistisch-vrijzinnige levensbeschouwing)
- **Goed uitgebouwde afdelingswerking**, ten dienste van gemeenschap, ontmoeting, sociale cohesie
- **Kritisch denken en vrij onderzoek**
- **Autonomie van het individu en recht op zelfbeschikking**
- Sterk uitgebouwde **communicatie rond Het Vrije Woord als merk** (branding)
- **Gemotiveerde en onderlegde medewerkers** en een grote groep **gemotiveerde vrijwilligers**
- Goed uitgebouwd en efficiënt **nationaal secretariaat**
- **Samenwerking** deMens.nu en bevriende lidorganisaties
- **Boegbeelden** ondersteunen en dragen waarden uit van vrijzinnig humanisme

Zwakten

- **Onduidelijk profiel**
- **Strijdpunten** in grote mate **gerealiseerd**
- Georganiseerde vrijzinnigheid heeft **weinig transparante structuur**
- HVV staat symbool voor **ideologische verzuiling**
- **Intellectualistisch en verouderd imago**
- Afdelingen dragen HVV **onvoldoende uit naar buitenwereld**
- **Potentieel nieuwe leden via Feesten** onvoldoende benut
- **Meer duurzame relatie opbouwen** met ouders, grootouders, andere familieleden, feestelingen
- HVV **draagt onvoldoende een positieve, sprankelende seculiere moraal uit**

- **Grote achterban** van mensen die vrijzinnig-humanistisch zijn, in verhouding **relatief weinig leden**
- **Ledenwerving** te statisch, te passief en te weinig origineel

Kansen

- Groot potentieel aan **zinzoekers**
- **Vele kinderen** nemen deel aan **Lentefeest en Feest Vrijzinnige Jeugd**
- **Secularisme uitbouwen als positieve eigenschap**, zorgen voor een frisser imago van HVV
- **Mogelijkheden superdiverse samenleving**
- Aandacht en openheid **interlevensbeschouwelijke en plurale samenleving**
- **Verdedigen seculiere staat** tegen opkomend (islam)fundamentalisme en uitholling seculiere waarden
- Uitbouwen **Het Vrije Woord als keurmerk** (branding)
- **Creativiteit en innovatie**: zorgen voor nieuwe werkvormen, actiemodellen, aanspreken doelgroepen
- Sterkere **lokale uitbouw van maatschappelijke activering**
- **Van woord (ook) naar beeldcultuur**
- Maatschappelijke en socio-economische tendensen bieden **kansen voor zingevend, maatschappelijk activerend en verbindend sociaal-cultureel vrijwilligerswerk**
- **Inhoudelijke corebusiness** niet verliezen bij inzetten op nieuwe thematieken
- **Band HVV nationaal en lokale afdelingen** versterken ook via bottom-updynamiek
- **Rol provinciale geleding en provinciale voorzitter optimaliseren**
- Inzetten op **provinciale denktanks**
- **Maatschappelijke component van de werking uitbouwen** via opvolgen lokale politiek; betrekken van (lokale) politiek, politici en beleidsmensen
- **Grijze Geuzen Platform** inhoudelijk uitbouwen en externe profilering
- **Doelgroep Vrijzinnige Vrouwen** idem
- **Succes HVV-Shop** bestendigen en verhogen
- **Bijkomende fondsenwerving** via schenkingen, legaten en testamenten
- **Potentieel nieuwe leden via Feesten** beter benutten
- Inzetten op **betere samenwerking met HuJo** (continuïteit lidmaatschappen)

- Beter bereik en **samenwerking leerkrachten ncz** door relevant inhoudelijk aanbod
- Betere **afspraken en samenwerking HVV en deMens.nu**
- **Aantrekken van jongvolwassenen** door eigentijds aanbod
- **Frissere en jongere uitstraling en communicatie**
- **Aanwezigheid op universiteiten en hogescholen**
- **Kansen door nieuwe media** op betere communicatie en beter bereik potentiële doelgroepen
- **Communicatiekanalen beter op mekaar afstemmen**
- **HVV nieuwsbrief** verder uitbouwen
- **Samenwerking met deMens.nu en bevriende vrijzinnige lidorganisaties**
- **Samenwerkingen met andere verenigingen en organisaties**
- Uitwerken van sterke en creatieve **ledenwervingscampagne**

Bedreigingen

- **Ontgroening en vergrijzing** van bestaande afdelingsbesturen en vrijwilligers
- **Gebrek aan vernieuwing in de lokale besturen** en probleem draagkracht vrijwilligers
- Vereniging wordt door sommigen beschouwd als **behorend tot het verleden**
- **Minder behoefte/noodzaak aan te sluiten bij vereniging** voor tweeverdieners met kinderen
- **Overaanbod mogelijkheden vrijetijdsbesteding** en concurrentie sociale media
- **Klassieke vrijzinnige thema's beschouwd als voorbijgestreefd**, moeilijk verenigen rond nieuwe thema's
- Hoe omgaan met **voorstellen om levensbeschouwelijk onderwijs af te schaffen** en te **vervangen door LEF?**
- Thema's waar HVV pioniersrol heeft opgenomen, nu **geen strijdpunt meer**
- **Moeilijk publiek te communiceren en impact te hebben zonder 'sensationele standpunten'** te hebben
- **Minder dan vroeger politieke ondersteuning** van vrijzinnig-humanistische standpunten
- Binnen georganiseerde vrijzinnigheid **interne concurrentie** met bevriende verenigingen en met deMens.nu

7. Het Beleidsplan: beleidsopties, strategische doelstellingen en operationele doelstellingen

7.1. Inleiding: keuze van beleidsopties, vertrekkend vanuit de gegevensverwerking en de SWOT-analyse

Van gegevensverzameling naar beleidsopties

Zoals hierboven al vermeld, werd bij het samenstellen en formuleren van de beleidsopties en de strategische en operationele doelstellingen omstandig rekening gehouden met alle noodzakelijke, relevante en ook inspirerende voorbereidende elementen, zoals meer bepaald:

- het voorbereidende traject van het Beleidsplanningsteam
- de inspirerende en heel uitgebreide input en permanente feedback van de interne stakeholders van HVV (provinciale geledingen, lokale afdelingen, leden, Raad van Bestuur, Algemene Vergadering, professionele medewerkers)
- de gewaardeerde input van externe stakeholders (organisaties, professionelen, individuele sympathisanten ...)
- de uitgebreide SWOT-analyse (die zelf werd aangepast en aangevuld op basis van het voorbereidende traject van het Beleidsplan, met onder meer de bevindingen van interne en externe stakeholders)
- de inzichten gegroeid uit de realisatie en opvolging van het vorige Beleidsplan en de opeenvolgende Jaarrapporteringen
- de opmerkingen en aanbevelingen van de visitatiecommissie bij de realisatie van het vorige Beleidsplan
- de toetsing aan de beoordelingselementen
- de aanbevelingen en de gewaardeerde feedback vanuit de Federatie sociaal-cultureel werk (FOV) en Socius
- en uiteraard ook de bepalingen en inzichten van het Decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk en de krachtlijnen geformuleerd in de recente Beleidsnota 2014-2019 van de Vlaamse minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel
- en verder inzichten verkregen uit een ruime omgevingsanalyse die belangrijk zijn om ook voor een sociaal-culturele vereniging de vinger van de pols te houden van actuele maatschappelijke, sociaaleconomische, sociaal-culturele en levensbeschouwelijke ontwikkelingen.

Uit al deze elementen werden de krachtlijnen van het nieuwe Beleidsplan gedestilleerd en vormgegeven volgens een logica die hier nog even bondig wordt toegelicht vooraleer in te zoomen op de details.

HVV is een vereniging in beweging en in volle ontwikkeling. Daarom zijn de beleidsopties in zekere zin ‘chronologisch’ geformuleerd: we beginnen bij het belangrijke element van ‘verenigen’ (beleidsoptie 1) en eindigen bij groeien en vernieuwen (beleidsoptie 5). Uiteindelijk zal wellicht opnieuw een fase aanbreeken waarin het belangrijk wordt om de evoluerende en groeiende vereniging te consolideren.

Het nieuwe Beleidsplan legt dus heel wat nadruk op het aspect van de vereniging (beleidsoptie 1). In een snel evoluerende maatschappij en een competitieve sociaal-culturele en zelfs vrijzinnige markt is er behoefte aan interne solidariteit en een versterking van het verenigingsaspect. Bovendien is het element ‘verenigen’ de basis van de werking van HVV: verenigen van gelijkgezinden, samenbrengen van vrijwilligers en geïnteresseerden rond een gemeenschappelijk gedragen project, maar ook verenigen van een diversiteit van mensen met uiteenlopende achtergronden en visies of zelfs levensbeschouwingen maar met belangstelling voor belangrijke thema’s en boeiende activiteiten.

Heel belangrijk in het Beleidsplan is de bewuste keuze om opnieuw sterk de nadruk te leggen op het inhoudelijke (beleidsoptie 2). HVV wil en kan op die manier weer aansluiting vinden bij het krachtige imago van het toenmalige Humanistisch Verbond, dat destijds mee de publieke agenda bepaalde door minder voor de hand liggende en in een tijdperk van katholieke hegemonie controversiële thema’s in de strijd te gooien.

Het Beleidsplan wil ook de voorwaarden creëren om de voor HVV belangrijke groeimarkt van het onderwijs aan te spreken (beleidsoptie 3): jongeren, ouders, leerkrachten, leerkrachten niet-confessionele zedenleer, studenten en docenten hoger onderwijs. Een sterke verbondenheid met het onderwijs in de meest brede zin is een van de voorwaarden voor een krachtige en dynamische vereniging die inzet op groei, vernieuwing en verjonging, samenwerking en samenhang en een sterke inhoudelijke werking.

Een goed uitgebouwde en moderne communicatiestrategie, zowel intern als extern, is een noodzakelijke voorwaarde om de gestelde doelstellingen (versterken van de vereniging, krachtige en relevante inhoudelijke werking, groei en vernieuwing) te bereiken. De beleidsoptie ‘communicatie’ (beleidsoptie 4), met veel aandacht voor een versterking van het ‘merk’ Het Vrije Woord, voor een hedendaagse mediamix en een krachtiger profilering naar het publieke forum, is daarom een belangrijke pijler van het nieuwe Beleidsplan.

Met de beleidsoptie groei en innovatie ten slotte (beleidsoptie 5) is de cirkel weer rond: groei hoeft zich niet alleen te vertalen in grotere ledenaantallen (wat weliswaar ook de ambitie is) maar ook in een toenemende belangstelling voor de werking, de activiteiten en het inhoudelijke en communicatieve profiel van de vereniging. Innovatie - qua methodieken, aanpak, communicatie, inhoudelijke aandachtspunten, profilering, verjonging, organisatie, kwaliteitszorg ... - is belangrijk en noodzakelijk in een maatschappelijk bestel dat sneller evolueert dan ooit tevoren en dat doet op heel uiteenlopende vlakken (technisch, wetenschappelijk, demografisch, levensbeschouwelijk, ethisch ...). Ook een vereniging als HVV moet daarom op geregelde tijdstippen kunnen en willen 'vervellen' om eigentijds, interessant en relevant te blijven en een meerwaarde te blijven bieden, niet alleen voor de overtuigde vrijzinnige militanten van weleer, maar ook voor sociaal-cultureel geïnteresseerde en levensbeschouwelijk zoekenden van de nieuwe generaties.

Vrij denken, maar ook doen

Omdat we het Beleidsplan zien als een echt werkinstrument dat inspireert en aanzet tot 'actie', hebben we de beleidsopties, strategische en operationele doelstellingen geformuleerd in de actieve 'doe'-vorm. We hebben er inderdaad ook voor geopteerd om de operationele doelstellingen in de mate van het mogelijke zo concreet mogelijk uit te schrijven, zodat we een stevig houvast en een tastbare leidraad hebben voor de toekomstige werking en de koe daadwerkelijk bij de horens kunnen vatten.

Integrale kwaliteitszorg

Elementen van integrale kwaliteitszorg (IKZ) werden volledig geïntegreerd opgenomen in de operationele doelstellingen, opdat ze een permanent aandachtspunt zouden zijn in onze werking. Doorheen de verschillende beleidsopties bevatten meer dan veertig operationele doelstellingen elementen van IKZ. IKZ wordt hierbij gedefinieerd als 'de systematische inspanningen die gedaan worden om een goede werking van de organisatie te verzekeren'. De invulling van IKZ gaat dan gepaard met een beschrijving van de criteria of eisen waaraan de werking idealiter zou moeten voldoen, de permanente evaluatie en opbouwende kritische analyse van die werking, en de bijsturing van de criteria en/of van de werking in functie van de verbetering ervan.

IKZ wordt binnen HVV toegepast op alle domeinen van de organisatie en werking. We vermelden hier concreet: beleid en strategie, bestuur en beheer, financieel beheer, directie en staf, medewerkersbeleid (zowel professionele medewerkers als vrijwilligers), deskundigheidsbevordering, organisatie van het werk, ledenwerking, interne en externe communicatie, samenwerking met derden en netwerking, ecologie en duurzaamheid,

permanente doorlichting en evaluatie. Aangezien IKZ daadwerkelijk en expliciet geïntegreerd is in de doelstellingen en dus als rode draad aanwezig is doorheen het hele Beleidsplan, beperken we ons hieronder tot enkele representatieve voorbeelden (de operationele doelstellingen die expliciete elementen van IKZ incorporeren spreken verder voor zich):

- De Raad van bestuur definieert en bewaakt het profiel van HVV, ontwikkelt en stuurt een traject om de organisatie, de samenwerking en interne solidariteit te optimaliseren en laat zich indien nodig daarvoor bijstaan door externe begeleiders.
- Er wordt gewerkt aan optimalisering van dataverzameling en gegevensregistratie.
- Afdelingen en bestuurders worden aangemoedigd en bijgestaan om in orde te zijn met statuten en reglement inwendige orde.
- De Raad van bestuur evalueert en bewaakt de evolutie van de uitvoering van het Beleidsplan en volgt de voortgangsrapportering mee op.
- Er wordt op regelmatige basis structureel overleg georganiseerd tussen de Raad van bestuur, het Dagelijks bestuur en de provinciale voorzitters.
- Er zijn diverse werkgroepen actief binnen de professionele structuren van HVV om werking en samenwerking te optimaliseren (onder meer de belangrijke Stuurgroep afdelingswerking met de provinciale educatieve krachten).
- HVV organiseert op regelmatige basis VTO-trajecten voor haar professionele medewerkers en vrijwilligers. Trajecten hebben betrekking op professionalisering van medewerkers, sociaal-culturele methodieken en persoonlijke ontwikkeling in functie van een doeltreffender werking van de vereniging.
- HVV evalueert het organogram op regelmatige basis en stuurt dit bij waar opportuun.
- HVV ondersteunt afdelingen die structureel samenwerken (onderling en met externe organisaties). Uitwisselen van good practices wordt aangemoedigd en beloond.
- Vrijwilligers worden niet allen gecoacht maar ook in de bloemetjes gezet (met dagen van de vrijwilligers + individuele schouderklopjes).
- Vrijwilligers en medewerkers worden op regelmatige basis bevraagd d.m.v. een elektronische enquête.
- HVV werkt aan ecologisch bewustzijn en past in de eigen locatie een beleid van duurzaamheid toe.
- HVV verzamelt en communiceert goede praktijken die verband houden met de werking in brede zin (activiteiten, acties, feesten ...).
- Er wordt voortdurend op alle vlakken gewerkt aan een verbetering van de kwaliteit van de Lentefeesten en de Feesten Vrijzinnige Jeugd (or-

ganisatie, promotie en communicatie, infobeurzen, infobrochures, animatie ...).

- Kwaliteitszorg staat voorop in de ondersteunende werking van het nationaal secretariaat en van de provinciale educatieve medewerkers.
- HVV zet in op een kwalitatieve ondersteuning van de cursus ncz en de leerkrachten ncz (via educatieve dossiers, informatiebeurzen, een handboek voor de lerarenopleiding, educatieve content in het algemeen, informatief en promotiemateriaal enz.).
- Er wordt voortdurend gewerkt aan een professionalisering van de interne en externe communicatie (huisstijl, website, nieuwsbrieven, ondersteuning communicatie afdelingen en geledingen, VTO voor communicatiemedewerkers en plaatselijke vrijwilligers, enz.).
- Met de brochure Etalage werkt HVV aan een verbetering en verruiming van het aanbod aan (kwalitatief hoogstaande) activiteiten.
- HVV werkt aan een verdere professionalisering van de relaties met de media.
- HVV optimaliseert de processen van ledenwerving en werkt aan campagnes ter verbetering.
- HVV werkt aan het verfrissen en verjongen van het imago en het profiel (in functie van het promoten van HVV als een moderne en relevante sociaal-culturele vereniging).
- Enz.

Dit is een greep uit diverse trajecten, aandachtspunten en concrete maatregelen die alle in functie staan van een doorgedreven en permanente zorg voor kwaliteit en de verbetering daarvan. Voor een gedetailleerde beschrijving kunnen we verwijzen naar het volledige overzicht van de strategische en operationele doelstellingen.

7.2. Overzichtsschema

Vooraleer de doelstellingen in detail weer te geven, volgt hieronder voor de duidelijkheid een overzicht van beleidsopties en strategische doelstellingen.

Beleidsoptie 1 [verenigen] – HVV verenigt vrije en kritische mensen in een vrijzinnig-humanistisch sociaal-cultureel project.

SD 1.1. - De nationale zetel van HVV profileert zich als een koepel die de optelsom is van haar basis.

SD 1.2. - De missie en visie van HVV worden uitgedragen door gemotiveerde vrijwilligers en professionele medewerkers die op gepaste wijze ondersteund en gewaardeerd worden.

SD 1.3. - HVV is een organisatie die doelgroepen verenigt en kansen biedt om deze vormen van samenwerking maatschappelijk te verzilveren.

SD 1.4. - HVV is een vereniging die met beide voeten in de superdiverse samenleving staat en erin slaagt om vanuit een sterke eigenheid bruggen te slaan naar andere levensbeschouwingen en etnisch-culturele groepen.

SD 1.5. - HVV is een loyale en gemotiveerde partner in het verenigen van de internationale krachten van de humanistische beweging.

Beleidsoptie 2 [inhoud] - HVV focust vanuit haar missie en visie op een eigentijdse en kritische sociaal-culturele werking met aandacht voor actuele maatschappelijke ontwikkelingen en tendensen.

SD 2.1. - HVV geeft een concrete invulling aan haar inhoudelijke programma en Basistekst (Standpuntenprogramma).

SD 2.2. - HVV bouwt Het Vrije Woord uit tot een keurmerk van sterke, vrijzinnige inhoud.

SD 2.3. - HVV profileert zich als verdediger van de seculariteit.

SD 2.4. - HVV profileert zich als verdediger van een positief atheïsme in een plurale, superdiverse samenleving.

SD 2.5. - HVV gaat de dialoog aan met de superdiverse samenleving en moedigt sociaal-culturele participatie aan.

SD 2.6. – HVV blijft zich inzetten voor het recht op zelfbeschikking en voor een progressieve en emancipatorische benadering van bio-ethische thema's.

Beleids optie 3 [onderwijs] – HVV focust op educatie vanuit een vrijzinnig-humanistische levensvisie en speelt een actieve rol op het terrein van opvoeding en onderwijs.

SD 3.1. – HVV zet zich in voor kwaliteitsvolle Lentefeesten en Feesten Vrijzinnige Jeugd.

SD 3.2. – HVV is initiatiefnemer en partner in debatten en acties over opvoeding en onderwijs.

SD 3.3. - HVV denkt actief en kritisch na over de plaats en de toekomst van het openbaar en pluralistisch onderwijs en is gesprekspartner in het publieke onderwijsdebat.

SD 3.4. – HVV ondersteunt leerkrachten en studenten levensbeschouwelijk onderwijs, promoot het vrij onderzoek en draagt bij tot het aanscherpen van kritische vaardigheden van jongeren.

Beleids optie 4 [communicatie] – HVV communiceert intensief en eigentijds, intern naar medewerkers en vrijwilligers, extern naar sympathisanten en op het publieke forum.

SD 4.1. - HVV treedt naar buiten als één gemeenschap, met een duidelijk en positief profiel.

SD 4.2. - HVV verspreidt standpunten die aansluiten bij haar profiel en imago.

SD 4.3. - HVV geniet in 2020 een ruimere bekendheid dan in 2015.

Beleids optie 5 [groei en vernieuwing] – HVV zet in op groei, ontwikkeling en vernieuwing, zowel qua werking, inhoud en methodiek.

SD 4.1. - HVV past het principe van subsidiariteit toe.

SD 4.2. - HVV zet in op de groei van haar ledenbeweging.

SD 4.3. - HVV ontwikkelt innoverende activiteiten.

7.3. Beleidsopties, strategische doelstellingen en operationele doelstellingen

Inhoudelijke kern

Hieronder volgt de eigenlijke inhoudelijke kern van het Beleidsplan, met een volledig overzicht van de beleidsopties, de strategische doelstellingen en de operationele doelstellingen.

Zoals aangegeven werden de doelstellingen geformuleerd in de actieve 'doe'-vorm en werden ze bovendien zo concreet mogelijk uitgeschreven.

Naast de operationele doelstellingen werd telkens het tijdsfad aangegeven voor het initiëren, ontwikkelen en (in sommige gevallen) realiseren of finaliseren van de doelstelling. Voor het verloop hebben we voor de duidelijkheid de volgende symbolen/afkortingen gebruikt: I voor implementatie (het jaar waarin we een concreet begin maken met de realisatie), V voor voortgang (de periode – meestal meerdere jaren – waarin er rond de doelstelling wordt gewerkt) en R voor realisatie (het jaar waarin de doelstelling is 'afgerond'). Aangezien de meeste doelstellingen toch betrekking hebben op voortgaande processen, waarvan het meestal de bedoeling is dat ze op een of andere manier of in een of andere vorm worden voortgezet ook na de periode van het Beleidsplan, komt de R van realisatie in de praktijk niet zo veel voor. Ook de doelstellingen die verband houden met de organisatie, de operationele werking en de processen en acties die te maken hebben met integrale kwaliteitszorg, eindigen niet op het moment waarop het Beleidsplan afloopt.

Bij de aanvang van sommige doelstellingen staan zowel de I van implementatie als de V van voortgang vermeld. Dit betekent dat de betreffende doelstelling ook al op een of andere manier effectief of (meestal) in de kiem of in voorlopige of niet structurele vorm aanwezig is in de huidige werking en planning. Deze doelstellingen zijn ook een uiting van weloverwogen continuïteit in de werking van de vereniging en op die manier is er ook sprake van een gezonde mix van stabiliteit en continuïteit enerzijds, en flexibiliteit, creativiteit en vernieuwing anderzijds.

Indicatoren

Vooraleer de concrete doelstellingen aan bod komen, geven we hierbij nog een woordje uitleg bij de manier waarop we met indicatoren zullen omgaan. De operationele doelstellingen in het Beleidsplan zijn bewust zodanig (SMART) geformuleerd dat ze in de meeste gevallen heel eenvoudig kunnen worden geëvalueerd of gemeten. Het zal vaak volstaan om via een eenvoudig ja/nee vast te stellen of een doelstelling al dan niet is verwezenlijkt. De aanduiding van het tijdspad waarbinnen de doelstelling wordt geïnitieerd, ontwikkeld of gerealiseerd (aangegeven met de respectievelijke lettersymbolen I voor implementatie, V voor voortgang en R voor realisatie), maakt een dergelijke evaluatie ook een stuk makkelijker. Het zal bijgevolg voornamelijk in de jaarlijkse voortgangsrapportering zijn dat zal worden aangegeven of en in welke mate een doelstelling is verwezenlijkt of in de ontwikkelingsfase zit. Aan de meeste doelstellingen kunnen dus heel duidelijke resultaatsindicatoren worden verbonden, te verwoorden als geïmplementeerd of niet, in ontwikkeling of niet, gerealiseerd of niet. Aan sommige doelstellingen kunnen al even eenvoudige kwantitatieve indicatoren verbonden worden, bv. waar het gaat over het heropstarten van slapende afdelingen of het werven van nieuwe leden. En ten slotte zijn een aantal doelstellingen ook eerder gebaat bij procesindicatoren, als het erom gaat om aan te tonen of en op welke manier er aan de doelstelling in kwestie gewerkt is en in welke fase van het proces we ons in een bepaald ontwikkelingsjaar bevinden.

In het overzicht hieronder geven we nog eens de volledige lijst van doelstellingen, met bij een aantal daarvan de vermelding of we er al dan niet een indicator aan verbinden (in principe zou je zelfs bij iedere OD een indicator kunnen voorzien, maar dat lijkt niet altijd opportuun). We vermelden telkens ook over welk soort indicator het gaat: R voor resultaat, K voor kwantitatief, P voor proces. De beschrijving van zo'n proces zal dan gebeuren in de jaarlijkse voortgangsrapporteringen. Aan OD's die eigenlijk vooral constanten zijn in de werking en de algemene doelstellingen van HVV, worden niet noodzakelijk indicatoren gekoppeld.

Beleids optie 1 [verenigen] – HVV verenigt vrije en kritische mensen in een vrijzinnig-humanistisch sociaal-cultureel project.

SD 1.1. - De nationale zetel van HVV profileert zich als een koepel die de optelsom is van haar basis.

OD 1.1.3.	R
OD 1.1.4.	R
OD 1.1.5.	P
OD 1.1.7.	K

SD 1.2. - De missie en visie van HVV worden uitgedragen door gemotiveerde vrijwilligers en professionele medewerkers die op gepaste wijze ondersteund en gewaardeerd worden.

OD 1.2.4. R/P
 OD 1.2.6. P
 OD 1.2.8. R

SD 1.3. - HVV is een organisatie die doelgroepen verenigt en kansen biedt om deze vormen van samenwerking maatschappelijk te verzilveren.

OD 1.3.2. P
 OD 1.3.4. P

SD 1.4. - HVV is een vereniging die met beide voeten in de superdiverse samenleving staat en erin slaagt om vanuit een sterke eigenheid bruggen te slaan naar andere levensbeschouwingen en etnisch-culturele groepen.

OD 1.4.2. P
 OD 1.4.4. P

SD 1.5. - HVV is een loyale en gemotiveerde partner in het verenigen van de internationale krachten van de humanistische beweging.

OD 1.5.2. P
 OD 1.5.3. P

Beleids optie 2 [inhoud] – HVV focust vanuit haar missie en visie op een eigentijdse en kritische sociaal-culturele werking met aandacht voor actuele maatschappelijke ontwikkelingen en tendensen.

SD 2.1. - HVV geeft een concrete invulling aan haar inhoudelijke programma en Basistekst (Standpuntenprogramma).

OD 2.1.1. P
 OD 2.1.2. R/P
 OD 2.1.3. R/P
 OD 2.1.5. R/P
 OD 2.1.6. P
 OD 2.1.9. P

SD 2.2. - HVV bouwt Het Vrije Woord uit tot een keurmerk van sterke, vrijzinnige inhoud.

OD 2.2.5. R
 OD 2.2.6. R/P
 OD 2.2.8. P/K

SD 2.3. - HVV profileert zich als verdediger van de seculariteit.

OD 2.3.1. R/P

SD 2.4. - HVV profileert zich als verdediger van een positief atheïsme in een plurale, superdiverse samenleving.

OD 2.4.2. P

SD 2.5. - HVV gaat de dialoog aan met de superdiverse samenleving en moedigt sociaal-culturele participatie aan.

OD 2.5.1. P

OD 2.5.2. P

SD 2.6. – HVV blijft zich inzetten voor het recht op zelfbeschikking en voor een progressieve en emancipatorische benadering van bio-ethische thema's.

Beleids optie 3 [onderwijs] – HVV focust op educatie vanuit een vrijzinnig-humanistische levensvisie en speelt een actieve rol op het terrein van opvoeding en onderwijs.

SD 3.1. – HVV zet zich in voor kwaliteitsvolle Lentefeesten en Feesten Vrijzinnige Jeugd.

OD 3.1.3. R

OD 3.1.4. R

SD 3.2. – HVV is initiatiefnemer en partner in debatten en acties over opvoeding en onderwijs.

OD 3.2.1. R/P

OD 3.2.2. R

SD 3.3. - HVV denkt actief en kritisch na over de plaats en de toekomst van het openbaar en pluralistisch onderwijs en is gesprekspartner in het publieke onderwijsdebat.

OD 3.3.2. P

SD 3.4. – HVV ondersteunt leerkrachten en studenten levensbeschouwelijk onderwijs, promoot het vrij onderzoek en draagt bij tot het aanscherpen van kritische vaardigheden van jongeren.

OD 3.4.4. R

Beleids optie 4 [communicatie] – HVV communiceert intensief en eigentijds, intern naar medewerkers en vrijwilligers, extern naar sympathisanten en op het publieke forum.

SD 4.1. - HVV treedt naar buiten als één gemeenschap, met een duidelijk en positief profiel.

- OD 4.1.1. P
- OD 4.1.4. P
- OD 4.1.10. R

SD 4.2. - HVV verspreidt standpunten die aansluiten bij haar profiel en imago.

- OD 4.2.1. P

SD 4.3. - HVV geniet in 2020 een ruimere bekendheid dan in 2015.

- OD 4.3.7. R/P
- OD 4.3.8. R/P
- OD 4.3.9. P

Beleids optie 5 [groei en vernieuwing] – HVV zet in op groei, ontwikkeling en vernieuwing, zowel qua werking, inhoud en methodiek.

SD 5.1. - HVV past het principe van subsidiariteit toe.

- OD 5.1.2. P

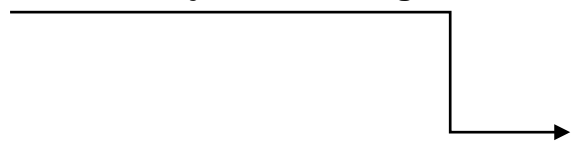
SD 5.2. - HVV zet in op de groei van haar ledenbeweging.

- OD 5.2.1. P/K
- OD 5.2.9. K

SD 5.3. - HVV ontwikkelt innoverende activiteiten.

- OD 5.3.1. P
- OD 5.3.2. P
- OD 5.3.3. R/P

Overzichtslijst doelstellingen

Beleids optie 1 [verenigen] – HVV verenigt vrije en kritische mensen in een vrijzinnig-humanistisch sociaal-cultureel project

Strategische doelstelling 1.1. – De nationale zetel van HVV profileert zich als een koepel die de optelsom is van haar basis.

	2016	2017	2018	2019	2020
OD 1.1.1. – De Raad van Bestuur van HVV definieert in 2016 samen met haar afdelingen het profiel van HVV binnen het levensbeschouwelijk-vrijzinnige en sociaal-culturele landschap. Deze positie behandelt aspecten als imago, organisatie, kerntaken, kerninhouden, wijze van communiceren, sociaal-culturele methodieken en manieren van actievoeren.	I/R				
OD 1.1.2. – De Raad van Bestuur van HVV start in 2016 samen met haar geledingen en afdelingen een traject op om de organisatie, de samenwerking en de interne solidariteit binnen de vereniging te optimaliseren en wordt daarin, indien dit opportuun blijkt, bijgestaan door een of meerdere externe begeleiders.	I	V	R		
OD 1.1.3. – HVV organiseert minstens eenmaal per jaar onder de noemer ‘Het Vrije Woord on Stage’ een belangrijke publieke lezing met een spraakmakende persoonlijkheid of organisatie over een actuele, maatschappelijk relevante thematiek. De lezing wordt indien mogelijk gekoppeld aan de nationale nieuwjaarsreceptie.	V	V	V	V	V

OD 1.1.4. – Tijdens de onpare jaren reikt HVV op de Internationale dag van het humanisme de Prijs Vrijzinnig Humanisme uit. De uitreiking aan een (bekend) vrijzinnig-humanistisch laureaat met grote maatschappelijke verdienste is een verbindend element met grote publieksbekendheid waar de hele georganiseerde vrijzinnigheid bij betrokken wordt.

V

V

OD 1.1.5. – HVV implementeert vanaf 2016 haar analyse over dataverzameling en de inzichten van de Werkgroep Verenigingen van de FOV over gegevensregistratie. Deze implementatie is zichtbaar in de jaarlijkse voortgangsrapportering.

I

V

V

V

V

OD 1.1.6. – HVV stimuleert en ondersteunt de afdelingen en bestuurders om formeel in orde te zijn met de Statuten en met het Reglement Inwendige Orde.

V

V

V

V

V

OD 1.1.7. – HVV implementeert vanaf 2016 het beleid dat vanaf 2015 ontwikkeld werd rond nieuwe en slapende afdelingen en koppelt dit aan de nieuwe ledenwervingscampagne die werd opgezet vanaf 2015.

I

V

V

V

V

OD 1.1.8. – Elk jaar bespreekt de Raad van Bestuur in het voorjaar de evolutie van het Beleidsplan en de wijze van gegevensregistratie. In de voortgangsrapportering wordt rekening gehouden met beleidsmatige ontwikkelingen, met de verbeteruggesties van de visitatiecommissie en met de werkzaamheden van de Werkgroep Verenigingen van de FOV.

V

V

V

V

V

OD 1.1.9. – Met ingang van het nieuwe Beleidsplan 2016-2020 wordt een nieuw Beleidsteam samengesteld, dat samen met de Raad van Bestuur de evolutie van het Beleidsplan opvolgt en evalueert, de beleidsmatige ontwikkelingen in het sociaal-culturele veld van nabij opvolgt en op de langere termijn vooruit kijkt naar een volgende beleidsperiode.	I	V	V	V	R
--	---	---	---	---	---

Strategische doelstelling 1.2. – De missie en visie van HVV worden uitgedragen door gemotiveerde vrijwilligers en professionele medewerkers die op gepaste wijze ondersteund en gewaardeerd worden.

	2016	2017	2018	2019	2020
OD 1.2.1. – HVV organiseert vanaf 2016 een regelmatig structureel overleg tussen de voorzitter, afgevaardigden van het dagelijks bestuur en de provinciale voorzitters. Tijdens dit overleg worden a) de grote beleidslijnen en de lokale invulling ervan besproken en geïmplementeerd, b) lokale gevoeligheden besproken en goede praktijken uitgewisseld met als doel ze te implementeren in de vereniging.	I	V	V	V	V
OD 1.2.2. – Het structureel overleg tussen de nationale zetel en de provinciale geledingen gebeurt ook op regelmatige basis via de Stuurgroep afdelingswerking die wordt gevormd door de nationale coördinatoren en de provinciaal educatieve krachten.	V	V	V	V	V
OD 1.2.3. – HVV heeft ook bijzondere aandacht voor samenwerking met de koepelorganisatie de-	V	V	V	V	V

Mens.nu en met verwante en bevriende lidorganisaties van deMens.nu. Er is in het bijzonder aandacht voor een goede communicatie en samenwerking ook op het lokale vlak van de provinciale educatieve medewerkers met de vrijzinnig-humanistische consulenten van deMens.nu.					
OD 1.2.4. – HVV organiseert vanaf 2016 VTO-trajecten voor haar professionele medewerkers en vrijwilligers (inbegrepen provinciale voorzitters en bestuursleden). Deze trajecten worden actief aangemoedigd en ook zelf georganiseerd. De trajecten hebben zowel betrekking op een verdere professionalisering van de medewerkers, op sociaal-culturele methodieken en op persoonlijke ontwikkeling in functie van een doeltreffender werking van de vereniging.	I	V	V	V	V
OD 1.2.5. – Vanaf 2017 stimuleert en ondersteunt (organisatorisch, communicatief, financieel) HVV lokale afdelingen die bi- of trilaterale ontmoetingen willen organiseren met andere afdelingen en/of zelfs met externe organisaties om good practices uit te wisselen en concreet samen te werken.		I	V	V	V
OD 1.2.6. – Vanaf 2016 werkt HVV aan een verdere professionalisering van het personeelsbeleid, met aandacht voor onder meer competentie management.	I	V	V	V	V
OD 1.2.7. – Vanaf 2016 zet HVV ter gelegenheid van elke Prijs Vrijzinnig Humanisme, elke editie van Het Vrije Woord on Stage of ande-	I	V	V	V	V

re belangrijke evenementen een of meerdere vrijwilligers in de bloemetjes.

OD 1.2.8. – Vanaf 2016 wordt via de provinciale geledingen jaarlijks een dag van de vrijwilligers georganiseerd. Deze dag koppelt een verwenmoment aan het uitwisselen van (goede) ervaringen en ideeën en heeft voor de vrijwilligers zowel een sociale als culturele als educatieve waarde.	I	V	V	V	V
---	---	---	---	---	---

Strategische doelstelling 1.3. – HVV is een organisatie die doelgroepen verenigt en kansen biedt om deze vormen van samenwerking maatschappelijk te verzilveren.

	2016	2017	2018	2019	2020
OD 1.3.1. – Het Grijs Geuzen Platform verenigt de senioren van HVV en biedt mogelijkheden van intensieve samenwerking over de lokale afdelingen heen, van informatieverstrekking en van maatschappelijke standpuntbepaling (met onder meer vertegenwoordiging in de Ouderenraad).	V	V	V	V	V

OD 1.3.2. – De Vrijzinnige Vrouwen van HVV creëren een eigen samenwerkingsverband op nationaal niveau naar het voorbeeld van de Grijs Geuzen en verspreiden van daaruit via een eigen woordvoerder maatschappelijke standpunten. Het samenwerkingsverband is eveneens vertegenwoordigd in de Vrouwenraad. In het kader van aandacht voor diversiteit, zal het er ook naar streven om vrouwen(groepen) van (etnisch-)diverse origine te betrekken in de werking.	I	V	V	V	V
---	---	---	---	---	---

<p>OD 1.3.3. – Vanaf 2016 zal HVV ook inzetten op de jongere generatie, die onder meer bereikt kan worden via een intensievere samenwerking met HuJo (de Humanistische Jongeren), via intergenerationale projecten en via doelgroepgerichte activiteiten.</p>	I	V	V	V	V
<p>OD 1.3.4. – Een belangrijke nieuwe doelgroep voor HVV worden geïnteresseerden en zoekenden van diverse (etnische, culturele, levensbeschouwelijke) achtergrond en origine. HVV wil onderzoeken op welke manier zij ook een forum kan bieden aan en bijdragen tot sociaal-culturele participatie van vrijdenkende burgers uit diverse gemeenschappen en groepen. (zie ook SD 1.4)</p>	I	V	V	V	V
<p>OD 1.3.5. – Vanaf 2016 investeert HVV in de ontwikkeling van een community van vrijzinnige politici. Het gaat over lokale en bovenlokale politici waarmee we over de partijgrenzen heen een duurzame relatie opbouwen rond inhoud en dienstverlening.</p>	I	V	V	V	V
<p>OD 1.3.6. – Vanaf 2018 besteedt HVV bijzondere aandacht aan alleenstaanden en andere samenlevingsvormen die zich aanbieden als alternatief voor het traditionele gezin, die een steeds belangrijker maatschappelijke groep vormen. We ontwikkelen een activiteiten-aanbod, bieden een forum en formuleren standpunten.</p>			I	V	V
<p>OD 1.3.7 – Via een sterk uitgebouwde en nationaal en provinci-</p>	V	V	V	V	V

aal ondersteunde afdelingswerking, met aandacht voor gemeenschapsvorming, ontmoeting, samenwerking, doelgroepenbeleid, participatie en het bouwen van bruggen, zet HVV sterk in op het bevorderen van de sociale cohesie in een onder druk staand maatschappelijk bestel.

Strategische doelstelling 1.4. – HVV is een vereniging die met beide voeten in de superdiverse samenleving staat en erin slaagt om vanuit een sterke eigenheid bruggen te slaan naar andere levensbeschouwingen en etnisch-culturele groepen.

	2016	2017	2018	2019	2020
OD 1.4.1. – HVV ontwikkelt vanaf 2016 samen met andere levensbeschouwelijke en etnisch-culturele organisaties gezamenlijke (doe-) activiteiten die tijdens en na de activiteit aanleiding geven tot dialoog en debat.	I	V	V	V	V
OD 1.4.2. – HVV heeft in haar eigen werking aandacht voor de diversiteitsproblematiek, formuleert standpunten, organiseert en promoot interculturele en transculturele activiteiten en werkt samen met organisaties en vertegenwoordigers van etnisch-culturele groepen, dit uiteraard op voorwaarde dat de groepen in kwestie zonder restricties de mensenrechten en de waarden van de democratische seculiere samenleving respecteren.	I/V	V	V	V	V
OD 1.4.3. – HVV streeft ernaar om ook vertegenwoordigers van etnisch-culturele groepen actief te betrekken bij haar eigen werking en haar boodschap en werking ook te laten communiceren door mensen met een andere etnisch-culturele achtergrond.	I	V	V	V	V

OD 1.4.4. – HVV neemt in samenwerking met de koepelorganisatie deMens.nu actief deel aan de interlevensbeschouwelijke dialoog en positioneert zich daarin als een open en verdraagzame gesprekspartner met een duidelijk onderscheiden profiel.

I/V   V   V   V   V

OD 1.4.5. – HVV promoot de verkoop van Rode Driehoeken. Deze zijn het symbool van het verzet tegen discriminatie en symboliseren gelijkheid, solidariteit en verdraagzaamheid.

I   V   V   V

Strategische doelstelling 1.5. – HVV is een loyale en gemotiveerde partner in het verenigen van de internationale krachten van de humanistische beweging.

2016   2017   2018   2019   2020

OD 1.5.1. – HVV onderzoekt op welke manier zij actief en structureel kan samenwerken met internationale partners in het uitdragen van het vrijzinnig humanisme, in een bredere Europese en mondiale context. Specifiek wordt gekeken naar samenwerking met bv. Nederland en bij uitbreiding naar mogelijke synergieën binnen de Europese Unie. Een dergelijke internationale samenwerking kan gebeuren in overleg met UVV/deMens.nu, de vrijzinnig-humanistische koepelorganisatie waarvan HVV een lidvereniging is.

I   V   V   V   V

OD 1.5.2. – HVV werkt vanaf 2017 jaarlijks actief mee aan minstens één internationale campagne vanuit de humanistische beweging.

I   V   V   V

OD 1.5.3. – HVV communiceert informatie en standpunten vanuit de internationale vrijzinnig-humanistische beweging naar haar afdelingen en leden en fungeert op die manier ook als

I/V   V   V   V   V

doorgeefluik voor internationale ontwikkelingen, onderzoek en standpuntenbepalingen die relevant zijn voor haar doelstelling en werking.

Beleids optie 2 [inhoud] – HVV focust vanuit haar missie en visie op een eigentijdse en kritische sociaal-culturele werking met aandacht voor actuele maatschappelijke ontwikkelingen en tendensen.

Strategische doelstelling 2.1. – HVV geeft een concrete invulling aan haar inhoudelijke programma en Basistekst (Standpuntenprogramma).

	2016	2017	2018	2019	2020
OD 2.1.1 – Vanaf 2016 geeft HVV een concrete invulling aan de inhoudelijke standpunten zoals die geformuleerd werden in de inhoudelijke Basistekst (Standpuntenprogramma).	I	V	V	V	V
OD 2.1.2. – Vanaf 2016 (en voortbouwend op 2015) werkt HVV met grote jaarthema's, waarbij activiteiten worden georganiseerd in samenwerking met de provinciale geledingen en lokale afdelingen.	I/V	V	V	V	V
OD 2.1.3. – Vanaf 2016 organiseert HVV ook jaarlijks een of meerdere grote studiedagen waarop telkens een bepaald standpunt uit de Inhoudelijke Basistekst verder wordt ontwikkeld en waarop gezocht wordt naar geschikte actievormen.	I	V	V	V	V
OD 2.1.4. – Vanaf 2016 zal HVV eveneens ad hoc initiatieven ontwikkelen rond specifieke actualiteitsgebonden maatschappelijke thema's.	I	V	V	V	V
OD 2.1.5. – HVV zal ook meewerken, als partner of medeorganisator, aan initiatieven die geïnitieerd worden uit het Beleidsplan van deMens.nu en aan initiatieven van het Vrijzinnig Cultuurforum (zoals de tweejaarlijkse Vrijzinnige Trefdag), voor zover die aansluiten bij het Beleidsplan van HVV.	I	V	V	V	V

<p>OD 2.1.6. – HVV besteedt op permanente basis aandacht aan het bevragen van vrijwilligers en medewerkers in functie van een snel evoluerende maatschappelijke realiteit. In de jaren 2016, 2018 en 2020 voert HVV zelf een kwantitatief onderzoek uit (elektronische enquête) waarmee ze haar standpunten kan versterken.</p>	I	I/V	I/V		
<p>OD 2.1.7. – Vanuit haar vrijzinnig-humanistische premisse, besteedt HVV veel aandacht aan de zoekende mens die in een postmoderne en snel veranderende wereld (een wereld van ontzuiling en ontkerkelijking, maar ook van nieuwe religies, een nieuwe religiositeit, religieus en levensbeschouwelijk syncretisme, fundamentalisme) behoefte heeft aan zingeving. Het uitgangspunt daarbij is het uitdragen van een moderne en positieve seculiere moraal.</p>	I/V	V	V	V	V
<p>OD 2.1.8. – In 2019 geeft HVV samen met haar afdelingen en met externe partners een invulling aan het filosofische concept ‘Het goede leven’. Deze invulling wordt gegeven via werkgroepen en resulteert in een werkdocument dat de basis vormt voor een HVV-aanbod genre ‘School of Life’.</p>				I	V
<p>OD 2.1.9. – HVV werkt op alle niveaus van de vereniging aan ecologisch bewustzijn. We rationaliseren het energieverbruik in huis, we verkleinen de papierberg van de RvB/AV en de dagelijkse werking, we communiceren ecotips aan afdelingen en het Eco-team van het personeel krijgt de vrijheid om zelf initiatieven te ontwikkelen om deze doelstellingen te verwezenlijken. In de nieuwe locatie van de nationale zetel (vanaf augustus 2015)</p>	I/V	V	V	V	V

zetten we maximaal in op een ecologische werkruimte. Ecologie en duurzaamheid worden ook opgenomen als thema en actiepunt in het aanbod van HVV voor de afdelingen.

Strategische doelstelling 2.2. – HVV bouwt Het Vrije Woord uit tot een keurmerk van sterke, vrijzinnige inhoud.

	2016	2017	2018	2019	2020
OD 2.2.1. – Het tijdschrift Het Vrije Woord wordt verder uitgebouwd tot een kwalitatief hoogstaand magazine dat leden informeert, gemeenschapsbevorderend werkt en vanuit kritisch vrijzinnig-humanistisch perspectief de vinger aan de pols houdt van maatschappelijke en sociaal-culturele ontwikkelingen.	I/V	V	V	V	V
OD 2.2.2. – De inhoud van het magazine Het Vrije Woord wordt gekoppeld aan de grote jaarthema's en belangrijke studiedagen die door de nationale zetel in samenwerking met provinciale geledingen en lokale afdelingen worden georganiseerd.	I/V	V	V	V	V
OD 2.2.3. – Vanuit het magazine Het Vrije Woord en de activiteiten rond jaarthema's worden thematische dossiers samengesteld die aangeboden worden via de website of via aparte publicaties en die gebruikt kunnen worden voor educatieve doeleinden (door onder meer leerkrachten ncz).	I	V	V	V	V
OD 2.2.4. – Ter gelegenheid van bijzondere evenementen, zoals de tweejaarlijkse Prijs Vrijzinnig Humanisme, worden van het magazine Het Vrije Woord extra edities samengesteld.		V		V	

<p>OD 2.2.5. – HVV organiseert minstens eenmaal per jaar ‘Het Vrije Woord on Stage’ (zie ook OD 1.1.3.) waarbij het ‘keurmerk’ van Het Vrije Woord gekoppeld wordt aan een belangrijke publieke lezing over een actuele, maatschappelijk relevante thematiek. De thematiek kan al dan niet gekoppeld worden aan de jaarthema’s en aan thematische publicaties van het gelijknamige magazine.</p>	I/V	V	V	V	V
<p>OD 2.2.6. – Vanaf 2017 organiseert HVV onder de noemer ‘Het Vrije Woord TED’ jaarlijks een evenement volgens het TED-format waarin wetenschappelijke, maatschappelijke, culturele en/of filosofische visies op de toekomst centraal staan. Dit kan gebeuren in samenwerking met andere lidorganisaties van deMens.nu onder de koepel van het Vrijzinnig Cultuurforum.</p>		I	V	V	V
<p>OD 2.2.7. – Vanaf 2017 neemt HVV de draad weer op van ‘Het Vrije Woord tv’, met de ontwikkeling op frequente basis van professionele filmpjes waarin opiniemakers en experts een idee of visie vertolken. De filmpjes worden gepost op de website en kunnen ook gebruikt worden voor educatieve doeleinden (in eerste instantie door leerkrachten ncz). Gezien het verdwijnen van Het Vrije Woord Radio als uitzending door derden (VRT) vanaf 2016, kan dit format de lacune van audio(visuele) mediaexposure opvullen. Eerder ontwikkeld audiovisueel materiaal, zoals bv. de erg gewaardeerde dvd over ‘Ethische kwesties’ ontwikkeld door HVV Oost-Vlaanderen (2015), kan hierin ook een plaats krijgen.</p>		I	V	V	V

OD 2.2.8. – HVV post op regelmatige basis (streefdoel minimaal tweemaal per week) een nieuw actualiteitsgebonden bericht op de website en/of Het Vrije Woord Blog.

I/V   V   V   V   V

OD 2.2.9. – Met de hierboven vermelde activiteiten en publicaties ontwikkelt HVV een mediamix tussen de verschillende componenten van het vrijzinnige ‘keurmerk’ Het Vrije Woord (studiedagen, lezingen, Ted-talks, magazine, dossiers, blog, tv).

I   V   V   V   V

Strategische doelstelling 2.3. – HVV profileert zich als verdediger van de seculariteit.

2016   2017   2018   2019   2020

OD 2.3.1. – Vanaf 2016 organiseert HVV elk jaar in samenwerking met de provinciale geledingen een lezing/debat/activiteit rond een aspect van de scheiding tussen kerk en staat (of ruimer, de seculiere staat). Dit kan ook een onderdeel zijn van de werking rond jaarthema’s.

I   V   V   V   V

OD 2.3.2. – Vanaf 2017 werkt HVV aan het uitbouwen van een denktank over de scheiding van kerk en staat en aanverwante thematieken. De denktank kan uitmonden in een expertisecentrum dat publicaties verzorgt, studiedagen organiseert en beleidsvoorbereidend werk verricht.

I   V   V   V

OD 2.3.3. – HVV informeert binnen en buiten de eigen vereniging over vrijzinnige plechtigheden en vieringen en communiceert goede praktijken daarover naar afdelingen en geïnteresseerden.

I/V   V   V   V   V

OD 2.3.4. – HVV communiceert informatie over de (waar nodig geactualiseerde) voorstellen geformuleerd in het Witboek (publicatie HVV). HVV stimuleert de afdelingen om die voorstellen te implementeren, met als doelstelling het verdedigen van de seculariteit en het duidelijk profileren van HVV als pleitbezorger en waar nodig als waakhond van de seculiere samenleving.

I/V   V   V   V   V

Strategische doelstelling 2.4. – HVV profileert zich als verdediger van een positief atheïsme in een plurale, superdiverse samenleving.

	2016	2017	2018	2019	2020
OD 2.4.1. – HVV profileert zich in haar werking en haar standpunten als verdediger van een positief ingevuld en tolerant atheïsme, rekening houdend met de maatschappelijke context van een plurale en in toenemende mate superdiverse samenleving, en met respect voor alle levensbeschouwingen die opkomen voor verdraagzaamheid, mensenrechten en individuele vrijheid.	I/V	V	V	V	V

2016   2017   2018   2019   2020

I/V   V   V   V   V

OD 2.4.2. – Vanaf 2016 streeft HVV ernaar om de afdeling ‘Atheïsme Vlaanderen’ uit te bouwen tot een inhoudelijke en actiegerichte denktank, die de thematiek van het positieve atheïsme onderzoekt, aftoetst tegenover actuele en maatschappelijke ontwikkelingen, standpunten formuleert en communiceert en informatieve en wervende acties op touw zet.

I   V   V   V   V

Strategische doelstelling 2.5. – HVV gaat de dialoog aan met de superdiverse samenleving en moedigt sociaal-culturele participatie aan.

	2016	2017	2018	2019	2020
OD 2.5.1. – HVV gaat vanuit eigen vrijzinnig-humanistische waarden met een open blik en geest de dialoog aan met de superdiverse samenleving en de uitdagingen gesteld door het samenleven met andere culturen in een geglobaliseerde wereld. Met de principes van de verlichting en de seculiere, politieke democratie als uitgangspunt, gaat HVV in gesprek met de erkende levensbeschouwingen, op zoek naar gemeenschappelijke waarden in de strijd tegen obscurantisme, fanatisme en onverdraagzaamheid.	I	V	V	V	V
OD 2.5.2. – Tegelijk tracht HVV haar vrijzinnig-humanistische waarden ook kenbaar te maken aan bevolkingsgroepen die niet behoren tot de traditionele doelgroepen van HVV en die traditioneel niet participeren aan sociaal-culturele werking zoals aangeboden en georganiseerd door HVV. Dit gebeurt door informatieve en uitnodigende activiteiten en initiatieven, zoals gespreksavonden, studiedagen, publicaties, informatiesessies op scholen en hogescholen, interlevensbeschouwelijke (en al dan niet gezamenlijke) evenementen, enz.	I	V	V	V	V

Strategische doelstelling 2.6. – HVV blijft zich inzetten voor het recht op zelfbeschikking en voor een progressieve en emancipatorische benadering van bio-ethische thema’s.

	2016	2017	2018	2019	2020
OD 2.6.1. – HVV blijft zich maatschappelijk inzetten voor het recht op zelfbeschikking, onder meer op het vlak van euthanasie en bij uitbreiding	V	V	V	V	V

de problematiek van de zorg rond het levenseinde, en voor een progressieve, eigentijdse en emancipatorische benadering van andere bio-ethische thema's en dilemma's (zoals onder meer abortus, draagmoederschap, donorschap, medisch begeleide voortplanting, prenatale screening, enz.).

OD 2.6.2. – HVV werkt samen met andere organisaties die zich inzetten voor een humanistisch geïnspireerde en toekomstgerichte benadering van bio-ethische thema's (zoals LEIF, Recht op Waardig Sterven, enz.). In samenwerking met LEIF en LEIF Antwerpen verstrekt HVV informatie over zelfbeschikking, de problematiek van het levenseinde en de registratie van de wilsverklaringen euthanasie.

V V V V V

Beleids optie 3 [onderwijs] – HVV focust op educatie vanuit een vrijzinnig-humanistische levensvisie en speelt een actieve rol op het terrein van opvoeding en onderwijs.

Strategische doelstelling 3.1. – HVV zet zich in voor kwaliteitsvolle Lentefeesten en Feesten Vrijzinnige Jeugd.

	2016	2017	2018	2019	2020
OD 3.1.1. – HVV begeleidt en ondersteunt de Lentefeesten en Feesten Vrijzinnige Jeugd die regionaal en lokaal georganiseerd worden door de afdelingen, in samenwerking met de provinciale geledingen en het nationaal secretariaat.	V	V	V	V	V
OD 3.1.2. – Met de Werkgroep Feesten worden goede ervaringen uitgewisseld en gezamenlijke acties uitgewerkt op het vlak van organisatie, promotie en communicatie.	I/V	V	V	V	V
OD 3.1.3. – Samen met de provinciale geledingen, de provinciale educatieve krachten en leerkrachten en inspectie ncz, organiseert en ondersteunt HVV provinciale informatie- en promotiebeurzen voor leerkrachten, feestcomités en alle geïnteresseerden.	I/V	V	V	V	V
OD 3.1.4. – Vanaf 2016 wordt een nieuwe en uitgebreide brochure over de betekenis en de praktische organisatie van de feesten verspreid in alle provincies. Deze brochure vervangt vorige plaatselijk verspreide (provinciale en lokale) initiatieven tot informatie en promotie. De brochure is gericht tot leerlingen, leerkrachten, ouders, familieleden en andere geïnteresseerden (die bereikt kunnen worden via beurzen, promotiecampagnes, informatie op websites, sociale media, enz.).	I	V	V	V	V

OD 3.1.5. – Het nationaal secretariaat en de provinciale educatieve medewerkers fungeren in samenspraak als ‘infopunt’ en algemeen aanspreekpunt voor alle vragen, opmerkingen en suggesties voor alle betrokkenen (ouders, leerkrachten, scholen, afdelingen, feestcomités ...).	I/V	V	V	V	Vx
---	-----	---	---	---	----

Strategische doelstelling 3.2. – HVV is initiatiefnemer en partner in debatten en acties over opvoeding en onderwijs.

	2016	2017	2018	2019	2020
OD 3.2.1. – HVV initieert en organiseert diverse activiteiten over actuele aspecten van opvoeding en onderwijs. Deze worden aangeboden in Etalage en worden georganiseerd in samenspraak met de provinciale geledingen, lokale afdelingen en met belangrijke actoren in het publieke onderwijsdebat.	V	V	V	V	V
OD 3.2.2. – In 2016 vormt de Vrijzinnige Trefdag, een organisatie van HVV en bevriende verenigingen gegroepeerd in het Vrijzinnig Cultuurforum, het sluitstuk van het jaarthema Onderwijs, dat wordt geïnitieerd in het najaar van 2015 en voortgezet in het voorjaar van 2016. De bevindingen van het jaarthema en van de Trefdag worden meegenomen in de werking rond onderwijs van HVV in de daaropvolgende jaren.	I	V	V	V	V
OD 3.2.3. – HVV werkt samen met actoren in het onderwijsveld en hun vertegenwoordigers die als professioneel betrokkenen een actieve rol spelen in het publieke onderwijsdebat (zoals het GO!, de lerarenopleiding van de VUB en de Brusselse Associatie, maar uiteraard ook andere instel-	I	V	V	V	V

lingen van hoger onderwijs in Vlaanderen en Brussel).

Strategische doelstelling 3.3. – HVV denkt actief en kritisch na over de plaats en de toekomst van het openbaar en pluralistisch onderwijs en is gesprekspartner in het publieke onderwijsdebat.

	2016	2017	2018	2019	2020
OD 3.3.1. – HVV profileert zich in het onderwijsdebat expliciet als pleitbezorger van een pluralistisch openbaar onderwijs, dat optimale kansen geeft aan alle leerlingen, ongeacht hun sociaaleconomische, etnisch-culturele of levensbeschouwelijke afkomst.	I/V	V	V	V	V
OD 3.3.2. – HVV profileert zich als pleitbezorger en verdediger van het vrijzinnig-humanistisch levensbeschouwelijk onderwijs. HVV kijkt er mee op toe dat het vrijzinnig humanisme een vanuit filosofisch en sociaal-cultureel standpunt bekeken gerechtvaardigde plaats blijft innemen in toekomstige evoluties in de (re)organisatie van het levensbeschouwelijk onderwijs in Vlaanderen.	I/V	V	V	V	V

Strategische doelstelling 3.4. – HVV ondersteunt leerkrachten en studenten levensbeschouwelijk onderwijs, promoot het vrij onderzoek en draagt bij tot het aanscherpen van kritische vaardigheden van jongeren.

	2016	2017	2018	2019	2020
OD 3.4.1. – Via de provinciale geledingen en afdelingen worden in samenwerking met leerkrachten ncz en scholen diverse activiteiten georganiseerd om leerlingen kritisch te laten nadenken en in theorie en praktijk kennis te laten maken met de principes van vrij onderzoek en met vrijzin-	I/V	V	V	V	V

nig-humanistische waarden (organisatie van levensbeschouwelijke dagen, stelwedstrijden, prijs verdienstelijke leerlingen ncz, creatieve projecten, intergenerationele projecten, interlevensbeschouwelijke projecten, enz.).					
OD 3.4.2. – Samen met leerkrachten en inspectie ncz en docenten hoger onderwijs ontwikkelt HVV een toolkit vrij onderzoek, kritische vaardigheden, wetenschappelijke methodiek en ‘eerlijke wetenschap’. De toolkit is onder meer bestemd voor jongeren als voorbereiding op studeren in het hoger onderwijs.	I	V	V		
OD 3.4.3. – Vertrekkend vanuit de inhoudelijke werking (jaarthemata’s, actualiteitsgebonden activiteiten en acties, themanummers van Het Vrije Woord, publicaties van cahiers ...) biedt HVV dossiers en educatieve content aan (al dan niet in de vorm van uitgewerkte lespakketten) voor leerkrachten levensbeschouwelijke vakken en studenten van de lerarenopleiding.	I	V	V	V	V
OD 3.4.4. – In 2016 publiceert HVV in samenwerking met leerkrachten en inspectie ncz een Handboek didactiek niet-confessionele zedenleer, bestemd voor de lerarenopleiding ncz, actieve leerkrachten ncz en nieuw instromende leerkrachten ncz. De publicatie zal in de daaropvolgende jaren regelmatig worden geüpdatet en zal worden aangevuld via een elektronisch platform. Rond de publicatie worden infomomenten en studiedagen georganiseerd.	I	V	V	V	V

Beleids optie 4 [communicatie] – HVV communiceert intensief en eigentijds, intern naar medewerkers en vrijwilligers, extern naar sympathisanten en op het publieke forum.

Strategische doelstelling 4.1. – HVV treedt naar buiten als één gemeenschap, met een duidelijk en positief profiel.

	2016	2017	2018	2019	2020
OD 4.1.1. – Vanaf 2016 zet HVV in op een verdere uniformisering van de huisstijl en van alle externe communicatie.	I	V	V	V	V
OD 4.1.2. – Vanaf 2016 krijgt de website van HVV een inhoudelijke en layoutmatige upgrade. De website zal ook als basis dienen voor ‘satelliet-websites’ van de provinciale geledingen en de lokale afdelingen.	I	V	V	V	V
OD 4.1.3. – Aansluitend bij OD 4.1.2. streeft HVV vanaf 2016 ernaar dat de provinciale geledingen en lokale afdelingen ook zoveel mogelijk aansluiten bij de huisstijl (naamgeving, logo, look & feel van externe communicatie, ...)	I	V	V	V	V
OD 4.1.4. – De interne communicatie bij HVV wordt verder geprofessionaliseerd, met regelmatige team- en projectgerichte overlegmomenten, een interne nieuwsbrief, informatiesessies, enz.	I	V	V	V	V
OD 4.1.5. – HVV voorziet vanaf 2016 in vorming, training en opleiding van professionele medewerkers en vrijwilligers op het vlak van huisstijl en eenvormigheid van communicatie.	I	V	V	V	V
OD 4.1.6. – In 2017 maakt HVV een inventaris van initiatieven die het gemeenschapsgevoel en de gastvrijheid		I	V	V	V

tijdens lokale en bovenlokale activiteiten kunnen verhogen. Vanaf 2018 brengen we deze voorstellen in praktijk.

<p>OD 4.1.7. – HVV publiceert jaarlijks de uitgebreide brochure ‘Etalage’. Etalage bevat een breed en actueel aanbod van door HVV gesteunde (mogelijke) activiteiten en tips voor de afdelingen. Daarnaast vinden afdelingen en vrijwilligers ook informatie over de vereniging, haar imago en profiel, haar huisstijl en haar dienstverlening. De brochure wordt zowel in printversie als digitaal aangeboden en wordt aangevuld via website en nieuwsbrieven met actuele en interessante informatie.</p>	V	V	V	V	V
<p>OD 4.1.8. – HVV publiceert jaarlijks 4 (thematische) nummers van haar ledentijdschrift Het Vrije Woord. Dit verzorgd uitgegeven magazine streeft naar een mooi evenwicht tussen inhoudelijke verdieping en, via informatie over afdelingen, werking en activiteiten, gemeenschapsvorming tussen de leden, de afdelingen en de nationale zetel. De benaming ‘Het Vrije Woord’ wordt ook gehanteerd als ‘keurmerk’ voor de externe communicatie van HVV, in de vorm van een mediamix van diverse componenten (studiedagen, lezingen, dossiers, blog, tv, Ted talks ..., zie ook OD 2.2.9)</p>	V	V	V	V	V
<p>OD 4.1.9. – HVV organiseert jaarlijks in samenspraak met haar provinciale geledingen, lokale afdelingen en leerkrachten en inspecteurs niet-confessionele zedenleer mediacampanes en andere initiatieven om haar Feestenaanbod op een proactieve en</p>	I/V	V	V	V	V

positieve manier onder de aandacht te brengen.

OD 4.1.10. – Vanaf 2016 wordt jaarlijks een informatieve en wervende brochure over de Lentefeesten en Feesten Vrijzinnige Jeugd verspreid. De brochure is gericht tot de leerlingen, de leerkrachten en de familieleden van de feestelingen. Ze wordt verspreid via de provinciale geledingen en bevat ook telkens per provincie aangepaste praktische informatie.	I	V	V	V	V
--	---	---	---	---	---

Strategische doelstelling 4.2. – HVV verspreidt standpunten die aansluiten bij haar profiel en imago.

	2016	2017	2018	2019	2020
OD 4.2.1. – Vanaf 2016 brengt HVV standpunten naar buiten die in de lijn liggen van haar inhoudelijke Basis-tekst (Standpuntenprogramma) en van haar profiel en gewenste imago. Hiertoe worden de diverse mediakanalen gebruikt die HVV ter beschikking heeft en verder ontwikkelt: magazine, website, blog, nieuwsbrieven, sociale media en verder ook publieke media.	I	V	V	V	V

OD 4.2.2. – De voorzitter van de Raad van Bestuur, de coördinatoren en externe ambassadeurs (thematische experts en/of mensen met mediabekendheid) die verzocht worden om in naam van HVV te spreken, treden op als woordvoerders van de vereniging en bouwen gericht contacten op met journalisten.	I/V	V	V	V	V
--	-----	---	---	---	---

OD 4.2.3. -- HVV bouwt vanaf 2016 een netwerk op van vrijzinnige politici (en partijmedewerkers) en beleidsmensen. Samen werken we aan be-	I	V	V	V	V
--	---	---	---	---	---

leidsbeïnvloeding, wederzijdse kruisbestuiving en lokale samenwerking. HVV bepaalt samen met de Raad van Bestuur voor welke beleidsthema's HVV het verschil kan en wil maken. (zie ook OD 1.3.5)

OD 4.2.4. – HVV organiseert jaarlijks vrijzinnige acties (petitie, manifestatie, ludieke persactie, communicatiecampagne, sociale mediacampagne ...) die getoetst worden aan parameters als impact, Standpuntenprogramma en betrokkenheid van de leden.

I V V V

OD 4.2.5. – HVV maakt ook gebruik van visuele communicatie en zal vanaf 2017 de draad weer opnemen van 'Het Vrije Woord tv', met de ontwikkeling op frequente basis van professionele filmpjes waarin opiniemakers en experts een idee of visie vertolken. (zie ook OD 2.2.7.) Deze filmpjes worden verspreid via een doordachte mediamix.

I V V V

Strategische doelstelling 4.3. – HVV geniet in 2020 een ruimere bekendheid dan in 2015.

2016 2017 2018 2019 2020

OD 4.3.1. – Vanaf 2016 wordt het tijdschrift Het Vrije Woord ook gebruikt als uithangbord en middel om nieuwe doelgroepen te bereiken, nieuwe leden te werven en HVV sterker te profileren als sociaal-culturele vereniging met een vrijzinnig-humanistische boodschap.

I V V V V

Het magazine krijgt een bredere verspreiding en wordt via extra (aangepaste en doelgroepgerichte) edities ook bezorgd aan leerkrachten (ncz) en docenten (hoger onderwijs), jongeren (via het hoger onderwijs, via sa-

menwerking met HuJo) en ouders (via de feesten). Dit kadert ook in de ledenwervingscampagne die eind 2015 wordt ingezet (zie ook SD 5.2.).					
OD 4.3.2. – Vanaf 2016 worden sociale media (Facebook en Twitter) intensiever gebruikt om standpunten te verspreiden en activiteiten aan te kondigen (berichten en evenementen). Lokale afdelingen en vrijwilligers worden aangemoedigd om hierop in te spelen, berichten te delen en te ‘liken’.	I	V	V	V	V
OD 4.3.3. – Vanaf 2016 wordt de elektronische nieuwsbrief van HVV (Flash) ook aangewend voor een bredere communicatie dan het loutere aankondigen van activiteiten. Flash wordt ook ingezet voor inhoudelijke communicatie, met links en verwijzingen naar de website van HVV, de blog en Het Vrije Woord. De nieuwsbrief kan dan ook verspreid worden naar een breder geïnteresseerd publiek.	I	V	V	V	V
OD 4.3.4. – Vanaf 2016 werkt HVV aan intensievere relaties met pers en media. De mediabestanden worden aangevuld en geüpdatet en de media worden op geregelde tijdstippen geïnformeerd over actualiteitsgebonden standpunten en relevante activiteiten.	I	V	V	V	V
OD 4.3.5. – HVV doet een beroep op gekende en prominente sympathiserende vrijzinnig humanisten om haar profiel te versterken en haar media-waarde te vergroten.	I	V	V	V	V
OD 4.3.6. – Aansluitend bij OD 1.3.3. (doelgroep jongeren) ontwikkelen we vanaf 2017 een digitaal platform voor jonge vrijdenkers. Het platform kan geïntegreerd worden in de website		I	V	V	V

van HVV en zal een uitgangspunt zijn voor eigen communicatie en acties.

<p>OD 4.3.7. – Vanaf 2016 publiceert HVV regelmatig publicaties in de vorm van cahiers over thema’s die aansluiten bij de missie en visie, de werking en activiteiten en de jaarthema’s. Die worden aangeboden aan de leden, maar ook breder verspreid via digitale promotie, via geselecteerde boekhandels en via de kanalen van de koepelorganisatie deMens.nu en bevriende verenigingen. De cahiers worden op hun beurt gelinkt aan activiteiten van HVV (lezingen, debatten, denktank ...) en worden gebruikt als promotiemateriaal met een sterke inhoudelijke meerwaarde.</p>	I	V	V	V	V
<p>OD 4.3.8. – Aansluitend bij 4.3.7. publiceert HVV in samenwerking met deMens.nu en CAVA (Centrum voor Academische en Vrijzinnige Archieven VUB) vanaf 2017 een reeks werken onder de noemer ‘Vrijdenkerslexicon’ (werktitel), met de bedoeling om aandacht te besteden aan de geschiedenis van het vrije denken in Vlaanderen, België en de Lage Landen, om vrijzinnig-humanistisch (geïnspireerd) cultureel erfgoed te ontsluiten en om bruggen te bouwen naar het heden en de toekomst. Aan deze publicaties worden dan telkens sociaal-culturele activiteiten gekoppeld (lezingen, debatten, tentoonstellingen, colloquia ...). De publicaties worden aangevuld en ondersteund via digitale media.</p>	I	V	V	V	V
<p>OD 4.3.9. – Vanaf 2016 profileert HVV zich in samenwerking met deMens.nu als promotor van het betere (non-fictie)boek, met een actieve participatie in de prijs deMens.nu voor het bes-</p>	I	V	V	V	V

te non-fictieboek, met de eigen nieuwe publicatiereeks HVV-cahiers, met aanwezigheid op de Boekenbeurs met publicaties en activiteiten, met een eigen boekenfestival en met een prominere rol van de rubriek 'Kritisch lezen' op de website van HVV.

Beleids optie 5 [groei en vernieuwing] – HVV zet in op groei, ontwikkeling en vernieuwing, zowel qua werking, inhoud en methodiek.

Strategische doelstelling 5.1. – HVV past het principe van subsidiariteit toe.

	2016	2017	2018	2019	2020
OD 5.1.1. – De nationale zetel van HVV organiseert in eerste instantie evenementen met voldoende impact en publieke zichtbaarheid , en doet dit zoveel mogelijk in samenwerking met de provinciale geledingen en de lokale afdelingen. De nationale zetel draagt zorg voor een optimale omkadering, begeleiding en ondersteuning van deze evenementen en activiteiten (logistiek, communicatie, administratie, dataregistratie, nazorg ...)	I/V	V	V	V	V
OD 5.1.2. – In 2016 evalueert HVV het organogram van de vereniging en het takenpakket van in casu de educatieve medewerkers (provinciale educatieve medewerkers en educatieve medewerkers die actief zijn op de nationale zetel), rekening houdend met de noden van de vereniging en de competentieprofielen van de medewerkers. Opdrachten die hierbij moeten worden bekeken en die momenteel voornamelijk worden opgevolgd door de coördinatoren zijn onder meer: projectmanagement op nationaal niveau, opvolging van subsidie-dossiers en doelgroepenwerking (senioren, vrouwen, jongeren, ouders, cultureel-etnische groepen ...). Het organogram zal op regelmatige basis geëvalueerd worden en indien nodig worden aangepast en bijgestuurd.	I		V		V

Strategische doelstelling 5.2. – HVV zet in op de groei van haar ledenbeweging.

	2016	2017	2018	2019	2020
OD 5.2.1. – In 2016 organiseert HVV een nationale ledenwervingscampagne, die wordt voorbereid in het najaar van 2015. Ook de volgende jaren is de ledenwerving een permanent aandachtspunt in de werking, hoewel het ‘verenigen van gelijkgezinden’ (die niet noodzakelijk leden hoeven te zijn) prioritair blijft in de werking van HVV.	I	V	V	V	V
OD 5.2.2. – In 2016 ontwikkelt HVV specifieke actieplannen voor de verdere uitbouw van haar doelgroepen: Grijs Geuzen, Vrijzinnige vrouwen, jongeren, ouders (van feestelingen), leerkrachten (ncz), etnisch-culturele groepen. Het aanspreken en enthousiasmeren van deze doelgroepen blijft een permanent aandachtspunt gedurende de volgende jaren.	I	V	V	V	V
OD 5.2.3. – Vanaf 2016 maakt HVV werk van een concrete samenwerking met HuJo (de Humanistische Jongeren, zie ook OD 1.3.3.). De samenwerking werd al voorbereid in 2015. In het kader van die samenwerking en het mee inzetten op jongeren en jongvolwassenen als doelgroep, zal ook werk worden gemaakt van onderscheiden communicatiemiddelen (aparte brochure, webpagina, onderscheiden promotiecampagne en actie vormen enz.) – zie in dit verband ook OD 1.3.3 en OD 4.3.6.	I	V	V	V	V
OD 5.2.4. – In 2016 en de volgende jaren zet HVV in op een intensieve samenwerking met de leerkrachten ncz (via een informatiecampagne, via informatieve feestbeurzen, via een	I	V	V	V	V

campagne met Het Vrije Woord, via de publicatie van een handboek didactiek ncz, enz.). De leerkrachten zijn een belangrijke doelgroep, als uitdragers van het vrijzinnig humanisme bij jongeren, als medeorganisatoren en promotoren van de feesten, als bron van informatie en aanspreekpunt voor ouders. (zie onder meer ook SD 3.4.)

OD 5.2.5. – De ledenwervingscampagne gaat gepaard met het verfrissen en verjongen van het imago van HVV en het bijsturen van haar profiel als een moderne en relevante sociaal-culturele vereniging. (zie ook Beleids-optie 2)	I	V	V	V	V
OD 5.2.6. – Vanaf 2016 werken de provinciale educatieve krachten, de lokale vrijwilligers en de nationale zetel van HVV samen om zo professioneel mogelijk gegevens te registreren en te ontsluiten van ouders en grootouders van feestelingen.	I	V	V	V	V
OD 5.2.7. – Vanaf 2016 beheert HVV een database met lokaal talent. In samenwerking met de nationale en provinciale educatieve krachten en de coördinatoren wordt er actief uitgekeken naar vrijzinnig talent op het vlak van organisatie, inhoud en actie.	I	V	V	V	V
OD 5.2.8. – Vanaf 2016 ontwikkelt HVV een visie en een actieplan voor het verwerven van fondsen en legaten.	I	V	V	V	V
OD 5.2.9. – HVV blijft investeren in de HVV-Shop, ontwikkelt elk jaar nieuwe producten voor feestelingen, leden en sympathisanten, en streeft naar een jaarlijkse omzetvergroting.	I/V	V	V	V	V

OD 5.2.10. – De nieuwe locatie van de nationale zetel van HVV in het centrum van Antwerpen wordt een aantrekkelijk open huis, waar geregeld kleinschalige activiteiten worden georganiseerd, voor leden en een breder publiek (kleinschalige lezingen, boekvoorstellingen, vernissages, literaire activiteiten, ...).

I V V V V

OD 5.2.11. – HVV investeert verder in moderne, interactieve media (website, nieuwsbrieven, sociale media, webtv ...) om een breder publiek te bereiken dan alleen de aangesloten leden en vrijwilligers.

I V V V V

Strategische doelstelling 5.3. – HVV ontwikkelt innoverende activiteiten.

2016 2017 2018 2019 2020

OD 5.3.1. – Vanaf 2017 start HVV met een werking aan Vlaamse/Brusselse universiteiten/hogescholen, te beginnen met de Vrije Universiteit Brussel en de Universitaire Associatie Brussel. Deze werking kan allerlei vormen aannemen: debatgroepen, aanbod van lezingen, oprichten afdeling of groep, samenwerking met studentenkringen en Oudstudentenbond, ludieke acties, solidariteitsacties ...

I V V V V

OD 5.3.2. – In 2016 zet HVV de samenwerking verder met HuJo in een open source-project dat tieners leert programmeren (project opgestart in 2014-2015).

I/V V V V V

OD 5.3.3. – Vanaf 2018 organiseert HVV , in samenwerking met bevriende vrijzinnige organisaties, jaarlijks of tweejaarlijks een eigen Humanistisch Boekenfestival met auteurslezingen,

I V V

workshops, boekenverkoop en de uitreiking van een prijs voor het beste (non-fictie)boek (zie ook OD 4.3.9.). Het festival kan focussen op kritische literatuur met (vrijzinnig-) humanistische inslag en op actuele thema's en biedt een alternatief voor de commerciële boekenbeurzen.

OD 5.3.4. – Vanuit samenwerking met het Centrum voor Academische en Vrijzinnige Archieven (CAVA, VUB) zal HVV verbindingen leggen tussen de zorg voor vrijzinnig-humanistisch geïnspireerd cultureel erfgoed en een hedendaagse sociaal-culturele werking, gerichte culturele participatie, educatie en maatschappelijk engagement. De samenwerking heeft zowel betrekking op onderzoek en publicaties (print en via nieuwe media) en sociaal-culturele activiteiten. (zie ook OD 3.3.8.)

I V V V

8. Mensen en middelen

8.1. Personeel

Voor het voorziene personeelsbestand voor de komende beleidsperiode zijn we – rekening houdend met de te verwachten budgettaire situatie die personeelsuitbreiding wellicht niet mogelijk zal maken – uitgegaan van de huidige situatie van HVV. Gezien de stevige ambitie voor de vereniging zoals die werd beschreven in het Beleidsplan, is dit geen evident gegeven. Maar we hebben ook de intentie geformuleerd (en vertaald in concrete doelstellingen) om verder in te zetten op professionalisering van onze medewerkers, op individuele competentieontwikkeling en op een voortdurend bijstellen en optimaliseren van onze organisatie en onze werking. Onze professionele medewerkers zijn bijzonder gemotiveerd, identificeren zich in sterke mate met de missie en visie en de doelstellingen van HVV en zijn dan ook bereid om zich ten volle in te zetten voor de realisatie van het project zoals dat uitgebreid en gedetailleerd beschreven staat in het Beleidsplan – een Beleidsplan waar het personeel trouwens van bij het begin nauw bij betrokken werd en waar het ook op regelmatige basis feedback op gegeven heeft.

Op het moment van indienen van het Beleidsplan, ziet **het personeelsbestand van HVV** er als volgt uit (personeelsleden vermeld in alfabetische volgorde):

- An Avonds, communicatiemedewerker en verantwoordelijke lay-out (voltijds, gesco)
- Britt Ballings, provinciale educatieve kracht provincie Vlaams-Brabant (voltijds, gesco)
- Marc Blondeel, technisch onderhoudsmedewerker (voltijds, gesco)
- Ronald Chovau, financieel verantwoordelijke (voltijds, werknemer HVV)
- Mabel Coenen, administratief medewerker (voltijds, gesco)
- Frank Decombel, technisch onderhoudsmedewerker (4/5, gesco)
- Dirk Dekempe, provinciale educatieve kracht provincie Oost-Vlaanderen (voltijds, gesco)
- Tine Dekempe, provinciale educatieve kracht provincie Oost-Vlaanderen (4/5, vrijzinnig humanistisch consulent)
- Gert De Nutte, algemeen coördinator (voltijds, vrijzinnig humanistisch consulent)
- Steven Dudal, provinciale educatieve kracht provincie West-Vlaanderen (voltijds, vrijzinnig humanistisch consulent)
- Magda Heeffer, educatief medewerker (voltijds, gesco)
- Zehra Karaer, onderhoudsmedewerker (deeltijds, gesco, in langdurig ziekteverlof)

- Laura Michiels, educatief medewerker (voltijds, gesco)
- Nil Paredis, administratief medewerker (voltijds, gesco)
- Sandra Saey, onderhoudsmedewerker (deeltijds, gesco, ter vervanging van Zehra Karaer)
- Monique Sevens, provinciale educatieve kracht provincie Limburg (voltijds, vrijzinnig humanistisch consulent)
- Björn Siffer, coördinator (voltijds, werknemer HVV, politiek verlof gedurende vier jaar vanaf 01/01/2015)
- Sien Simoens, educatief medewerker (voltijds, vrijzinnig humanistisch consulent)
- Jessica Van Sintruyen, communicatiemedewerker (voltijds, gesco)
- Ingrid Van Eyken, administratief medewerker (voltijds, gesco)
- Eva Van Tulden, provinciale educatieve kracht provincie Antwerpen (voltijds, gesco)
- Joppe Versweyveld, communicatiemedewerker (voltijds, gesco, uit dienst vanaf 1/10/2015, vacature uitgeschreven voor vervanging)
- Philippe Vlayen, coördinator (voltijds, gesco)

Het organogram van HVV ziet er als volgt uit:

Coördinatie:

- Gert De Nutte, algemeen coördinator
- Philippe Vlayen, adjunct-coördinator

Administratie / secretariaat:

- Mabel Coenen, administratief medewerker
- Nil Paredis, administratief medewerker
- Ingrid Van Eyken, administratief medewerker

Educatieve cel:

- Magda Heeffe
- Laura Michiels
- Sien Simoens

Communicatiecel:

- An Avonds
- Jessica Van Sintruyen
- Joppe Versweyveld (vacature)

Provinciale educatieve krachten:

- Britt Ballings, Vlaams-Brabant
- Dirk Dekempe, Oost-Vlaanderen
- Tine Dekempe, Oost-Vlaanderen
- Steven Dudal, West-Vlaanderen
- Monique Sevens, Limburg
- Eva Van Tulden, Antwerpen

Technische ondersteuning en onderhoud:

- Marc Blondeel
- Frank Decombel
- Sandra Saey

We merken hierbij nog op dat er voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest momenteel geen aparte medewerker / educatieve kracht voorzien is. De koepelzw HVV Brussels Gewest bereidt momenteel een apart Beleidsplan voor het Hoofdstedelijk Gewest voor.

8.2. Budget

Net zoals voor het personeel zijn we voor het budget en de begroting voor de komende beleidsperiode om pragmatische redenen uitgegaan van het huidige budget en hebben we voor de volgende begrotingen een prognose en extrapolatie gemaakt vanuit dit vertrekpunt. Gezien de toch wel ambitieuze doelstellingen zal ook dit een hele klus worden, maar HVV zal ook hier proberen om kostenefficiënt te werken, om op creatieve manier bijkomende inkomsten te verwerven, om efficiënte samenwerkingsverbanden aan te gaan met bevriende verenigingen en externe partners, enz. Het in detail koppelen van kosten en opbrengsten aan de concrete doelstellingen van het Beleidsplan gebeurt in de respectievelijke jaarplannen, net als het koppelen en toewijzen van personeelsleden aan die doelstellingen.

Voor de concrete begrotingsprognoses voor de periode van het nieuwe Beleidsplan verwijzen we naar de Bijlagen (Bijlage 1: Financiële gegevens).

9. Beoordelingselementen

Beoordelingselement 1: de wijze waarop de vier functies worden gerealiseerd

De cijfers van de laatste voorgangsrapportering (2014) leveren de volgende informatie op.

Het hoge aandeel van de *educatieve functie* (42%) is verdedigbaar omdat wij een vereniging voor volwassenenwerk zijn en de Feesten Vrijzinnige Jeugd en de Lentefeesten onder die educatieve noemer vallen. Bovendien doen wij inspanningen om onze afdelingen en vrijwilligers educatieve vormingspakketten of vormingspakketten met een educatieve (meer)waarde aan te bieden via de informatieve brochure Etalage. De activiteiten die we aanbieden in Etalage zijn evenwel niet uitsluitend educatief van aard, wat zich dus vertaalt in een stijging van de andere functies. De *cultuurspreidende functie* vertegenwoordigt 23% van alle afdelingsactiviteiten. De *ontmoetingsfunctie* bedraagt 30%. Tegenover 1998 is er een tendens ontstaan naar toename van de *sociale actie*. Activiteiten met gemeenschapsvormende functie worden meer opengetrokken naar actieve participatie van externen. Dat is een optie die overigens voor alle activiteiten, ongeacht de functie, in overweging wordt genomen. De functie *sociale actie* bedraagt 5% voor 2014.

HVV blijft de decretaal gevraagde functies van het sociaal-cultureel volwassenenwerk invullen. We promoten de educatieve functie via het aanbod in Etalage in functie van bestaande en nieuwe doelgroepen. Het aanbod bestaat uit lezingen / sprekers / workshops / wandelingen over onderwerpen als opvoeding, euthanasie, milieu en de jaarthema's 2015-2016 onderwijs, 2016-2017 gezondheidszorg en 2017-2018 armoede en ongelijkheid. Door van tevoren de jaarthema's vast te leggen, hierover duidelijk te communiceren en een aanbod te voorzien, stimuleren we de afdelingen om met hun programmatie aan te sluiten bij de jaarthema's van HVV.

De *ontmoetingsfunctie* wordt gestimuleerd via de organisatie van dagen van de vrijwilligers. Die worden georganiseerd door de provinciale geleidingen en ondersteund door HVV nationaal. De Grijsse Geuzen gaan verder met de babbelbars, die in 2011 succesvol opgestart werden, zodat ook de senioren die geen lid zijn de weg naar onze vereniging vinden.

HVV zet ook elk jaar meer in op de *maatschappelijke activeringsfunctie*. De Vrijzinnige Vrouwen zullen standpunten naar buiten brengen. De Grijsse Geuzen zijn actief in de Vlaamse Ouderenraad, waar ze in de verschillende thematische commissies beleidsadviezen voorbereiden m.b.t. maatschappelijke vraagstukken die ouderen aanbelangen. We trachten onze

intergenerationele activiteiten, een belangrijk uithangbord van HVV Oost-Vlaanderen, onder de aandacht te brengen van onze contacten en netwerken via de Vlaamse Ouderenraad.

Om de *sociale actiefunctie* te versterken willen we meer inzetten op actiemodellen en actiegerichte werkvormen. Dit gaan we onder meer opnemen in ons VTO-beleid voor professionele medewerkers en vrijwilligers, bijvoorbeeld door het aanbod van Socius en andere steunpunten en vormingsinstellingen op te volgen en hierop in te spelen. We trachten hierbij de expertise van de provinciale educatieve krachten beter te benutten. De Stuurgroep afdelingswerking kan een belangrijke rol spelen in het uitwisselen van praktijkervaringen en vormingsmomenten, het voorbereiden van een beleid terzake en het bekijken op welke manier we deze werkvormen kunnen introduceren in de afdelingswerking.

We voelen de noodzaak aan om duidelijker richtlijnen en ondersteuning te geven m.b.t. tot de labelling van activiteiten in de afdelingsfiches (d.w.z. indelen van activiteiten in categorieën die corresponderen met de functies van het sociaal-cultureel volwassenenwerk). Momenteel wordt die indeling of toewijzing overgelaten aan de interpretatie van de provinciale educatieve krachten die deze provinciale fiches invullen en is er nogal wat verschil tussen de provincies. Hier zullen we bij de volgende rapporteringen werk van maken. *Sociale actie* en *maatschappelijke activering* zullen we duidelijker omschrijven.

Beoordelingselement 2: de wijze van begeleiding van de afdelingen of groepen, de ontwikkeling van het afdelingswerk en groepswork, het aantal afdelingen of groepen

De lokale afdelingen worden begeleid door de provinciale educatieve krachten. De basisaspecten van deze afdelingsbegeleiding zijn voor alle provincies gelijklopend, maar er zijn wel een aantal klemtonen, verschillen in uitvoering. Algemeen gezien kunnen we zeggen dat de provinciale educatieve krachten ernaar streven om minimaal eenmaal per jaar persoonlijk contact te hebben met elke afdeling, hetzij door een bezoek op een algemene ledenvergadering (bij voorkeur), een bestuursvergadering of activiteit, hetzij door ontmoetingen met afdelingsverantwoordelijken op provinciale of nationale activiteiten. De bezoeken hebben meerdere doelstellingen: ondersteuning van de afdelingswerking, kennismaking met (nieuwe) bestuursleden, aanmoedigen van en waardering tonen voor vrijwilligers, opvolging van evaluatie en programmatie, brugfunctie waarmaken tussen lokaal en nationaal niveau, algemene dienstverlening, netwerkvorming. De lijst met afdelingsbezoeken, contacten en concrete acties van afdelingsbegeleiding zijn terug te vinden in de provinciale jaarverslagen. De provinciale educatieve krachten hebben, samen met bestuursleden van het pro-

vinciale en nationale niveau bij HVV, werk gemaakt van een vertegenwoordiging op de Lentefeesten en de Feesten Vrijzinnige Jeugd. Die feesten zijn erg belangrijk voor de vrijzinnigheid en voor onze vereniging, omwille van hun intrinsieke waarde voor jongeren en hun ouders, familie en vrienden, maar ook omdat via de feesten een ruim publiek in contact komt met ons gedachtegoed en onze werking.

De provinciale educatieve krachten en andere medewerkers van HVV werken samen met de consultants van deMens.nu en de leerkrachten NCZ aan de realisatie van projecten en activiteiten zoals de informatieve feestbeurzen en inspiratiebeurzen. Deze beurzen zijn informatie-, uitwisselings- en netwerkevenementen met en voor de organisatoren van de Lentefeesten en de Feesten Vrijzinnige Jeugd en hebben mede als functie het werken aan betrokkenheid en het stimuleren van ledenwerving.

Naast de 'reguliere' werking en afdelingsbegeleiding richt HVV zich in de begeleiding en ondersteuning op de volgende specifieke doelgroepen (die de lokale werking van de afdelingen overstijgen):

- de uitbouw van de Grijze Geuzen werking door aandacht voor informatieverstrekking en maatschappelijke standpuntbepaling;
- de vrijzinnige vrouwenwerking, waarbij we er ook naar streven om vrouwen(groepen) met (etnisch) diverse achtergrond te betrekken bij de werking;
- de jongere generatie die we mee aanspreken en bereiken via een intensievere samenwerking met HuJo (de Humanistische Jongeren);
- en een belangrijke brede doelgroep zijn geïnteresseerden en zoekenden van diverse achtergrond en origine.

Beoordelingselement 3: het beleid ten aanzien van de vrijwilliger

Vrijwilligers zijn essentieel voor HVV, onze sociaal-culturele vereniging wordt immers door hen gedragen. Een goed vrijwilligersbeleid is dan ook van cruciaal belang.

Ons praktisch ingevuld vrijwilligersbeleid steunt op de volgende pijlers.

Focus op inhoud:

Vrijwilligers hechten vooral belang aan de inhoud van het werk: interessante activiteiten en taken die aansluiten bij hun mogelijkheden en vaardigheden. Vrijwilligers engageren zich in HVV omwille van hun humanistisch-vrijzinnige levensbeschouwing en willen zich daar verder in ontplooi-

en. We moeten er dan ook over waken dat hun taken hieraan tegemoet komen.

Inspraak:

Geïnformeerd worden en inspraak krijgen is een ander belangrijk aspect van het vrijwilligersbeleid, zeker in een vereniging waar de belangrijke bestuursfuncties vervuld worden door vrijwilligers. We trachten vrijwilligers te betrekken bij besluitvormingsprocessen, onder meer de invulling van jaarthema's en verbetertrajecten rond communicatie en logistieke en administratieve zaken. Om mensen hiervoor te sensibiliseren en te mobiliseren is het belangrijk hen persoonlijk aan te spreken en uit te nodigen.

Beperken van de administratieve belasting voor vrijwilligers:

Doordat afdelingen voor verschillende instanties (gemeente, Instelling Morele Dienstverlening, HVV e.a.) dossiers en verantwoordingsstukken moeten binnenbrengen, wordt het soms wel eens veel. We bekijken steeds wat absoluut nodig is om op te vragen, wat we kunnen combineren en wat we uit onze database of andere bronnen kunnen afleiden.

Ondersteunen van vrijwilligers:

Ondersteunen is maatwerk. Ondersteuning is afhankelijk van de noden van een welbepaalde afdeling en een welbepaalde vrijwilliger en zal afhankelijk zijn van de momenten en piekmomenten in het werkingsjaar. Het vergt heel wat feeling van de professionele medewerker om aan te voelen welke ondersteuning op een bepaald moment wenselijk of gepast is.

Verwennen of waardering geven:

Er zijn de georganiseerde verwenningsmomenten, bijvoorbeeld het aanbieden van een etentje ter gelegenheid van de provinciale jaarvergaderingen, maar waardering uit zich ook in vele andere, soms kleine dingen: correcte onkostenvergoedingen, het 'schouderklopje' tijdens contacten, een klein geschenkje enz.

Vorming:

Een belangrijke motivatie van vrijwilligers is de kans tot zelfontplooiing, het opdoen van leerervaringen. Vorming kan daaraan tegemoet komen. We kunnen zelf vorming geven (zoals bijvoorbeeld voor de aanmaak van afdelingswebsites via Weebly) of vrijwilligers aanmoedigen om elders een vorming te volgen. De aanmoediging kan bestaan uit het opsporen van interessante vormingen, deze info aan de vrijwilligers door te geven, het terugbetalen van inschrijvingsgeld en vervoerskosten.

Persoonlijk contact:

Als professionele kracht ga je een persoonlijke relatie aan met de vrijwilligers. Je hoeft niet met iedereen beste vriendjes te zijn, maar het is wel belangrijk dat je aandacht geeft aan en oprechte belangstelling hebt voor de persoon. Het onthaal van nieuwe vrijwilligers is belangrijk, mensen moeten zich welkom voelen. Het is belangrijk te vragen naar persoonlijke interesses en leven buiten het vrijwilligerswerk. Ook het afscheid nemen van vrijwilligers mogen we niet uit het oog verliezen. Zo bereik je dat een vrijwilliger een goed gevoel overhoudt aan zijn engagement en een positieve houding tegenover de organisatie behoudt.

Een goede sfeer creëren:

Mensen moeten zich met plezier inzetten. Het is ook belangrijk dat mensen indien nodig hun ongenoegen kunnen uiten en dat je daarop ingaat. Maar het is zeker ook nodig om dit om te buigen door oplossingen te zoeken voor het ongenoegen en door het positieve te benadrukken. Je creëert sociale verbondenheid door voor een goede sfeer te zorgen.

Conflicten positief benaderen:

Het is belangrijk om aandacht te hebben voor onderlinge verhoudingen tussen mensen: die aandacht kan een motiverend effect hebben. Als afdelingsbegeleider kun je indien nodig en wenselijk bemiddelen in conflicten tussen vrijwilligers en in conflicten tussen vrijwilligers en beroepskrachten. Je kunt en moet ervoor zorgen dat conflicten niet escaleren.

Dienstverlening met praktische instrumenten:**-Etalage:**

Deze brochure die jaarlijks verschijnt, is de aanbodcatalogus van HVV. We brengen op een klantvriendelijke manier een overzicht van alle diensten, workshops en activiteiten van derden waarop HVV de aandacht vestigt. Een specifiek aanbod dat inspeelt op de jaarthema's wordt extra belicht. We zullen nu ook halfjaarlijks een update maken met een aantal relevante aanvullingen en nieuwigheden. Tijdens contactmomenten en begeleidingsmomenten wordt de aandacht nog eens expliciet gevestigd op Etalage door de provinciale educatieve krachten, die kunnen inspelen op de noden en wensen van de afdelingen.

-HVV-Shop:

De HVV-afdelingen en andere geïnteresseerden kunnen in de shop terecht voor allerlei 'vrijzinnig geïnspireerde' aankopen. Dit assortiment is er vooral op gericht om de vrijzinnigheid uit te dragen op een praktische en plezierige manier. Voor de Feesten Vrijzinnige Jeugd en de Lentefeesten

is er een ruim assortiment aan vrijzinnige gadgets, die als cadeau gepresenteerd kunnen worden. Er zijn ook boeken over humanisme en wenskaarten voor de eindejaarsfeesten. We zullen dit aanbod nog vernieuwen en waar mogelijk aantrekkelijker maken.

-Ondersteunend materiaal:

Een nieuw lid ontvangt een lidkaart en een bedankingsbrief. Elk nieuw bestuurslid ontvangt een welkomstpakket met de welkomstbrochure. Dat bevat praktische raadgevingen en handleidingen die een nieuw bestuurslid vertrouwd maken met het reilen en zeilen binnen HVV en een lokaal bestuur.

Afdelingsvrijwilligers die een Lentefeest of Feest Vrijzinnige Jeugd organiseren, worden extra geholpen door het gratis ter beschikking stellen van raamaffiches.

Afdelingsbesturen krijgen van het landelijk secretariaat logistieke ondersteuning via gratis briefomslagen, raamaffiches e.d. in de HVV-huisstijl. Afdelingen maken ook gratis gebruik van ons servicecentrum (waarin ook het documentatiecentrum gevestigd is).

-Financiële aanmoediging afdelingen:

We moedigen onze afdelingen verder aan om administratief in orde te zijn: we geven 100 euro aan elke afdeling die een perfecte registratie kan voorleggen.

Deskundigheid:

Een belangrijk aspect van waarderen van vrijwilligers is hen aanspreken op hun deskundigheid, onder meer in het kader van de ontwikkeling van landelijke initiatieven zoals studiedagen bij jaarthema's, beleidswerkgroepen enz. De provinciale educatieve krachten hebben het beste zicht op de deskundigheid en competenties van vrijwilligers. Op de Stuurgroep afdelingswerking wordt in de toekomst regelmatig informatie uitgewisseld over specifieke competenties van vrijwilligers.

HVV Servicecentrum en wilsverklaringen:

Het HVV Servicecentrum beheert momenteel ongeveer 1300 wilsverklaringen van leden en derden. Deze dienstverlening gebeurt door een educatieve kracht, als belangrijk onderdeel van het takenpakket. De brochure 'LEIFblad' met alle informatie over het recht op een waardig levenseinde wordt door ons gebruikt als onderdeel van de dienstverlening. Recht op Waardig Sterven vzw en deMens.nu vzw blijven de primaire partners inzake de informatieverspreiding en dienstverlening over het levenseinde, de euthanasiewetgeving en de patiëntenrechten, zowel aan onze eigen ach-

terban als aan het brede publiek Alle nieuwe documenten en de uitleg over de registratiemogelijkheid via de gemeente, werden tevens op de HVV website gezet. Er werden, al dan niet met ondersteuning van het nationaal secretariaat, lokaal informatiesessies/voordrachten georganiseerd en wilsverklaringen geregistreerd. Men verwijst eventueel door naar HVV nationaal of de gemeentediensten.

VTO-beleid:

Het VTO-beleid (kadervorming voor vrijwilligers) wordt verder uitgewerkt. Daarbij houden we rekening met gesignaleerde behoeften vanuit het afdelingsterrein:

- basiscomputervaardigheden onder meer voor onze senioren, de Grije Geuzen afdelingen
- standwerking afdelingen voor beurzen en cultuurmarkten: hoe zich aantrekkelijk presenteren, netwerken met andere organisaties, werven van leden en bestuursleden
- externe communicatie voor afdelingen: bekendmaking van activiteiten en de afdeling op gemeentelijk vlak, gebruikmaken van gemeentelijke communicatiekanalen
- actiegericht werken voor afdelingen: opzetten van sociale actie, aansluiten bij burgerinitiatieven (zowel VTO voor professionele medewerkers als voor vrijwilligers).

We kunnen kijken naar het reguliere aanbod bij verschillende professionele aanbieders, maar we kunnen ook consultants aanspreken die vormingen op maat geven. Deze vormingen worden bij voorkeur provinciaal aangeboden. (organisatie vanuit de provinciale niveaus van HVV)

We hebben momenteel al een praktisch kader vrijwilligersbeleid dat duidelijke handvaten geeft bij het ondersteunen en begeleiden van vrijwilligers. Voor de toekomst moeten we nog meer inzetten op:

- het rekruteren, onthaal, verankeren en inwerken van vrijwilligers;
- competentiemanagement van vrijwilligers: competenties in beeld brengen, benutten, ontwikkelen en beheren.

Beoordelingselement 4: de acties met het oog op de verruiming en verbreding van de participatie

Participatie van jongeren en feestelingen:

We nemen heel wat initiatieven om jongeren/leerlingen kennis te laten maken met de vrijzinnig-humanistische levensbeschouwing en met de organisatie HVV (zie de betreffende doelstellingen hierboven). Dit doen we onder meer via de geledingen en afdelingen in samenwerking met leerkrachten ncz en scholen (organisatie van levensbeschouwelijke dagen,

stelwedstrijden, prijs verdienstelijke leerlingen ncz, creatieve projecten, intergenerationele projecten, interlevensbeschouwelijke projecten enz.).

Door een intensievere samenwerking met HuJo gaan we de 'uitgezwaai-de' feestelingen via een interessant en hedendaags activiteiten aanbod meer trachten de betrekken.

Samen met leerkrachten en inspectie ncz en docenten hoger onderwijs zal HVV een toolkit vrij onderzoek, kritische vaardigheden, wetenschappelijke methodiek en 'eerlijke wetenschap' ontwikkelen. Doelgroep zijn jongeren die zich voorbereiden op studeren in het hoger onderwijs.

We verwijzen hier verder naar de relevante doestellingen in het beleidsplan, zie onder meer OD 1.3.3., SD 3.1, SD 3.4, OD 4.1.10, OD 4.3.6, OD 5.2.2, OD 5.2.5, OD 5.3.1.

Vrijzinnige Vrouwen:

De provinciale geleding Vlaams-Brabant zal bekijken op welke manier kan worden deelgenomen aan een project zoals Veelzijdig, indien dit de komende jaren samen met deMens.nu, de stad Leuven en andere partners kan worden georganiseerd.

Verder zullen de Vrijzinnige Vrouwen van HVV een eigen samenwerkingsverband op nationaal niveau creëren naar het voorbeeld van de Grijsse Geuzen. Zij zullen van daaruit via een eigen woordvoerder maatschappelijke standpunten verspreiden. Het samenwerkingsverband is ook vertegenwoordigd in de Vrouwenraad. In het kader van aandacht voor diversiteit, zal het er ook naar streven om vrouwen(groepen) van (etnisch-) diverse origine te betrekken in de werking.

Evenementen aansluitend bij Erfgoeddag (als voortzetting van de deelname van de Vrijzinnige Vrouwen aan Erfgoeddag 2015): we bekijken en evalueren of een deelname aan Erfgoeddag via provinciale projecten voor onze vereniging wenselijk is, in functie van het thema, betrokkenheid en ledenwerving, personeelsinzet en financiële kost enz. Voor 2016 is reeds beslist dat we zullen deelnemen aan Erfgoeddag Rituelen, omdat dit een interessant aanknopingspunt biedt om te reflecteren over het belang van vrijzinnige rituelen en om geïnteresseerden daarmee kennis te laten maken. De Vrijzinnige Vrouwen zullen hierin ook in belangrijke mate in participeren.

Grijze Geuzen:

De al bestaande en dynamische werking van de Grijze Geuzen wordt verder uitgebouwd. Door onze zichtbaarheid op de Zenithbeurs en onze deelname aan de werkzaamheden in de Vlaamse Ouderenraad trachten we duidelijk aanwezig te zijn met onze werking, onze intergenerationele projecten ruimer te presenteren, een breder publiek aan te spreken en aan ledenwerving te doen.

We onderzoeken hierbij hoe we onze achterban nog beter kunnen informeren en betrekken bij deze initiatieven.

Etnisch-culturele groepen:

HVV onderzoekt op welke manier de vereniging een forum kan bieden aan en kan bijdragen tot sociaal-culturele participatie van vrijdenkende burgers uit diverse gemeenschappen en groepen. Dit wordt een belangrijk aandachtspunt in de toekomstige werking, zie verder ook doelstellingen OD 1.3.4, SD 1.4, OD 2.1.7, OD 2.2.6, OD 2.4.1, SD 2.5, OD 3.3.1, OD 5.2.2, OD 5.2.5.

Verruiming van de participatie van HVV-afdelingen en -leden aan de besluitvorming binnen HVV en aan de uitwerking en invulling van (landelijke) projecten:

HVV geeft vanaf 2016 een concrete invulling aan de inhoudelijke standpunten die tot stand gekomen zijn door participatie van de leden via onder meer provinciale denkdagen en overlegmomenten.

Intensief overleg is er sowieso op en tussen alle niveaus van de vereniging: tussen nationaal, provinciaal en lokaal, overleg binnen de Raad van bestuur waarin vertegenwoordigers zitten van alle provinciale geledingen, voorzittersoverleg met het Dagelijks bestuur en de provinciale voorzitters, provinciaal georganiseerde denkdagen en feedbackmomenten, Stuurgroep afdelingswerking waarin de provinciale educatieve krachten de stem van de afdelingen vertolken, enz. De zeer democratische overlegstructuur en de verregaande participatie van afdelingen en leden aan het beleid is ook duidelijk tot uiting gekomen in de manier waarop het breed gedragen nieuwe Beleidsplan werd voorbereid en geëvalueerd.

Beoordelingselement 5: de communicatie met de leden

Onze educatieve krachten vullen hun taak in van relatiemanagers naar de afdelingen toe. Zij zijn samen met het secretariaat van HVV het eerste aanspreekpunt van de afdelingen en nemen de verschillende aspecten van afdelingsbegeleiding op zich (administratief, logistiek en inhoudelijk).

Zo zijn de provinciale educatieve krachten ook een essentiële schakel in de communicatie tussen de lokale afdelingen, het provinciale niveau en het nationale niveau binnen HVV. Als ledenbeweging hebben we natuurlijk ook een vertegenwoordiging van afdelingsbestuursleden in de Raden van bestuur van de provinciale geledingen en de landelijke Raad van bestuur.

Zowel het provinciale als het nationale niveau en de afdelingen gebruiken verschillende kanalen om hun werking aan de leden bekend te maken: 25 tijdschriften, uitgegeven door een afdeling of een ruimer samenwerkingsverband, houden de leden op de hoogte van de werking van de afdelingen en van de kalender. Enkele tijdschriften, zoals 'De Geus van Gent' en het 'VAT' (Antwerpen) zijn professioneel vormgegeven tijdschriften, net als uiteraard het landelijke tijdschrift 'Het Vrije Woord' dat een in alle opzichten professioneel magazine is met sterke inhoudelijke bijdragen. Meer eenvormigheid nastreven in al deze publicaties en communicaties die vaak een zeer uiteenlopende look & feel hebben, en 'branding' van het merk HVV is wel een aandachtspunt voor de nabije toekomst.

De HVV Flashes zijn elektronische nieuwsbrieven die bijzondere landelijke of lokale activiteiten promoten naar leden en derden. We zullen deze nieuwsbrieven in de toekomst uitbreiden zodat ze niet louter zullen informeren over activiteiten maar ook gebruikt kunnen worden om artikels en standpunten te communiceren waardoor we op een actievere manier kunnen communiceren met onze leden en geïnteresseerden.

Sinds eind 2010 is Het Vrije Woord magazine opnieuw automatisch gekoppeld aan het lidmaatschap, waardoor we de rechtstreekse band met onze leden hersteld hebben. Deze ingreep stelt ons in staat om opnieuw gevat te communiceren over landelijke en lokale activiteiten, steun te zoeken bij onze achterban voor nieuwe standpunten, enzovoorts. Het ledentijdschrift Het Vrije Woord zal ook in de toekomst vier keer per jaar blijven verschijnen. Dit verzorgd uitgegeven magazine streeft naar een mooi evenwicht tussen inhoudelijke verdieping en gemeenschapsvorming tussen de leden, de afdelingen en de nationale zetel. Omdat Het vrije Woord een 'sterk merk' is, zal het ook gebruikt worden als kapstok waaraan ook andere communicatieve activiteiten en media en zelfs evenementen kunnen worden opgehangen. (zie ook SD 2.2)

Een ander belangrijk instrument is uiteraard de website www.h-vv.be, die vanaf 2016 een inhoudelijke en lay-outmatige upgrade krijgt met de bedoeling uit te groeien tot een moderner en vooral (inter)actiever communicatiemiddel. De website zal ook als basis dienen voor 'satellietwebsites' van de provinciale geledingen en de lokale afdelingen.

Andere communicatie-instrumenten met de leden zijn informatieve brochures (Etalage, welkomstbrochure, jaarthemabrochures ...), HVV-flyers en doelgroepenflyers, activiteitenaffiches en -flyers, brochures en flyers voor de Lentefeesten en Feesten Vrijzinnige Jeugd, enz. Dit zijn professioneel en aantrekkelijk vormgegeven instrumenten die als doel hebben de leden en potentiële leden te informeren, sensibiliseren en activeren. Al het informatie- en promotiemateriaal wordt regelmatig geüpdatet en aangepast. Als een vorm van dienstverlening naar onze afdelingen, ondersteunen we hen ook waar mogelijk bij het maken van promotiemateriaal voor provinciale en lokale activiteiten (flyers, affiches, e-flyers ...). Eenvormigheid en zichtbaarheid van het merk HVV in al die communicatiemiddelen is absoluut een aandachtspunt.

In de communicatie met de afdelingen en de leden speelt de Stuurgroep afdelingswerking ook een belangrijke rol. De Stuurgroep bestaat uit de provinciale educatieve krachten van HVV en de coördinatoren van HVV en kan waar nodig ad hoc worden aangevuld met andere medewerkers of zelfs met afgevaardigden van de Raad van bestuur. Naast het uitwisselen van informatie en goede praktijken is een van de functies van de Stuurgroep afdelingswerking ook het signaleren van moeilijkheden en problemen inzake diverse aspecten van afdelingswerking. Voorbeelden zijn: ledenwerving, ledenadministratie, administratieve last voor de afdelingen, communicatie tussen HVV nationaal, provinciale secretariaten en afdelingen. Een andere functie is het voorleggen van verbeternota's aan het Dagelijks bestuur en het implementeren van verbetertrajecten. Op die manier is de Stuurgroep een essentiële schakel in de communicatie tussen de afdelingen, het provinciale en het nationale niveau van HVV. De Stuurgroep afdelingswerking zal ook in de toekomst zijn sturende en adviserende rol voor afdelingsgerelateerde materies blijven spelen.

Het grote belang dat HVV ook in de toekomst aan interne en externe communicatie hecht, blijkt duidelijk uit beleidsoptie 4 die volledig daaraan gewijd is, maar is ook een rode draad doorheen het hele Beleidsplan.

Beoordelingselement 6: het ontwikkelen van acties en activiteiten met een landelijk karakter

HVV ontwikkelt vanuit het landelijk secretariaat heel wat initiatieven, waarbij het uiteraard ook de bedoeling is dat die zo breed mogelijk worden opgepikt door de leden en/of dat er concrete samenwerkingsverbanden gecreëerd worden met de provinciale en lokale niveaus (of zelfs met derden, bevriende organisaties en/of externe partners). Het landelijke niveau werkt zo op dynamische, intensieve en interactieve manier als ondersteuner,

initiator en inspirator van een breed palet van acties, activiteiten, projecten en initiatieven.

Hieronder volgt een niet-exhaustief maar wel representatief en illustratief lijstje met een aantal van dergelijke initiatieven (zie verder ook concrete operationele doelstellingen doorheen het hele Beleidsplan):

- Het Vrije Woord on Stage, een jaarlijks evenement. Het keurmerk van 'Het Vrije Woord' wordt gekoppeld aan een grote publieke lezing over een actuele, maatschappelijk relevante thematiek.
- Vanaf 2017 een jaarlijks evenement 'Het Vrije Woord TED', al dan niet in samenwerking met andere lidorganisaties van deMens.nu onder de koepel van het Vrijzinnig Cultuurforum. Wetenschappelijke, maatschappelijke, culturele en/of filosofische visies op de toekomst staan centraal.
- In het kader van de superdiverse samenleving zal HVV trachten haar vrijzinnig-humanistische waarden kenbaar te maken aan bevolkingsgroepen die niet behoren tot de traditionale doelgroepen van HVV (gespreksavonden, studiedagen, informatiesessies op scholen).
- HVV ontwikkelt een toolkit vrij onderzoek, kritische vaardigheden, wetenschappelijke methodiek en 'eerlijke wetenschap' samen met de leerkrachten en inspectie ncz en docenten hoger onderwijs. Deze toolkit is onder meer bestemd voor jongeren als voorbereiding op studeren in het hoger onderwijs.
- In 2016 publiceert HVV in samenwerking met leerkrachten en inspectie ncz een Handboek Didactiek ncz
- Jaarlijkse publicatie van de uitgebreide brochure Etalage met een activiteitenaanbod voor de afdelingen en andere relevante info.
- Organisatie van jaarlijkse vrijzinnige acties (petitie, manifestatie, ludieke persactie, communicatiecampagne, sociale mediacampagne...).
- Vanaf 2018, organisatie van een jaarlijks of tweejaarlijks eigen Humanistisch Boekenfestival in samenwerking met bevriende vrijzinnige organisaties.
- Tweejaarlijkse Prijs Vrijzinnig Humanisme, uitgereikt in Bozar te Brussel.
- Deelname aan Erfgoeddag, telkens af te wegen in functie van het thema en input-output.
- Medewerking aan initiatieven vanuit het Beleidsplan van deMens.nu.
- Medewerking aan initiatieven vanuit het Vrijzinnig Cultuurforum (zoals de tweejaarlijkse Vrijzinnige Trefdag).
- Deelname aan Zenithbeurs te Brussel met het Grijze Geuzen Platform in samenwerking met deMens.nu.
- Project Veelzijdig in functie van de toekomstplannen met het project, door de Vrijzinnige Vrouwen in samenwerking met deMens.nu, stad Leuven, en andere partners.

- Feestbeurzen en Inspiratiebeurzen leerkrachten ncz in de verschillende provincies.
- Leesclub Antwerpen in de nationale zetel.
- Beheer wilsverklaringen euthanasie door een landelijke educatieve medewerker op het landelijk secretariaat.
- Activiteiten in het kader van de jaarthema's in samenwerking met de HVV-afdelingen: onderwijs 2015-2016, gezondheidszorg 2016-2017, armoede en ongelijkheid 2017-2018.
- Informatiepunt onderwijs: dit behandelt vooral praktische vragen over het pluralistisch onderwijsaanbod in Vlaanderen en over de Lentefeesten en Feesten Vrijzinnige Jeugd.
- Het Vrije Woord magazine, landelijk tijdschrift.
- Elektronische nieuwsbrieven HVV Flash
- Jaarlijkse studiedag waarop een bepaald standpunt (met veel impact en/of grote draagwijdte) uit de Inhoudelijke Basistekst verder wordt ontwikkeld.
- In 2019 geeft HVV samen met haar afdelingen en met externe partners een invulling aan het filosofische concept 'het goede leven'. Deze invulling wordt gegeven via werkgroepen en resulteert in een werkdocument dat de basis vormt voor een HVV-aanbod genre School of Life.
- Enz.

Beoordelingselement 7: het ontwikkelen van vernieuwende en bijzondere activiteiten

HVV neemt haar rol op als vereniging met een zogenoemde 'laboratorium-functie' binnen de sociaal-culturele sector en zal ook in het nieuwe beleidsplan 2016-2020 blijven investeren in het ontwikkelen en aanbieden van vernieuwende educatieve modellen. Voorbeelden van alternatieve groepsvormen, nieuwe samenwerkingsverbanden of open publieksactiviteiten zijn onder meer:

-SesamOpenIT jongerengroep in Mechelen betreft jongeren en hun ouders bij een reeks van programmeerworkshops in Scratch, professioneel begeleid door HVV-vrijwilligers en humanistisch-agogisch ondersteund door een HuJo-vrijwilliger. HVV zet de samenwerking met HuJo verder in dit project, dat werd opgestart in 2014-2015. Het project zal ook worden uitgebreid naar andere locaties en afdelingen in andere provincies.

-Het project over intergenerationele activiteiten is al een aantal jaren een vaste waarde in Oost-Vlaanderen, maar krijgt elk jaar een nieuwe, vernieuwende en frisse invulling. Voor 2016 zijn er de originele filmprojecten waarbij in samenwerking met studenten een aantal dvd's

gemaakt worden over ethische thema's die als basis kunnen dienen voor activiteiten en voor ondersteunend educatief materiaal. We bekijken vanuit HVV nationaal hoe we dit kunnen promoten, verspreiden en implementeren in andere provincies.

-*De Stuurgroep afdelingswerking* kan in 2016 een rol spelen om vorming en kennis rond actiegericht werken, actiemodellen, sociale actie uit te wisselen en een plan te ontwikkelen om afdelingen op deze gebieden te stimuleren en ondersteunen. In het VTO-aanbod voor afdelingsvrijwilligers nemen we een aanbod op dat hieraan tegemoetkomt. Zo starten we in 2016 concreet met een workshop actievoeren voor afdelingen.

-In het kader van de recente ontwikkelingen in verband met de bijzonder actueel geworden vluchtelingproblematiek, ondersteunt HVV als partner *een aantal initiatieven om vluchtelingen en asielzoekers te helpen*, voornamelijk door het geven van logistieke ondersteuning en inzet van vrijwilligers. Hieraan zullen ook een aantal informatieve, educatieve en actiegerichte activiteiten gekoppeld worden, zoals inzamelacties, benefietmomenten enz. (aangezien HVV hiermee inspeelt op bijzonder recente ontwikkelingen en een en ander in een stroomversnelling is gekomen, werd dit nog niet expliciet opgenomen in de doelstellingen, maar info over dergelijke initiatieven zal worden toegevoegd in de verdere uitwerking van de jaarplannen).

Enkele vernieuwende initiatieven en activiteiten uit de lijst landelijke activiteiten zijn bv.:

- Het Vrije Woord on Stage, een jaarlijks evenement. Het keurmerk van 'Het Vrije Woord' wordt gekoppeld aan een grote publieke lezing over een actuele, maatschappelijk relevante thematiek.
- Vanaf 2017 een jaarlijks evenement 'Het Vrije Woord TED', al dan niet in samenwerking met andere lidorganisaties van deMens.nu onder de koepel van het Vrijzinnig Cultuurforum. Wetenschappelijke, maatschappelijke, culturele en/of filosofische visies op de toekomst staan centraal.
- HVV ontwikkelt een toolkit vrij onderzoek, kritische vaardigheden, wetenschappelijke methodiek en 'eerlijke wetenschap' samen met de leerkrachten en inspectie ncz en docenten hoger onderwijs. Deze toolkit is onder meer bestemd voor jongeren als voorbereiding op studeren in het hoger onderwijs.
- In 2016 publiceert HVV in samenwerking met leerkrachten en inspectie ncz een Handboek Didactiek ncz
- Vanaf 2018, organisatie van een jaarlijks of tweejaarlijks eigen Humanistisch Boekenfestival in samenwerking met bevriende vrijzinnige organisaties.

- In 2019 geeft HVV samen haar afdelingen en met externe partners een invulling aan het filosofische concept 'het goede leven'. Deze invulling wordt gegeven via werkgroepen en resulteert in een werkdocument dat de basis vormt voor een HVV-aanbod genre School of Life.
- Enz.

Beoordelingselement 8: de aandacht voor diversiteit met specifieke aandacht voor interculturaliteit

Een nota diversiteit en interculturaliteit

Op basis van een nota diversiteit die eind 2013 al werd goedgekeurd door de Raad van bestuur van HVV, werkten we in 2014 al aan een eerste heroriëntering van de initiatieven m.b.t. diversiteit en interculturaliteit.

De belangrijkste conclusies en keuzes uit de nota diversiteit waren de volgende:

- HVV pleit voor de oprichting van een Commissariaat Integratie, dat wetenschappelijke en academische bevindingen over integratie koppelt aan intens overleg met het werkveld (leerkrachten, dokters, integratiewerkers ...) en dat op basis van een paritair overleg dat aanbevelingen formuleert voor de regering.
- HVV is in principe tegen positieve discriminatie omdat positieve discriminatie discrimineert. HVV is dus ook geen voorstander van maatregelen die verplichten om een aanwervingspolitiek te voeren die gericht is op etnische of levensbeschouwelijke diversiteit. HVV zelf is een levensbeschouwelijke organisatie, wiens medewerkers bij voorkeur vrijzinnig humanisten zijn.
- HVV gaat graag in dialoog met andersdenkenden, op voorwaarde dat deze dialoog constructief is. Dit betekent dat de (interculturele) dialoog ergens moet toe leiden. Zo'n dialoog mag een pittig debat opleveren en moet meer zijn dan het verdedigen van de traditionele 'motherhood and apple pie'. Verschillen mogen geëxpliciteerd worden en er moet gestreefd worden naar duidelijke conclusies met een maatschappelijke en inhoudelijke meerwaarde, ook als die conclusies inhouden dat er geen consensus is.
- HVV omarmt de multiculturele samenleving en vraagt dat nu eindelijk de stap wordt gezet naar transculturalisering. Dat betekent: met elkaar leven, samen dingen doen en dingen voor elkaar doen, niet alleen verbaal zoeken naar overeenkomsten en verschillen, maar ze overstijgen door een gedeeld toekomstperspectief te vinden en door samen te handelen. De fases van multiculturaliteit (naast elkaar leven en elkaar verdragen) en interculturaliteit (met elkaar praten, maar weinig samen doen) zijn we stilaan voorbij.

- Een mooi voorbeeld van transculturalisme is de gezamenlijke zoektocht van autochtonen en allochtonen naar een gedeeld toekomstproject en een gedeelde definiëring van wat we samen verstaan onder algemeen belang. We moeten bouwen aan een ‘imagined community’, want ook in een gevestigde staat blijft de natie evolueren. Wij vragen de overheid om te investeren in een project dat hier antwoorden biedt. De uitkomst zou een nieuw sociaal contract van rechten en plichten kunnen zijn: ‘Many peoples but one nation!’.

Diversiteit en interculturaliteit in het Beleidsplan 2016-2020

Deze thematiek is een belangrijk aandachtspunt in het Beleidsplan en komt aan bod in heel wat strategische en concrete operationele doelstellingen. Hieronder volgt een greep daaruit:

-In Etalage, de catalogus met een aanbod van activiteiten van HVV, hebben we heel wat ruimte voorzien voor het thema ‘Levensbeschouwing en diversiteit’. We geven daarin ook tips voor literaire activiteiten, bezoeken aan interlevensbeschouwelijke huizen en diverse sprekers over (etnisch-culturele) diversiteit en aanverwante thema’s.

-Een belangrijke nieuwe doelgroep voor HVV worden geïnteresseerden en zoekenden van diverse (etnische, culturele, levensbeschouwelijke) achtergrond en origine. HVV wil onderzoeken op welke manier zij ook een forum kan bieden aan en bijdragen tot sociaal-culturele participatie van vrijdenkende burgers uit diverse gemeenschappen en groepen.

-HVV ontwikkelt vanaf 2016 samen met andere levensbeschouwelijke en etnisch-culturele organisaties gezamenlijke (doe-)activiteiten die tijdens en na de activiteit aanleiding geven tot dialoog en debat.

-HVV heeft in haar eigen werking aandacht voor de diversiteitsproblematiek, formuleert standpunten, organiseert en promoot interculturele en transculturele activiteiten en werkt samen met organisaties en vertegenwoordigers van etnisch-culturele groepen.

-HVV streeft ernaar om ook vertegenwoordigers van etnisch-culturele groepen actief te betrekken bij haar eigen werking en haar boodschap en werking ook te laten communiceren door mensen met een andere etnisch-culturele achtergrond.

-HVV neemt in samenwerking met de koepelorganisatie deMens.nu actief deel aan de interlevensbeschouwelijke dialoog en positioneert zich daarin als een open en verdraagzame gesprekspartner met een duidelijk onderscheiden profiel.

-HVV promoot de verkoop van Rode Driehoeken. Deze zijn het symbool van het verzet tegen discriminatie en symboliseren gelijkheid, solidariteit en verdraagzaamheid.

-HVV gaat vanuit eigen vrijzinnig-humanistische waarden met een open blik en geest de dialoog aan met de superdiverse samenleving en de uitdagingen gesteld door het samenleven met andere culturen in een geglobaliseerde wereld. Met de principes van de verlichting en de seculiere, politieke democratie als uitgangspunt, gaat HVV in gesprek met de erkende levensbeschouwingen, op zoek naar gemeenschappelijke waarden in de strijd tegen obscurantisme, fanatisme en onverdraagzaamheid.

-Tegelijk tracht HVV haar vrijzinnig-humanistische waarden ook kenbaar te maken aan bevolkingsgroepen die niet behoren tot de traditionele doelgroepen van HVV en die traditioneel niet participeren aan sociaal-culturele werking zoals aangeboden en georganiseerd door HVV. Dit gebeurt door informatieve en uitnodigende activiteiten en initiatieven, zoals gespreksavonden, studiedagen, publicaties, informatiesessies op scholen en hogescholen, interlevensbeschouwelijke (en al dan niet gezamenlijke) evenementen, enz.

Zie verder ook de doelstellingen OD 1.3.4, SD 1.4, OD 2.1.7, SD 2.4, OD 2.4.1, SD 2.5, OD 5.2.2.

Beoordelingselement 9: de aandacht voor samenwerking en netwerkvorming met andere organisaties

Samenwerking en netwerkvorming zijn een rode draad doorheen de werking van HVV en dus ook in het Beleidsplan. Die samenwerking situeert zich op verschillende niveaus, zowel binnen de organisatiestructuur zelf, als over de grenzen daarvan, met andere vrijzinnige en niet-vrijzinnige verenigingen, met de koepelstructuur van deMens.nu, met allerhande externe partners, organisaties en instellingen. Hieronder volgen een aantal concrete voorbeelden vermeld in het Beleidsplan, maar die netwerkvorming is werkelijk een constante en een permanent uitgangspunt, omwille van de grote meerwaarde van sociaal-culturele interactie en wederzijdse versterking die alleen maar op een positieve manier bijdragen tot een grotere sociale cohesie en een groter wederzijds begrip:

-De Grijsse Geuzen zullen actief blijven samenwerken met de Vlaamse Ouderenraad door in de commissies van de Vlaamse Ouderenraad te participeren aan het voorbereidend werk met betrekking tot beleidsadviezen over ouderenvraagstukken.

-De Grije Geuzen zullen blijven samenwerken met deMens.nu en het huis van de mens Brussel voor de deelname aan de Zenithbeurs in Brussels expo.

-Het nieuwe samenwerkingsverband op nationaal niveau van de Vrijzinnige Vrouwen is vertegenwoordigd in de Vrouwenraad en zal ook daar kunnen deelnemen aan informierend, adviserend en beleidsvoorbereidend werk.

-Vanaf 2016 investeert HVV in de ontwikkeling van een community van vrijzinnige politici. Het gaat over lokale en bovenlokale politici waarmee we over de partijgrenzen heen een duurzame relatie opbouwen rond inhoud en dienstverlening.

-HVV ontwikkelt vanaf 2016 samen met andere levensbeschouwelijke en etnisch-culturele organisaties gezamenlijke (doe-)activiteiten die tijdens en na de activiteit aanleiding geven tot dialoog en debat.

-HVV neemt in samenwerking met de koepelorganisatie deMens.nu actief deel aan de interlevensbeschouwelijke dialoog en positioneert zich daarin als een open en verdraagzame gesprekspartner met een duidelijk onderscheiden profiel.

-HVV onderzoekt op welke manier zij actief en structureel kan samenwerken met internationale partners in het uitdragen van het vrijzinnig humanisme, in een bredere Europese en mondiale context. Specifiek wordt gekeken naar samenwerking met bv. Nederland en bij uitbreiding naar mogelijke synergieën binnen de Europese Unie.

-HVV werkt vanaf 2017 jaarlijks actief mee aan minstens één internationale campagne vanuit de humanistische beweging.

-HVV zal ook meewerken, als partner of medeorganisator, aan initiatieven die geïnitieerd worden uit het Beleidsplan van deMens.nu en aan initiatieven van het Vrijzinnig Cultuurforum (zoals de tweejaarlijkse Vrijzinnige Trefdag) voor zover die aansluiten bij het beleidsplan van HVV.

-In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werkt de koepelzw HVV Brussels Gewest sedert 2015 intensief en consequent samen in een breed samenwerkingsverband met de andere Brusselse Vrijzinnige Verenigingen (onder de informele noemer van BROVO): er worden gezamenlijke activiteiten en initiatieven georganiseerd en er wordt gestreefd naar gemeenschappelijke communicatie. Tot de samenwerkende verenigingen en organisaties behoren het huisvandeMens Brussel (deMens.nu), de Brusselse Vermeylenkring, het Willemsfonds, OSB VUB (de Oud Studenten Bond

van de Vrije Universiteit Brussel) en UPV VUB (Uitstraling Permanente Vorming verbonden aan de Vrije Universiteit Brussel).

-HVV werkt samen met andere organisaties die zich inzetten voor een humanistisch geïnspireerde en toekomstgerichte benadering van bio-ethische thema's (zoals LEIF, Recht op Waardig Sterven, enz). In samenwerking met LEIF en LEIF Antwerpen verstrekt HVV informatie over zelfbeschikking, de problematiek van het levenseinde en de registratie van de wilsverklaringen euthanasie.

-HVV werkt samen met actoren in het onderwijsveld en hun vertegenwoordigers die als professioneel betrokkenen een actieve rol spelen in het publieke onderwijsdebat (zoals het GO!, de lerarenopleiding van de VUB en de Brusselse Associatie, enz).

-Via de provinciale geledingen en afdelingen worden in samenwerking met leerkrachten ncz en scholen diverse activiteiten georganiseerd om leerlingen kritisch te laten nadenken en in theorie en praktijk kennis te laten maken met de principes van vrij onderzoek en met vrijzinnig-humanistische waarden (organisatie van levensbeschouwelijke dagen, stelwedstrijden, prijs verdienstelijke leerlingen ncz, creatieve projecten, intergenerationele projecten, interlevensbeschouwelijke projecten enz).

-In 2016 zet HVV de samenwerking verder met HUJO in een open source project dat tieners leert programmeren (project opgestart in 2014-2015). Met HuJo worden ook andere samenwerkingsinitiatieven opgezet, met het oog op het bereiken van een jongere doelgroep en met de bedoeling om een grotere continuïteit te realiseren in de 'doorstroming' van leden en sympathisanten (van deelname aan de Feesten Vrijzinnige Jeugd via jongerenwerking naar lidmaatschap als volwassenen).

-Vanaf 2017 werkt HVV samen met deMens.nu en CAVA (het Centrum voor Academische en Vrijzinnige Archieven VUB) aan een vrijzinnige publicatiereeks om vrijzinnig-humanistisch (geïnspireerd) cultureel erfgoed te ontsluiten en bruggen te bouwen naar het heden en de toekomst. Aan deze publicaties worden dan telkens sociaal-culturele activiteiten gekoppeld (lezingen, debatten, tentoonstellingen, colloquia ...).

-Vanaf 2018 organiseert HVV, in samenwerking met bevriende organisaties, jaarlijks of tweejaarlijks een eigen Humanistisch Boekenfestival.

We verwijzen hier verder naar de volgende doelstellingen in het Beleidsplan: OD 1.2.3, OD 1.2.5, OD 1.3.1, OD 1.3.2, OD 1.3.3, OD 1.3.4, OD 1.3.5, SD 1.4, OD 1.4.1, OD 1.4.2, OD 1.4.3, OD 1.4.4, SD 1.5, OD 2.1.5, OD 2.1.8, OD 2.2.6, OD 2.5.2, OD 2.6.2, OD 3.2.2, OD 3.2.3, OD 3.4.1,

OD 3.4.2, OD 3.4.4, OD 4.2.3, OD 4.3.8, OD 4.3.9, OD 5.2.3, OD 5.2.4, OD 5.3.1, OD 5.3.2, OD 5.3.3, OD 5.3.4.

Beoordelingselement 10: de manier waarop in de werking rekening wordt gehouden met principes van integrale kwaliteitszorg (IKZ)

Hiervoor verwijzen we naar wat hierboven al aan bod kwam in de Inleiding (7.1) bij Hoofdstuk 7. Het Beleidsplan: beleidsopties, strategische doelstellingen en operationele doelstellingen.

Elementen van integrale kwaliteitszorg (IKZ) werden volledig geïntegreerd opgenomen in de operationele doelstellingen, opdat ze een permanent aandachtspunt zouden zijn in onze werking. Doorheen de verschillende beleidsopties bevatten meer dan veertig operationele doelstellingen elementen van IKZ. IKZ wordt hierbij gedefinieerd als ‘de systematische inspanningen die gedaan worden om een goede werking van de organisatie te verzekeren’. De invulling van IKZ gaat dan gepaard met een beschrijving van de criteria of eisen waaraan de werking idealiter zou moeten voldoen, de permanente evaluatie en opbouwend kritische analyse van die werking, en de bijsturing van de criteria en/of van de werking in functie van de verbetering ervan.

IKZ wordt binnen HVV toegepast op alle domeinen van de organisatie en werking. We vermelden hier concreet: beleid en strategie, bestuur en beheer, financieel beheer, directie en staf, medewerkersbeleid (zowel professionele medewerkers als vrijwilligers), deskundigheidsbevordering, organisatie van het werk, ledenwerking, interne en externe communicatie, samenwerking met derden en netwerking, ecologie en duurzaamheid, permanente doorlichting en evaluatie. Aangezien IKZ daadwerkelijk en expliciet geïntegreerd is in de doelstellingen en dus als rode draad aanwezig is doorheen het hele Beleidsplan, beperken we ons hieronder tot enkele representatieve voorbeelden (de operationele doelstellingen die expliciete elementen van IKZ incorporeren spreken verder voor zich):

- De Raad van Bestuur definieert en bewaakt het profiel van HVV, ontwikkelt en stuurt een traject om de organisatie, de samenwerking en interne solidariteit te optimaliseren en laat zich indien nodig daarvoor bijstaan door externe begeleiders.
- Er wordt gewerkt aan optimalisering van dataverzameling en gegevensregistratie.
- Afdelingen en bestuurders worden aangemoedigd en bijgestaan om in orde te zijn met statuten en reglement inwendige orde.

- De Raad van bestuur evalueert en bewaakt de evolutie van de uitvoering van het Beleidsplan en volgt de voortgangsrapportering mee op.
- Er wordt op regelmatige basis structureel overleg georganiseerd tussen de Raad van bestuur, het Dagelijks bestuur en de provinciale voorzitters.
- Er zijn diverse werkgroepen actief binnen de professionele structuren van HVV om werking en samenwerking te optimaliseren (onder meer de belangrijke Stuurgroep afdelingswerking met de provinciale educatieve krachten).
- HVV organiseert op regelmatige basis VTO-trajecten voor haar professionele medewerkers en vrijwilligers. Trajecten hebben betrekking op professionalisering van medewerkers, sociaal-culturele methodieken en persoonlijke ontwikkeling in functie van een doeltreffender werking van de vereniging.
- HVV evalueert het organogram op regelmatige basis en stuurt dit bij waar opportuun.
- HVV ondersteunt afdelingen die structureel samenwerken (onderling en met externe organisaties). Uitwisselen van good practices wordt aangemoedigd en beloond.
- Vrijwilligers worden niet alleen gecoacht maar ook in de bloemetjes gezet (met dagen van de vrijwilligers + individuele schouderklopjes).
- Vrijwilligers en medewerkers worden op regelmatige basis bevraagd d.m.v. een elektronische enquête.
- HVV werkt aan ecologisch bewustzijn en past in de eigen locatie een beleid van duurzaamheid toe.
- HVV verzamelt en communiceert goede praktijken die verband houden met de werking in brede zin (activiteiten, acties, feesten ...).
- Er wordt voortdurend op alle vlakken gewerkt aan een verbetering van de kwaliteit van de Lentefeesten en de Feesten Vrijzinnige Jeugd (organisatie, promotie en communicatie, infobeurzen, infobrochures, animatie ...).
- Kwaliteitszorg staat voorop in de ondersteunende werking van het nationaal secretariaat en van de provinciale educatieve medewerkers.
- HVV zet in op een kwalitatieve ondersteuning van de cursus ncz en de leerkrachten ncz (via educatieve dossiers, informatiebeurzen, een handboek voor de lerarenopleiding, educatieve content in het algemeen, informatief en promotiemateriaal enz.).
- Er wordt voortdurend gewerkt aan een professionalisering van de interne en externe communicatie (huisstijl, website, nieuwsbrieven, ondersteuning communicatie afdelingen en geledingen, VTO voor communicatiemedewerkers en plaatselijke vrijwilligers, enz.).

- Met de brochure Etalage werkt HVV aan een verbetering en verruiming van het aanbod aan (kwalitatief hoogstaande) activiteiten.
- HVV werkt aan een verdere professionalisering van de relaties met de media.
- HVV optimaliseert de processen van ledenwerving en werkt aan campagnes ter verbetering.
- HVV werkt aan het verfrissen en verjongen van het imago en het profiel (in functie van het promoten van HVV als een moderne en relevante sociaal-culturele vereniging).
- Enz.

Dit is een greep uit diverse trajecten, aandachtspunten en concrete maatregelen die alle in functie staan van een doorgedreven en permanente zorg voor kwaliteit en de verbetering daarvan. Voor een gedetailleerde beschrijving kunnen we verwijzen naar het volledige overzicht van de strategische en operationele doelstellingen. Zie onder meer de volgende doelstellingen: OD 1.1.1, OD 1.1.2, OD 1.1.5, OD 1.1.6, OD 1.1.7, OD 1.1.8, OD 1.1.9, OD 1.2.1, OD 1.2.2, OD 1.2.3, OD 1.2.4, OD 1.2.5, OD 1.2.6, OD 1.2.7, OD 1.2.8, OD 2.1.1, OD 2.1.6, OD 2.1.9, OD 2.2.1, OD 2.3.3, OD 3.1.1, OD 3.1.2, OD 3.1.3, OD 3.1.5, OD 3.4.4, OD 4.1.1, OD 4.1.2, OD 4.1.3, OD 4.1.4, OD 4.1.5, OD 4.1.6, OD 4.1.7, OD 4.1.8, OD 4.1.9, OD 4.1.10, 4.3.1, 4.3.3, 4.3.4, OD 5.1.2, OD 5.2.1, OD 5.2.2, OD 5.2.4, OD 5.2.5, OD 5.2.6, OD 5.2.7, OD 5.2.8, OD 5.2.9, OD 5.2.10, OD 5.2.11, OD 5.3.1.

Beoordelingselement 11: de zorg voor professionalisering en professionaliteit

Dit onderdeel sluit gedeeltelijk ook aan bij de aandacht voor integrale kwaliteitszorg, waar in het vorige punt uitgebreid aandacht aan werd besteed. We kunnen hier dus ook verwijzen naar een aantal hierboven vermelde doelstellingen. Hieronder worden nog enkele bijzondere aandachtspunten geëxpliciteerd:

Professioneel projectmatig werken – projectmanagement

Vanuit het beleidsniveau moeten duidelijke doelstellingen worden gedefinieerd voor de jaarprojecten en andere grote projecten. Die moeten worden voorbereid, uitgevoerd en opgevolgd d.m.v. een uitgewerkt projectplan. Projecten moeten op een objectieve manier worden geëvalueerd aan de hand van de vooropgestelde doelstellingen en impact, (output versus geïnvesteerde middelen, personeelsmiddelen en financiële middelen). Projecten worden uitgevoerd met geregelde terugkoppeling naar de coördinatoren.

Inzetten op VTO voor professionele medewerkers – ontwikkeling en waardering

In functioneringsgesprekken met medewerkers worden ontwikkelingsmogelijkheden en -wensen besproken. Dit leidt tot een ontwikkelingstraject op basis van competentieontwikkeling waarin VTO een belangrijke plaats inneemt. De coördinatoren doen voorstellen voor VTO. Aangeboden vormen hoeven niet altijd vrijblijvend te zijn. Er wordt aandacht geschonken aan het implementeren van de gevolgde vorming in het takenpakket van de medewerker. Medewerkers kunnen natuurlijk ook altijd zelf voorstellen doen voor VTO.

Inzetten op VTO voor vrijwilligers – ontwikkeling en waardering

De vormen van engagement die vrijwilligers willen opnemen in een vereniging veranderen en evolueren. Mensen en vooral jonge mensen willen niet meer gedurende hun hele leven in een bestuur gaan 'zetelen', maar willen creatieve, interessante dingen doen en hierbij hun talenten inzetten. Als we deze doelgroepen willen bereiken, zullen we als sociaal-culturele vereniging hieraan moeten tegemoetkomen. We moeten daartoe het aanbod van mogelijke vrijwilligersengagements verbreden en verdiepen en aandacht hebben voor VTO en waardering. Het is belangrijk dat we nadenken hoe we aantrekkelijk kunnen zijn voor jonge vrijwilligers - imago en perceptie zijn hier toch wel belangrijk.

Controle op het bereiken van doelen (strategische en operationele doelen)

Dergelijke controle is essentieel in beleidsplannen en jaarplannen. We moeten meer 'managen by objectives' en sneller bijsturen waar nodig door geregeld met medewerkers de voortgang van activiteiten, processen en projecten te bekijken. Medewerkers krijgen verantwoordelijkheid voor de implementatie en de realisatie van operationele doelstellingen, wat ook nu al het geval is. Binnen dit gegeven werken we met taak- en projectgroepen daar waar deze een meerwaarde betekenen.

Verder kunnen we verwijzen naar het onderdeel over integrale kwaliteitszorg en naar de volgende strategische en operationele doelstellingen: OD 1.1.2, OD 1.2.4, OD 1.2.6, OD 1.2.8, OD 2.1.6, OD 2.1.9, OD 3.1.1, OD 3.1.3, OD 3.1.5, OD 4.1.4, OD 4.1.5, OD 5.1.2.

Beoordelingselement 12: het engagement ten aanzien van de door de Vlaamse Regering geformuleerde beleidsprioriteiten

Hier verwijzen we naar de mededeling van minister Gatz tijdens de commissievergadering van 14 juli jl., die aangaf voorlopig geen beleidsprioriteiten te kunnen vastleggen omwille van budgettaire redenen en verder verwees naar de komende hertekening van het decreet.

Zie onder meer het artikel op de website van het FOV:

http://www.fov.be/spip.php?article2165&var_recherche=beleidsprioriteiten

10. Besluit

Zoals de voorzitter van HVV, Mario Van Essche, al aangaf in zijn Voorwoord, is het geduldig en zorgvuldig voorbereiden en uitwerken van het Beleidsplan allesbehalve een administratieve formaliteit of vrijblijvende oefening geweest. Het proces van de totstandkoming bood onze vereniging immers de perfecte aanleiding en gelegenheid om na een periode van vijf jaar grondig en democratisch na te denken over de eigen identiteit, organisatie en werking en ook om de missie en visie van HVV die gekristalliseerd werd uit een lange voorgeschiedenis van kritisch vrijzinnig-humanistisch denken en ageren te toetsen aan een de laatste jaren toch wel erg snel en ook ingrijpend evoluerende maatschappij. Die kritische en oprechte zelfbevraging – die overigens geheel in de lijn ligt van de filosofie van het vrijzinnig humanisme – heeft ons ertoe gebracht om de humanistische waarden die HVV van oudsher met vuur en volharding en uiteindelijk ook succes heeft verdedigd, te verbinden aan de (maatschappelijke) uitdagingen waarmee de huidige samenleving een eigentijdse sociaal-culturele vereniging confronteert.

Die uitdagingen zijn niet mis: ingrijpende demografische evoluties (vergrijzing, migratie, culturele en levensbeschouwelijke verschuivingen), (kans)armoede en ongelijkheid, problemen in de gezondheidszorg, interculturele onverdraagzaamheid tot zelfs xenofobie, religieuze spanningen, hervormingen in het onderwijs, schooluitval van kansengroepen, budgettaire restricties, biomedische en (andere) ethische discussies, politieke en sociale polarisatie, ontsporingen van een nietsontziend marktdenken, opkomst van fundamentalisme en radicalisme, ingrijpende technologische (r)evoluties, klimaatverandering en andere ecologische problemen, genderongelijkheid, dierenmishandeling, enz. enz.

Dit alles vormt niet alleen een bijzonder grote ‘challenge’ voor een ethisch en maatschappelijk bewogen sociaal-culturele vereniging, maar evenzeer een geweldige opportuniteit – om cultureel geïnteresseerde en sociaal betrokken mensen te informeren, te stimuleren en motiveren en te activeren. Het is die ambitie, het samenbrengen, vormen, betrekken maar ook ‘empoweren’ van burgers van verschillende leeftijden (van jongeren tot senioren), achtergronden en waar mogelijk ook etnisch-culturele origine, via de sociaal-culturele methodiek en via een geëngageerd project dat vertrekt van een duidelijke levensbeschouwelijke visie die de mens in al zijn waardigheid vooropstelt, het is die grote ambitie die we hier hebben trachten te vertalen in een eerlijk, concreet, onderbouwd, realistisch maar taakstellend en vooral breed gedragen Beleidsplan.

Burgers samenbrengen, samen via interessante en onderhoudende sociaal-culturele activiteiten in intellectuele vrijheid laten nadenken en ageren ('vrij denken en doen'), met de uiteindelijke bedoeling om te emanciperen, te werken aan een brede maatschappelijke en culturele participatie en de sociale cohesie in onze almaar diverser worden samenleving te versterken: dat willen we als HVV graag nastreven en mogelijk ook bereiken met dit Beleidsplan als richtlijn en daarmee willen we de duizenden vrijwilligers en leden van de grootste vrijzinnige ledenvereniging met de langste staat van dienst en de grootste historische impact een mogelijke weg wijzen naar de toekomst maar tegelijk ook stevig ondersteunen en vooral ook een groot vrijzinnig-humanistisch hart onder de riem steken. En in tijden waarin ondanks de trends van secularisering en (mentale) ontzuiling toch sprake is van een zeker 'religieus reveil' – met onder meer een sterk agerende katholieke onderwijszuil, met dreigingen van fundamentalisme en radicalisme en tot fetisj uitgeroepen godsdienstvrijheid die het vrije spreken aan banden wil leggen en in conflict treedt met de seculiere rechtsstaat – in een dergelijk tijdsgewricht zijn de stem en de actie van een vereniging die als geen ander 'het vrije woord' 'predikt' meer dan ooit nodig.

11. Bijlagen

Een overzicht:

Bijlage 1: Financiële gegevens

Bijlage 2: Agenda Algemene Vergadering HVV 27/06/2015

Bijlage 3: Verslag Algemene Vergadering HVV 27/06/2015

Bijlage 4: Etalage

-deze brochure wordt meegestuurd louter ter info: het betreft een brochure met suggesties voor interessante activiteiten voor de afdelingen van HVV (zie onder meer OD 4.1.7.)

Bijlage 5: Het Vrije Woord magazine

-opnieuw louter ter info: de meest recente nummers (voorbij jaargang) van het magazine Het Vrije Woord dat verspreid wordt onder al onze leden (zie onder meer SD 2.2 en OD's 4.1.8 en 4.3.1.)

Bijlage 6: Brochure Overbevolking

-eveneens louter ter info, een inleidende informatiebrochure gemaakt n.a.v. het jaarthema (2015) Overbevolking